శ్రీరస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

అఖిల ద్విజోత్తమానాముపకారకమ్.

ఇదమ్

యజుర్వేదాహ్నికమ్.

వైదికసార్వభౌమైస్సమ్యక్పరిష్కృతమ్.

కోమాణ్డూరు తిరువేఙ్కటాచార్యేణ
స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా ముద్రాక్షరశాలాయామ్
ముద్రితంసత్ విజయతేతరామ్.

చెన్నపురి :

౧౯౦౩ సంవత్సరమ్.

ఏతన్మూల్యమ్, కళాష్టకమ్.

ఈ గ్రంథమును మఱి యితరములగు సంస్కృతాంధ్ర
గ్రంథములను వలయువారలు చెన్నపట్టణము, చాకలపేట పోష్ట
లోచేరిన, ధర్మరాజుగుడి వీథి, నెం 4 రు యింట్లో వుండే కోమా
డూరు తిరువేంకటాచార్యులకు ముందుపైకము పంపిగాని, వీ-పి
ద్వారాగాని వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

ఈ గ్రంథము క్రయము అణాలు 8.

వాల్యూపేయబిల్ గా ,, ,, 10.

విషయానుక్రమణిక.

శ్రియైనమః.

యజుర్వేదాహ్నికమ్.

బ్రాహ్మముహూర్తకర్తవ్యమ్.

బ్రాహ్మే ముహూర్తే ఉత్థాయ హరిర్హరిరితి సప్తకృత్వో
చ్చార్య.

గ్రాహగ్రస్తే గజేన్ద్రే రువతిసరభసం తార్క్ష్యమారుహ్యధా
వన్వ్యాఘూర్ణన్మాల్యభూషా వసన పరికరో మేఘ గమ్భీరఘోషః
ఆబిభ్రాణోరథాఙ్గం శరమసి మభయం శఙ్ఖచాపౌసఖేటౌ హస్తైః
కౌమోదకీ మప్యవతు హరిరసావంహసాంసంహతేర్నః॥ ప్రాత
స్స్మరామి భవభీతిమహార్తిశాన్త్యై నారాయణం గరుడ వాహన
మబ్జనాభమ్। గ్రాహాభిభూత మదవారణముక్తి హేతుం చక్రా
యుధంతరుణవారిజపత్రనేత్రమ్॥ ప్రాత ర్భజామిభజతామభయ
ఙ్కరన్తం ప్రాక్సర్వజన్మకృత పాపభయాపనుత్త్యై। యోగ్రాహ
వక్త్రపతితాఙ్ఘ్రిగజేన్ద్రఘోర శోకప్రణాశనకరోద్ధృతశఙ్ఖచక్రః॥
ప్రాత ర్నమామి మనసా వచసా చ మూర్ధ్నా పాదారవిన్ద
యుగళం పరమస్యపుంసః। నారాయణస్య నరకార్ణవ తారణస్య
పారాయణప్రవణవిప్ర పరాయణస్య॥ శ్లోకత్రయ మిదంపుణ్యం

ప్రాత రుత్థాయ యః పఠేత్। లోకత్రయగురుస్తస్మై దద్యా దాత్మ పదం హరిః॥ ఇత్యనుసన్ధాయ. స్వోపదిష్ట పూర్వాచార్యకృత స్తోత్రసుప్రభాతాదికఞ్చానుసన్ధాయ.

యథాశాస్త్రం శౌచ దన్తధావన గణ్డూషాచమన స్నానాదికం కృత్వా. స్నానాఙ్గ దేవర్షి పితృతర్పణంచ కృత్వా తతః ప్రాత స్సన్ధ్యావన్దనం కుర్యాత్.

దేవర్షి పితృతర్పణక్రమః.

పాదౌప్రక్షాళ్య - ఆచమ్య, శ్రీ భగవదాజ్ఞయా భగవత్కైఙ్కర్య రూపం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం స్నానాఙ్గం దేవర్షి పితృతర్పణం కరిష్యే॥ ఇతి సఙ్కల్ప్య॥ బ్రహ్మాదయో యే దేవాస్తాన్ దేవాంస్తర్పయామి, సర్వాన్ దేవాంస్తర్పయామి, సర్వదేవగణాంస్తర్పయామి, సర్వదేవపత్నీస్తర్పయామి, సర్వదేవ గణ పత్నీస్తర్పయామి. కృష్ణద్వైపాయ నాదయోయే ఋషయః తాన్ ఋషీన్ స్తర్పయామి, సర్వాన్ ఋషీంస్తర్పయామి, సర్వ ఋషిగణాం స్తర్పయామి, సర్వ ఋషిపత్నీస్తర్పయామి, సర్వ ఋషి గణపత్నీ స్తర్పయామి. సోమః పితృమాన్ యమోఙ్గీరస్వాన్ అగ్నికవ్యవాహనాదయో యేపితరః తాన్ పితౄన్ స్తర్పయామి, సర్వాన్ పితౄంస్తర్పయామి, సర్వపితృగణాం స్తర్పయామి, సర్వపితృపత్నీ స్తర్పయామి, సర్వపితృ గణపత్నీస్తర్పయామి, ఊర్జంవహన్తీ రమృతం ఘృతం పయః కీలాలం పరిస్రుతం స్వధాస్థ తర్పయతిమే పితౄన్॥

ప్రాతస్సన్ధ్యా వన్దనమ్.

పాదౌప్రక్షాళ్య - ఆచమ్య— ప్రాఙ్ముఖ ఉదఙ్ముఖోవా స్థిత్వా- ఓం అచ్యుతాయనమః, ఓం అనన్తాయనమః, ఓం గోవిన్దాయనమః, ఓం కేశవాయనమః, ఓం నారాయణాయనమః, ఓం మాధవాయనమః, ఓం గోవిన్దాయనమః, ఓం విష్ణవేనమః, ఓం మధుసూదనాయనమః, ఓం త్రివిక్రమాయనమః, ఓం వామనాయనమః, ఓం శ్రీధరాయనమః, ఓం హృషీకేశాయనమః, ఓం పద్మనాభాయనమః, ఓం దామోదరాయనమః.

ప్రాణాయామః—ఓం భూః, ఓం భువః, ఓగ్ సువః, ఓం మహః, ఓం జనః, ఓంతపః, ఓగ్ంసత్యమ్, ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యమ్, భర్గోదేవస్యధీమహి, ధియో యోనఃప్రచోదయాత్, ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్. శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీభగవత్కైఙ్కర్యరూపం శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యాముపాసిష్యే - ఇతి సఙ్కల్ప్య - ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః-తాన ఊర్జేదధాతన-మహేరణాయచక్షసే - యోవశ్శివతమోరసః - తస్యభాజయతేహనః-ఉశతీరివమాతరః- తస్మా అరఙ్గమామవః - ఇతిశిరసి, యస్యక్షయాయజిన్వథ - ఇతి పాదయోః, ఆపోజనయథాచనః - ఇత్యాత్మా నంప్రోక్ష్య - ఓం భూర్భువస్సువః, ఇత్యాత్మానంపరిషిచ్య.

సూర్యశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః - పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ - యద్రాత్రియా పాపమకార్షమ్ -

మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ – పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా–రాత్రి
స్తదవలుమ్పతు – యత్కిఞ్చ దురితంమయి – ఇదమహం మామ
మృతయోనౌ సూర్యేజ్యోతిషిజుహోమిస్వాహా ఇత్యపఃప్రాశ్య.

ఆచమ్య – దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషమ్ – జిష్ణోరశ్వస్యవా
జినః– సురభినోముఖాకరత్ – ప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్ – ఆపో
హిష్ఠామయోభువః – తానఊర్జేదధాతన – మహేరణాయచక్షసే
యోవశ్శివతమోరసః – తస్యభాజయతేహనః,–ఉశతీరివమాతరః–
తస్మా అరఙ్గమామవః, యస్యక్షయాయ జిన్వథ–ఆపోజనయథా
చనః–ఇత్యాత్మానంపూర్వవత్ప్రోక్ష్య. ఓంభూర్భువస్సువః, ఇత్యా
త్మానం పరిషిచ్య – అఞ్జలినా జలమాదాయ – ద్రుపదాదివము
ఞ్చతు – ద్రుపదాది వేన్ముముచానః – స్విన్నస్స్నాత్వీమలాదివ –
పూతంపవిత్రేణైవాజ్యమ్ – ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః. ఇతి మన్త్రేణ
జలమాఘ్రాయ వామపార్శ్వే విసృజేత్. ప్రాణానాయ
మ్యోత్థాయ – పాదౌసంయుక్తౌకృత్వా – అఞ్జలినా జలమా
దాయ – ఓం భూర్భువస్సువః – ఓంతత్సవితుర్వరేణీయంభర్గో
దేవస్యధీమహి – ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ – ఇతివిసృజేత్,
ఏవంత్రిః – పునఃప్రాణానాయమ్య – శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీభగ
వత్కైఙ్కర్యరూపం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం కాలాతీతదోష
ప్రాయశ్చిత్తార్థం తుర్యార్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే – అఞ్జలినా జల
మాదాయ, ఓంభూర్భువస్సువః – ఓంతత్సవితుర్వరేణీయం భర్గో
దేవస్యధీమహి–ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ – ఇతివిసృజేత్.

అసావాదిత్యోబ్రహ్మ, ఇత్యాత్మానంపరిషిచ్య - ఆచమ్య-ఓంకేశవం తర్పయామి, నారాయణం తర్పయామి, మాధవం తర్పయామి, గోవిన్దంతర్పయామి, విష్ణుంతర్పయామి, మధుసూదనం తర్పయామి, త్రివిక్రమం తర్పయామి, వామనం తర్పయామి, శ్రీధరం తర్పయామి, హృషీకేశం తర్పయామి, పద్మనాభం తర్పయామి, ఓందామోదరం తర్పయామి. ఇతిసంతర్ప్యాచమ్య-

అథజపః—ఆసనమన్త్రస్య పృథివ్యామేరుపృష్ఠఋషిః సుతలం ఛన్దః, శ్రీకూర్మోదేవతా - కూర్మాసనే వినియోగః-పృథ్వి త్వయా ధృతాలోకా దేవిత్వంవిష్ణునాధృతా। త్వంచ ధారయమాం దేవి పవిత్రంకురుచాసనమ్॥ ప్రాణానాయమ్య - శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీభగవత్కైఙ్కర్యరూపం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యాఙ్గాయ శ్రీమన్త్రజపం కరిష్యే.

ప్రణవస్య ఋషిర్బ్రహ్మా దేవిగాయత్రీఛన్దః పరమాత్మా దేవతా-భూరాది సప్తవ్యాహృతీనా మత్రి భృగుకుత్సవసిష్ఠ గౌతమ కాశ్యపాఙ్గీరస ఋషయః గాయత్ర్యుష్ణి గనుష్టు బ్బృహతీ పఙ్క్తి త్రిష్టుబ్జగత్య శ్ఛన్దాంసి, అగ్ని వాయ్వర్క వాగీశ వరుణ ఇన్ద్ర విశ్వేదేవా దేవతా - సావిత్ర్యాఋషిః విశ్వామిత్రః దేవీ గాయత్రీఛన్దస్సవితాదేవతా - గాయత్రీశిరసో బ్రహ్మఋషిః - అనుష్టుప్ఛన్దః పరమాత్మాదేవతా - అథ ధ్యానమ్.

అర్కమణ్డల మధ్యస్థం సూర్యకోటి సమప్రభమ్। బ్రహ్మాదిసేవ్య పాదాబ్జం నౌమి బ్రహ్మ రమాసఖమ్॥ ఏవం దశ

వారం ప్రాణాయామంకృత్వా, ఆయాత్విత్యను వాక స్య వామదేవఋషిః అనుష్టుప్ఛన్దః గాయత్రీదేవతా - గాయ త్ర్యావాహనే వినియోగః - ఆయాతువరదాదేవ్యక్షరం బ్రహ్మ సంహితమ్ - గాయత్రీం ఛన్దసామ్మాతేదం బ్రహ్మజుషస్వనః - ఓజోసి - సహోసి - బలమసి-భ్రాజోసి - దేవనాం ధామనా మాసి.- విశ్వమసి - విశ్వాయుస్సర్వమసిసర్వాయుః, అభిభూరోం గాయ త్రీమావాహయామి.

సావిత్ర్యాఋషిః విశ్వామిత్రః దేవీగాయత్రీఛన్దః సవితా దేవతా-యోదేవస్సవితాస్మాకం ధియో ధర్మాదిగోచరాః।ప్రేరయే త్తస్యయద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥

ఓంభూర్భువస్సువః-ఓంతత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి-ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ -ఏవం అష్టోత్తరశతమష్టా వింశతివారం దశవారంవా జప్త్వా. ప్రాణానాయమ్య, శ్రీభగవ దాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యోపస్థానంకరి ష్యే ఇతిసఙ్కల్ప్య.

అథోపస్థానమన్త్రః—ఉత్తమేశిఖరేదేవి భూమ్యాంపర్వత మూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యో హ్యనుజ్ఞానం గచ్ఛదేవియథాసుఖమ్॥ మిత్రస్యచర్షణీధృత శ్శ్రవోదేవస్యసానసిమ్ - సత్యం చిత్రశ్రవ స్తమమ్- మిత్రోజనాన్యాతయతిప్రజాన న్మిత్రోదాధారపృథివీ ముతద్యామ్-మిత్రకృష్టీ రనిమిషాభిచష్టే సత్యాయహవ్యంఘృత

వద్విధేమ-ప్రసమిత్ర మర్తో౽అస్తుప్రయయస్వాన్యస్తఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన-నహన్యతే నజీయతే త్వోతో౽నైనమగ్ంహో అశ్నోత్యన్తితో౽నదూరాత్.

సన్ధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వత్యైనమః, సర్వాభ్యోదేవతాభ్యోనమోనమః, కామోకార్షీన్మన్యురకార్షీన్నమోనమః. అభివాదయే అహమస్మిభో ప్రాచ్యైదిశేనమః, దక్షిణాయైదిశేనమః, ప్రతీచ్యైదిశేనమః, ఉదీచ్యైదిశేనమః. ఊర్ధ్వాయనమః, అధరాయనమః, అన్తరిక్షాయనమః, భూమ్యైనమః, విష్ణవేనమః. ధ్యేయస్సదాసవితృమణ్డల మధ్యవర్తీ నారాయణ స్సరసిజాసన సన్నివిష్టః। కేయూరవాన్మకర కుణ్డలవాన్కిరీటి హారీహిరణ్మయవపుర్ధృత శఙ్ఖచక్రః॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణేద్వారకానిలయాచ్యుత । గోవిన్ద పుణ్డరీకాక్ష రక్షమాం శరణాగతమ్॥ ప్రణమ్య- అభివాద్య- ఆచమ్య,

శ్రీరఙ్గమఙ్గళనిధిం (మణిం) కరుణానివాసం శ్రీవేఙ్కటాద్రిశిఖరాలయకాలమేఘమ్। శ్రీహస్తిశైలశిఖరోజ్జ్వలపారిజాతం శ్రీశం నమామి శిరసా యదుశైలదీపమ్॥

బ్రహ్మయజ్ఞక్రమః.

ద్విరాచమ్య-ప్రాణానాయమ్య-శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్కైఙ్కర్యరూపం భగవత్ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేనయక్ష్యే, ఇతిసఙ్కల్ప్య - విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమృతాత్సత్యముపై

మీతి హస్తాజలేన సమ్మృజ్య- ఆచమ్య - జపదేశం సంప్రోక్ష్య - ప్రాఙ్ముఖ ఆసీనఃపవిత్రపాణిః స్త్రిః ప్రాణానాయమ్య - దక్షిణోత్తరౌపాణీ పాదౌకృత్వా-ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణీయం-ఓం భువః భర్గోదేవస్యధీమహి - ఓంసువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ - ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి - ఓం భువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ - ఓంసువః తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ - ఓంభూర్భువస్సువః-తత్సవితుర్వరేణీయం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ - హరిః ఓమ్-అగ్నిమీడే(ళే)పురోహితమ్ - యజ్ఞస్యదేవమృత్విజమ్-హోతారగ్ం రత్నధాతమమ్ - హరిః ఓమ్-హరిఃఓమ్-ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయితు శ్రేష్ఠతమాయకర్మణే-హరిఃఓం హరిఃఓం అగ్నఆయాహివీతయే గృణానోహవ్యదాతయే - నిహోతా సత్సుబర్హిషి-హరిఃఓం హరిఃఓమ్ - శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవన్తుపీతయే-శంయోరభిస్రవన్తునః - హరిఃఓం- ఇతిపఠిత్వా- ప్రశ్నమనువాకంవా పురుషసూక్తశిరస్కం పురుషసూక్తంవా పఠిత్వా ఓంసత్యంతప శ్శ్రద్ధాయాం జుహోమి- ఓం నమోబ్రహ్మణే - నమోఅస్త్వగ్నయే-నమఃపృథివ్యై-నమఓషధీభ్యః-నమోవాచే నమోవాచస్పతయే - నమోవిష్ణవే బృహతేకరోమి - ఇతి త్రిః పఠిత్వా-వృష్టిరసి వృశ్చమేపాప్మానమృతాత్సత్యముపాగామ్. ఇతి హస్తాజలేన సంమృజ్య. ఆచమనం కుర్యాత్.

మాధ్యాహ్నికమ్.

పాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య ప్రాణానాయమ్య, శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యాముపాసిష్యే. ఆపోహిష్ఠేత్యాదిపూర్వవత్. ఆపఃపునన్తుపృథివీంపృథివీ పూతా పునాతుమాం - పునన్తుబ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మపూతా పునాతుమాం - యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వాదుశ్చరితంమమ-సర్వంపునన్తుమామాపోఽసతాఞ్చ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా.

ఆచమ్య, దధిక్రావిణ్ణేత్యాది పూర్వవత్.

అర్ఘ్యం ఏకం ద్వయంవా యథా సమ్ప్రదాయం కుర్యాత్ -అసావాదిత్యో బ్రహ్మేత్యాత్మానం పరిషిచ్య, ఆచమ్య, కేశవాదితర్పణం కృత్వా ఆచామేత్ -పూర్వవజ్జపం కుర్యాత్. ఉపస్థానేతు మాధ్యాహ్నిక సన్ధ్యా ఆదిత్యోపస్థానం కరిష్య ఇతి సఙ్కల్ప్య.

ఆసత్యేనరజసా వర్తమానోనివేశయన్నమృతం మర్త్యంచ హిరణ్యయేన సవితారథేనా దేవోయాతి భువనావిపశ్యన్-ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యన్తోజ్యోతిరుత్తరం - దేవం దేవత్రాసూర్యమగన్మజ్యోతిరుత్తమం-ఉదుత్యంజాతవేదసం దేవంవహన్తికేతవః - దృశేవిశ్వాయసూర్యం-చిత్రందేవానాముదగాదనీకంచక్షుర్మిత్రస్యవరుణస్యాగ్నేః-ఆప్రాద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షం సూర్యఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చ - తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్. పశ్యేమశరదశ్శతమ్ - జీవేమశరదశ్శతమ్ - నన్దామ

శరదశ్శతమ్ - మోదామశరదశ్శతమ్ - భవామ శరదశ్శతమ్ - శ్రుణవామశరదశ్శతమ్ - ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్యామ శరదశ్శతమ్-జ్యోక్చసూర్యందృశేయ ఉదగాన్మహతోర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యాత్సమా వృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో విపశ్చిన్మనసా పునాతు.

సన్ధ్యాయైనమ ఇత్యాది ఆన్తం పూర్వవత్. శ్రీరఙ్గమఙ్గళమణిం (నిధిం) - శిరసాయము శైలదీపమ్॥

అథభగవదారాధనక్రమః.

తతః సుప్రక్షాళిత పాణిపాద స్స్వాచాన్తో భగవత్సన్నిధింగత్వా - ప్రదక్షిణే ప్రణామేచ దేవతాగురుసన్నిధౌ। వస్త్రనిష్పీడనేస్నాన ఉపస్థానేభివాదనే॥ ధార్యంకట్యా ముత్తరీయం పితృకార్యేసురాలయే. ఇత్యుక్తప్రకారేణ కట్యాముత్తరీయం సంవేష్ట్య - చండాది ద్వారపాలేభ్యోనమ ఇతిద్విఃప్రణమ్య-తానసుజ్ఞాప్య - దక్షిణపాదవిన్యాసపూర్వకం యాగభూమిం ప్రవిశ్య - అద్భిస్సవ్యాహృతిభిఃప్రోక్ష్య - అపసర్పన్తు యేభూతా యేభూతాభువిసంస్థితాః। యేభూతావిఘ్నకర్తార స్తేగచ్ఛన్త్వాజ్ఞయాహరేః॥ ఇత్యుక్త్వా ఘణ్టానాదేన హస్తతాళత్రయేణచ భగవన్తముద్బోధ్య - యంవాయవే నమఇతి మన్త్రేణ అస్త్రమన్త్రేణచ కవాటోద్ఘాటనం కృత్వా - ప్రణమ్య - తమేవపారిషత్వేన పారిషకత్వేనానిష్టనివర్తకత్వేనచ యథావస్థిత స్వరూప

రూప గుణవిభూతి లీలోపకరణ మనుసన్ధాయ – తమేవ అఖిలేత్యా
దినా అఖిల హేయ ప్రత్యనీకకల్యాణైకతానః స్వేతర సమస్త
వస్తు విలక్షణానన్త జ్ఞానానన్దైకస్వరూపః స్వాభిమతానురూ
పైక రూపాచిన్త్యదివ్యాద్భుత నిత్యనిరవద్య నిరతిశయౌజ్జ్వల్య
సౌన్దర్య సౌగన్ధ్యసౌకుమార్యలావణ్య యౌవనాద్యనన్తగుణ నిధి
దివ్యరూపఃస్వాభావికా నవధికాతిశయ జ్ఞానబలైశ్వర్య వీర్యశక్తి
తేజ స్సౌశీల్యవాత్సల్య మార్దవార్జవ సౌహార్దసామ్య కారుణ్య
మాధుర్య గామ్భీర్యౌదార్య చాతుర్య స్థైర్యధైర్యశౌర్య పరా
క్రమ సత్యకామ సత్యసఙ్కల్ప కృతిత్వకృతజ్ఞతా ద్యసఙ్ఖ్యేయక
ల్యాణగుణ గణౌఘమహార్ణవః స్వోచితవివిధవిచిత్రా నన్తాశ్చర్య
నిత్య నిరవద్య నిరతిశయసుగన్ధనిరతిశయ సుఖస్పర్శనిరతి శయౌ
జ్జ్వల్యకిరీటమకుట చూడావతంస మకరకుణ్డలగ్రైవేయక హార
కేయూర కటక శ్రీవత్సకౌస్తుభ ముక్తాదామోదర బన్ధనపీతామ్బ
రకాఞ్చీగుణనూపురాద్యపరిమితదివ్యభూషణః స్వానురూపాచి
న్త్యశక్తి శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయ నిత్యనిరవద్య నిరతి
శయ కల్యాణదివ్యాయుధః స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యాను రూపస్వ
రూప రూపగుణ విభవైశ్వర్య శీలాద్యనవధికాతిశయాసఙ్ఖ్యేయ
కల్యాణగుణగణః శ్రీవల్లభః ఏవంభూతభూమినీళానాయకః స్వ
చ్ఛన్దానువృత్తి స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదాశేష శేషతైకరతిరూప
నిత్యనిరవద్య నిరతిశయజ్ఞాన క్రియైశ్వర్యాద్యనన్త కల్యాణగుణ

గణ శేష శేషాశన గరుడప్రముఖ నానావిధానన్త పరిజన పరిచారకపరిచరిత చరణయుగళ? పరమయోగివాఙ్మనసా పరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావ? స్వాభిమతవివిధవిచిత్రానన్తభోగ్య భోగోపకరణ భోగస్థాన సమృద్ధానన్తాశ్చర్యానన్త మహావిభవానన్తపరిమాణ నిత్యనిరవద్య నిరతిశయ వైకుణ్ఠనాథ? స్వసంకల్పానువిధాయి స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిస్వశేషతైక స్వభావ ప్రకృతిపురుష కాలాత్మక వివిధ విచిత్రానన్తభోగ్య భోక్తృవర్గ భోగోపకరణభోగస్థాన రూప నిఖిలజగదుదయవిభవలయ లీల? సత్యకామ? సత్యసఙ్కల్ప? పరబ్రహ్మభూత? పురుషోత్తమ? మహావిభూతే? శ్రీమన్నారాయణ? శ్రీవైకుణ్ఠనాథ? అపారకారుణ్య సౌశీల్య వాత్సల్యౌదార్యైశ్వర్య సౌన్దర్యమహోదధే? అనాలోచిత విశేషాశేషలోకశరణ్య? ప్రణతార్తిహర? ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే? అనవరతవిదిత నిఖిలభూతజాత యాథాత్మ్య? అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత? అశేషచిదచిద్వస్తు శేషీభూత? నిఖిలజగదాధార? అఖిలజగత్స్వామిన్? సత్యకామ? సత్యసఙ్కల్ప? సకలేతర విలక్షణ? అర్థికల్పక? ఆపత్సఖ? శ్రీమన్నారాయణ? అశరణ్యశరణ్య అనన్యశరణ త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహంప్రపద్యే. న్యాసదశకేనచ. అహంమద్రక్షణభరో మద్రక్షణఫలంతథా । నమమశ్రీపతే రేవేత్యాత్మానంనిక్షిపేద్బుధః ॥ న్యస్యామ్యకిఞ్చ నశ్శ్రీమన్ననుకూలోన్యవర్జితః । విశ్వాసప్రార్థనాపూర్వ మాత్మరక్షా భరం త్వయి ॥ స్వామీస్వశేషం స్వవశం స్వభరత్వేన నిర్భరమ్ ।

స్వదత్తస్వధియాస్వార్థం స్వస్మిన్న్యస్యతిమాంస్వయమ్॥ శ్రీమన్న
భీష్టవరద త్వామస్మి శరణంగతః । ఏతద్దేహావసానేమాం త్వత్పా
దం ప్రాపయస్వయమ్॥ త్వచ్ఛేష త్వేస్థిరధియం తత్ప్రాప్త్యైకప్ర
యోజనమ్ । నిషిద్ధకామ్యరహితం కురుమాంనిత్యకింకరమ్॥ దేవీ
భూషణ హేత్యాది జుష్టస్యభగవంస్తవ । నిత్యం నిరపరాధేషు
కైంకర్యేషునియుంక్ష్వమామ్॥ మాంమదీయంచ నిఖిలం చేతనా
చేతనాత్మకమ్ । స్వకైంకర్యోపకరణం వరద స్వీకురుస్వయమ్॥
త్వదేకరక్ష్యస్యమమ త్వమేవ కరుణాకర । నప్రవర్తయపాపాని
ప్రవృత్తాని నివర్తయ॥ అకృత్యానాంచకరణం కృత్యానాంవర్జ
నంచమే । క్షమస్వనిఖిలందేవ ప్రణతార్తి హరప్రభో॥ శ్రీమన్ని
యత పఞ్చాఙ్గం మద్రక్షణభరార్పణమ్ । అచీకురుస్వయం స్వస్మి
న్నతోహమిహానిర్భరః॥ సంసారావర్తవేగ ప్రశమన శుభకృద్దేశిక
ప్రేక్షితోహం సన్త్యక్తోన్యైరుపాయైరనుచిత చరితేష్వద్యశాన్తా
భిసన్ధిః । నిశ్శఙ్కస్తత్వదృష్ట్యా నిరవధికదయం ప్రాప్య సంరక్ష
కంత్వాం న్యస్య త్వత్పాదపద్మే వరద నిజభరం నిర్భరో నిర్భ
యోస్మి॥ శరణ ముపగచ్ఛేత్ - భూం భూమ్యై నమ ఇతి
భూమిం సంగృహ్య- తాం శోషణాదిభి ర్విశోధ్య-అస్త్రమన్త్రేణ
రక్షాంకృత్వా - సురభి ముద్రాం ప్రదర్శ్య - ఓం వీర్యాయా
స్త్రాయ భట్ ఇత్యస్త్ర మన్త్రేణాసనం నిధాయ-ఆసనమన్త్రేణ
ఆసన ఉపవిశ్య - గురుపరమ్పరా మను సన్ధాయ - అష్టావిం
శతి సఙ్ఖ్యాకేన మూలమన్త్రేణ ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా-

ఓం తత్సత్ కృతంచ కరిష్యామి భగవన్నిత్యేన భగవత్ప్రీత్యర్థేన మహావిభూతి చాతురాత్మ్య భగవద్వాసుదేవ పాదారవిన్దార్చ నేన ఇజ్యయా భగవతస్కర్మణా భగవన్తమర్చయిష్యామీతిసఙ్కల్ప్య భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసాభగవతఃకర్మణా భగవతస్కర్మకరిష్యామీతి బలమన్త్రమనుసన్ధాయ - భగవానేవస్వనియామ్య స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తి స్వశేషతైకరసేనానేనాత్మనా స్వకీయైశ్చ దేహేన్ద్రియాన్తఃకరణైస్స్వకీయ కల్యాణతమద్రవ్య మయానౌపచారిక సాంస్పర్శిక సాన్దృష్టికాభ్యవహారికాది సమస్తభోగానతి ప్రభూతానతిప్రియతమానతి సమగ్రానత్యన్త భక్తికృతానఖిల పరిజనపరిచ్ఛచాన్వితాయ స్వస్మై స్వప్రీతయే స్వయమేవ ప్రతిపాదయితు ముపక్రమతే - స్వశేషభూతేనమయాస్వీయైస్సర్వ పరిచ్ఛదైః। విధాతుం ప్రీతమాత్మానం దేవఃప్రక్రమతే స్వయమ్॥ ఇత్యనుసన్ధాయ. మానసిక స్నానాదికం కృత్వా - సాఙ్గన్యాసం మూలమన్త్రం అష్టోత్తరశతం అష్టావింశతి వారంవా జపిత్వా - బాహ్యారాధనవన్మానసికారాధనం కృత్వా - భగవ న్పుణ్డరీకాక్ష హృద్యాగంతు మయాకృతమ్। ఆత్మసాత్కురుదేవేశ బాహ్యేత్వాం సమ్యగర్చయే॥ ఇత్యనుసన్ధాయ - ఆత్మనో వామభాగే పూర్ణకుమ్భం నిధాయ - దక్షిణతో పూజా ద్రవ్యాణి నిధాయ - భగవత్పురతః ఆగ్నేయాది కోణేషు మధ్యేచ అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ స్నానీయ సర్వార్థతోయపాత్రాణి నిధాయ - పూర్ణకుమ్భే తులసీ గన్ధైలాశ్చని

క్షిప్య - దక్షిణహస్తే యం ఇతి వాయుబీజం విలిఖ్య - యం వాయవేనమశ్శోషయామీతి కుమ్భే ప్రదర్శ్య - తత్రైవ రం ఇతి విలిఖ్య. రం అగ్నయేనమః దాహయామీతి కుమ్భే ప్రదర్శ్య - వామహస్తే వమ్ ఇతి విలిఖ్య - వం అమృతాయనమః-ప్లావ యామీతి కుమ్భే ప్రదర్శ్య - సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య - అస్త్ర మన్త్రేణ రక్షాంకృత్వా- మూలమన్త్రేణ సప్తకృత్వోభిమన్త్ర్య- భగవాన్ పవిత్రంవాసుదేవఃపవిత్రం శతధారగ్ సహస్రధారం అపరిమితధారం అచ్ఛిద్రమరిష్ట మక్షయ్యం పరమంపవిత్రం భగ వాన్ వాసుదేవగ పునాత్వితి పవిత్రమన్త్రేణ సకృదభిమన్త్ర్య - కుమ్భజలే నార్ఘ్యాదిపాత్రాణి మూలమన్త్రశిరస్కా- స్త్రమన్త్రేణ సంశోధ్య - శోషణాభిర్విశోధ్య - అర్ఘ్యాదిపాత్రాణి మూలమ న్త్రశిరస్క- హృదయమన్త్రేణ కుమ్భతోయేనాపూర్య - పూజా ద్రవ్యాణి శోషణాదిభిర్విశోధ్య - సర్వేషుపాత్రేషు ఏలాకర్పూర గన్ధతులసీంనిక్షిప్య - శోషణాదిభిర్విశోధ్య - అస్త్రమన్త్రేణర క్షాంకృత్వా - సురభిముద్రాంప్రదర్శ్య - ప్రత్యేకంసప్తకృ త్వోమూలమన్త్రేణ సకృత్పవిత్రమన్త్రేణ చాభిమన్త్ర్య - ఓం నమోభగవతే వాసుదేవా యార్ఘ్యంపరికల్పయామి - పాద్యం పరికల్పయామి - ఆచమనీయం పరికల్పయామి - స్నానీయంప రికల్పయామి - సర్వార్థతోయం పరికల్పయామీతి పాత్రాణి స్పృశన్ పరికల్ప్య - ఉద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ. తత్రైకం పుష్పం నిక్షిప్య - ధారణవిధారణేకృత్వా - హృదయసమ

ముద్ధృత్య-మూలమన్త్రం చతురావృత్య - విం విరజాయైనమః ఇతి విరజామావాహ్య - అర్ఘ్యాదిపాత్రేషు కుమ్భేచ కించిత్కి-ఞ్చిజ్జలంనినీయ - శేషేణ భగవద్విగ్రహం యాగభూమిం పూజాద్రవ్యాణ్యాత్మానంచప్రోక్ష్య - ఆధారశక్త్యైనమఇత్యారభ్య పురతః పాదపీఠాయనమ ఇత్యన్తముచ్చార్య - తత్తత్స్థానేషు ప్రత్యేకం పుష్పాదికం సమర్ప్య - సర్వపరివారాణాం ఓం పద్మాసనేభ్యో నమ ఇతి తత్తత్స్థానేషు సపీఠపద్మాసనాని సమర్ప్య-అనన్తగరుడవిష్వక్సేనానాం సపీఠపద్మాసనేభ్యోనమఇతి తత్తత్స్థానేషు సపీఠపద్మాసనాని పరికల్ప్య - సర్వత్ర పుష్పాణి సమర్ప్య-యాగపీఠస్య పశ్చిమోత్తరదిగ్భాగే అస్మద్గురుభ్యోనమఇతి సర్వాన్ గురూన్ భగవత్పాదారవిన్దాత్ తత్తన్మూర్తి మన్త్రైరావాహ్య - అష్టాక్షరమన్త్రేణవ్యాపకన్యాసంకృత్వా - గన్ధపుష్పధూపదీపాదిభిరభ్యర్చ్య - ప్రణమ్య - గురువస్తదీయ గురవోదిశన్తు మమసాధ్వనుగ్రహమ్। యుష్మదుపజనిత శక్తిమతిరహం హరిమర్చయామి గతభీఃప్రసీదత॥ ఇతిప్రార్థ్య - అనుజ్ఞాం లబ్ధ్వా-

తతఃపరిణమ్యాఞ్జలిం బధ్వా - మూలమన్త్రేణ భగవతే స్వాత్మానం నివేద్య - భగవన్ త్వదారాధనాయ మామనుజానీహీత్యనుజ్ఞాప్య - ఇజ్యాకాలస్తృతీయోయమహ్నాంశ స్సముపాగతః । సమ్భృతాశ్చైవసమ్భారాః కల్పితాన్యాసనాన్యపి॥ స్నానాద్యర్థాని దేవేశ తవేచ్ఛావర్తతేయది । అవలోకనదానేన తత్సర్వంసఫలంకురు॥ తదర్థంసహదేవీభ్యాం సానుగైస్సచివైస్సహ

మదనుగ్రహాయకృపయా హ్యత్రాగన్తుంత్వమర్హసి॥ యావ
దాద్యాసనం మన్త్రాసనాన్తం పూజ్యసే మయా। తావత్సా
న్నిధ్యమత్రైవ కురుష్వపురుషోత్తమ॥ ఇతి ప్రార్థ్య.

మన్త్రాసనాయ నమఇతి మన్త్రాసనం సమర్ప్య, పాదు
కాభ్యాం నమఇతి పాదుకే సమర్ప్య, గన్ధపుష్పాభ్యామభ్యర్చ్య,
మన్త్రాసనమలం కురుష్వేతి ప్రార్థ్య - తదుపవిష్టే భగవతి అర్ఘ్య
పాత్రాదుద్ధరిణ్యార్ఘ్య జలమాదాయ - పాణిభ్యాంఘ్రాణ సమ
ముద్ధృత్య - భగవన్మత్పూజాం ప్రతిగృహ్ణీష్వేతి ప్రార్థయ
మానో ముఖేదర్శయిత్వా - ఓంనమోనారాయణాయార్ఘ్యం
సమర్పయామి - అర్ఘ్యం ప్రతిగృహ్ణీష్వేతి ప్రార్థయమానః -
దక్షిణహస్తే కిఞ్చిత్ప్రదాయ - శేషం అర్ఘ్య ప్రతిగ్రహపాత్రే
ప్రక్షిపేత్ - పాద్యపాత్రాత్తీర్థ మాదాయ - ఓంనమోనారా
యణాయ పాద్యం సమర్పయామి. పాద్యం ప్రతిగృహ్ణీష్వేతి ప్రా
ర్థయమానఃపాదయోః కిఞ్చిత్ప్రదాయ. మనసా పాదౌ ప్రక్షా
ళ్య. శేషం పాద్య ప్రతిగ్రహపాత్రేప్రక్షిపేత్. ఆచమనీయపా
త్రాత్తీర్థమాదాయ - ఓమ్ నమో నారాయణాయ ఆచమనీ
యం సమర్పయామి - ఆచమనీయం ప్రతిగృహ్ణీష్వేతి ప్రార్థయ
మానః భగవద్దక్షిణహస్తే కిఞ్చిత్ప్రదాయ - ఆచామన్తం భగవ
న్తంధ్యాత్వా-శేషం ఆచమనీయ ప్రతిగ్రహపాత్రే నిక్షిపేత్-ప్లో
తవస్త్రేణ ఏకయా దశయా ఆస్యం హస్తంచ సమ్మృజ్య దశాన్తరే
ణపాదౌసమ్మృజ్య పవిత్రం కర్ణేనిధాయ- గన్ధద్వారేతిమన్త్రేణ

(గన్ధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీగ్ సర్వ భూతానాంతామిహోపహ్వయే(శ్రియమ్) భగవద్వక్షసి గన్ధంస మర్ప్య, పాదయోస్తులసీ పుష్పాణిసమర్ప్య, ధూరసీతి మన్త్రేణ (ధూరసి ధూర్వధూర్వన్తం ధూర్వతం యోస్మాన్ ధూర్వతి తంధూర్వయం వయం ధూర్వామస్తం దేవానామసి) ధూప మాఘ్రాప్య - ఉద్దీప్యస్వేతిమన్త్రేణ (ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిర్ఋతిం మమ - పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ ది శోదశ) దీపం దర్శయిత్వా - తతః ఆచమనీయందత్వా - ముఖ వాస తామ్బూలానిదత్వా, ఏవం శ్రీభూనీళానాం అనన్త గరుడ విష్వక్సేనానాం పరాఙ్కుశ పరకాల యతివర వేదాన్తాచార్య స్వాచార్యాది సర్వపరివారాణాంచ సర్వార్ఘ తోయాదర్ఘ్యాది తామ్బూలాన్తం సమర్ప్య, ప్రణిపత్య - ఆత్మాత్మీయంచ సర్వం భగవన్నిత్య కిఙ్కరత్వాయ స్వీకుర్వితి భగవతే నివేదయేత్, 'స్ఫుటీకృతం మయాదేవ ఇదంస్నానాసనంమహత్। ఆసాదయా శు స్నానార్థం మదనుగ్రహకామ్యయా॥' ఇతి విజ్ఞాప్య. స్నానా సనం పాదుకేచ సమర్ప్య, గన్ధ పుష్పాభ్యా మభ్యర్చ్య, తదుప విష్టే భగవతి అర్ఘ్యాది తామ్బూలాన్తం సమర్ప్య, ఏవం దేవ్యా దీనా మపి మాల్య వస్త్రభూషణాదికమపనీయ - విష్వక్సేనాయ దత్వా. స్నానశాటికాం సమర్ప్య. పాద్యాచమన పాదపీఠ ప్రదా నదన్త కాష్ఠజిహ్వా నిర్లేహన గణ్డూష హస్త ప్రక్షాళన పాద్యాచ మనీయ ముఖవాస తామ్బూలాని సమర్ప్య. మాత్రాదానంచ

కృత్వా, అభ్యఞ్జనోద్వర్తనామలకతోయ దేహశోధన కూర్చ
ప్రసరణ హరిద్రాతోయ గన్ధతోయ వస్త్రోత్తరీ యోపవీత
పాద్యాచమనీయాదీని సమర్ప్య, నృత్తగీత వాద్యాదిభిఃపురుష
సూక్తేన. (హరిః ఓమ్—సహస్ర శీర్షా పురుషః, సహస్రాక్ష
స్సహస్రపాత్, సభూమిం విశ్వతోవృత్వా, అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్,
పురుషఏవేదగ్ంసర్వమ్, యద్భూతం యచ్చభవ్యమ్, ఉతామృత
త్వస్యేశానః, యదన్నేనాతిరోహతి, ఏతావానస్య మహిమా,
అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పురుషః, పాదోస్య విశ్వాభూతాని, త్రిపా
దస్యామృతందివి, త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః, పాదోస్యేహాభవా
త్పునః, తతోవిష్వఙ్వ్యక్రామత్, సాశనానశనేఅభి, తస్మాద్విరాడ
జాయత, విరాజో అధిపూరుషః, సజాతోత్యరిచ్యత, పశ్చాద్భూమి
మథోపురః, యత్పురుషేణహవిషా, దేవాయజ్ఞమతన్వత, వసన్తోఽ
స్యాసీదాజ్యమ్, గ్రీష్మఇధ్మశ్శరద్ధవిః, సప్తాస్యాసన్పరిధయః, త్రిస్సప్త
సమిధఃకృతాః, దేవాయద్యజ్ఞంతన్వానాః, అబధ్నన్పురుషంపశుం
తంయజ్ఞంబర్హిషిప్రౌక్షన్, పురుషంజాతమగ్రతః, తేనదేవాఽయజ
న్త, సాధ్యాఋషయశ్చయే, తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః, సమ్భృతంపృష
దాజ్యమ్, పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రేవాయవ్యాన్, ఆరణ్యాన్ గ్రామ్యా
శ్చయే, తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః, ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే, ఛన్దాగ్ంసిజ
జ్ఞిరేతస్మాత్, యజుస్తస్మాదజాయత, తస్మాదశ్వా అజాయన్త, ఏకే
చోభయాదతః, గావోహజజ్ఞిరేతస్మాత్, తస్మాజ్జాతా అజావయః,
యత్పురుషంవ్యదధుః, కతిధావ్యకల్పయన్, ముఖంకిమస్య

కౌబాహూ, కావూరూ పాదాఉచ్యేతే, బ్రాహ్మణోఽస్యముఖ
మాసీత్, బాహూరాజన్యఃకృతః, ఊరూ తదస్యయద్వైశ్యః,
పద్భ్యాగ్ శూద్రో అజాయత, చన్ద్రమామనసోజాతః, చక్షో
స్సూర్యోఅజాయత, ముఖాదిన్ద్ర శ్చాగ్నిశ్చ, ప్రాణాద్వాయు
రజాయత, నాభ్యాఆసీదన్తరిక్షమ్, శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత,
పద్భ్యాంభూమి ర్దిశశ్శ్రోత్రాత్, దథాలోకాగ్ అకల్పయన్ –
వేదాహమేతం పురుషంమహాన్తమ్ – ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తు
పారే – సర్వాణిరూపాణి విచిత్యధీరః – నామానికృత్వాఽభివ
దన్ యదాస్తే – ధాతాపురస్తాద్యముదాజహార – శక్రఃప్ర
విద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః – తమేవం విద్వానమృత ఇహభవతి –
నాన్యఃపన్థా అయనాయవిద్యతే – యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్తదే
వాః – తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ – తేహనాకం మహిమా
నస్సచన్తే – యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సన్తిదేవాః – అద్భ్యస్స
మ్భూతః పృథివ్యైరసాచ్చ – విశ్వకర్మణ స్సమవర్తతాధి – తస్య
త్వష్టావిద ధద్రూపమేతి – తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే –
వేదాహ మేతం పురుషంమహాన్తం ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తా
త్ – తమేవంవిద్వానమృతఇహభవతి – నాన్యఃపన్థావిద్యతేఽ
యనాయప్రజాపతి శ్చరతిగర్భేఅన్తః – అజాయమానో బహు
ధావిజాయతే – తస్యధీరాః పరిజానన్తియోనిమ్ – మరీచీనాంప
దమిచ్ఛన్తివేధసః – యోదేవేభ్య ఆతపతి – యోదేవానాంపు
రోహితః – పూర్వోయోదేవేభ్యోజాతః – నమో రుచాయ

బ్రాహ్మయే - ఋచంబ్రాహ్మం జనయన్తః - దేవాఅగ్రేతదబ్రు
వన్ - యస్త్వైవం బ్రాహ్మణోవిద్యాత్ - తస్యదేవాఅసన్వ
శే - హ్రీశ్చతేలక్ష్మీ శ్చపత్న్యౌ అహోరాత్రేపార్శ్వే - నక్ష
త్రాణి రూపంఅశ్వినౌవ్యాత్తమ్ - ఇష్టంమనిషాణ - అముం
మనిషాణ - సర్వం మనిషాణ.)

మూలమన్త్రేణ మూర్తిమన్త్రేణచ భగవన్తం స్నానీయ
తోయేన శుద్ధోదకేన చాభిషిచ్య - దేహశోధన వస్త్రోత్తరీయ
పాద్యాచమనీయాని సమర్ప్య. ఏవం దేవ్యాదీనామపి కుర్యాత్.
అర్ఘ్యాదిజలాని ప్రతిగ్రహపాత్రే నిక్షిప్య, పూర్వవత్పాత్రాణి
సంశోధ్య, శోషణాదికంకృత్వా, కుమ్భ తోయేన పాత్రాణ్యా
పూర్య శోషణాది భిర్విశోధ్య, అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయపానీయ
సర్వార్థతోయాని పరికల్ప్య, అలఙ్కారాసనం పాదుకేచ సమ
ర్ప్య, గన్ధపుష్పాభ్యామభ్యర్చ్య, దేవదేవజగన్నాథ భూషాప్రేక్ష
ణ్ణనాదికమ్ । అలఙ్కారాసనంభద్రమధితిష్ఠతృతీయకమ్॥ ఇతి
ప్రార్థ్య, తముపవిష్టేభగవతీ అర్ఘ్య పాద్యాచమనీయ వస్త్రోత్త
రీయ పాద్యాచమన ఊర్ధ్వపుణ్డ్రాచమనీయ తామ్బూల నీరాజ
నాచమనీయా దర్శచ్ఛత్రచామర నృత్తగీతవాద్యాదికాని సమ
ర్ప్య, వేదాది(హరి ఓమ్ —— అగ్నిమీడే (ళే)పురోహితమ్ -
యజ్ఞస్యదేవమృత్విజమ్ - హోతారగ్ం రత్నధాతమమ్- హరిః
ఓంహరిఃఓమ్ - ఇషేత్వోర్జేత్వావాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవ
స్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణే - హరిఃఓం హరిః

ఓమ్ - అగ్న ఆయాహివీతయే గృణానో హవ్యదాతయే -
నిహోతా సత్సిబర్హిషి హరిః ఓం హరిః ఓమ్ - శన్నోదేవీరభి
ష్టయ ఆపోభవన్తుపీతయే - శంయోరభిస్రవన్తునః - హరిః ఓం హ
రిః ఓమ్ - ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేత్ - నమఇతిపశ్చాత్ - నారా
యణా యేత్యుపరిష్టాత్ - ఓమిత్యేకాక్షరమ్ - నమఇతిద్వే అక్ష
రే - నారాయణాయేతి పఞ్చాక్షరాణి - ఏతద్వైనారాయణ
స్యాష్టాక్షరంపదమ్ - యోహవై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమ
ధ్యేతి - అనపబ్రువ స్సర్వమాయురేతి - విన్దతే ప్రాజాపత్యం
రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ - తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽ
మృతత్వ మశ్నుతఇతి - యఏవంవేద - ఇత్యుపనిషత్ - అథక
ర్మాణ్యాచా రాద్యానిగృహ్యన్త ఉదగయన పూర్వపక్షాహః పు
ణ్యాహేషు కార్యాణి యజ్ఞోపవీతినా ప్రదక్షిణమ్ - తంద్రుష్ట్వా
శత్రుహన్తారం మహర్షీణాం సుఖావహమ్। బభూవహృష్టావై
దేహీ భర్తారంపరిషస్వజే॥ తాసామావిర భూచ్ఛౌరిస్స్మయమాన
ముఖామ్బుజః। పీతామ్బరధరస్స్రగ్వీ సాక్షాన్మన్మథ మన్మథః॥
ఏష నారాయణశ్శ్రీమాన్ క్షీరార్ణవనికేతనః। నాగపర్యఙ్క
ముత్సృజ్య హ్యాగతో మధురాంపురీమ్॥ వైకుణ్ఠేతుపరేలోకే శ్రి
యాసార్థం జగత్పతిః। ఆస్తేవిష్ణురచిన్త్యాత్మా భక్తైర్భాగవతైస్స
హ॥ కదాపునశ్శఙ్ఖ - అఖిలభువనజన్మ - మణివరఇవశౌరేః——)
ఇత్యాది. పురుషసూక్తపఞ్చోపనిష న్మన్త్రేతిహాస పురాణాదిభిః
కేశవాది ద్వాదశ నామభిః మత్స్యాది నామభిః అష్టోత్తరశతనా

మభిశ్చ పుష్పాణిసమర్ప్య, దేవ్యాదీనామప్యర్ఘ్యాదిమన్త్రపుష్పాన్తంసమర్ప్య, యథాశక్తిమూలమన్త్రంజపేత్, భోజ్యాసనం పాదుకేచ సమర్ప్య, గన్ధాదిభిరభ్యర్చ్య, మృష్టమేధ్యస్థిరాన్నాని భక్షభోజ్యాన్యనేకశః। సమ్పన్నాని జగన్నాథ భోజ్యాసనముపాశ్రయ॥ ఇతిప్రార్థ్య తదుపవిష్టేభగవతి అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయగన్ధపుష్పదీపాచమనీయ మధుపర్కాచమనీయతామ్బూలానిసమర్ప్య—ఏవం దేవ్యాదీనామపిసమర్ప్య.తతస్సుసంస్కృతమాజ్యాఢ్యంశాల్యన్నం ససూపవ్యఞ్జనజాతం ఫలాన్యపూపాదీని చిత్రాన్నం పాయసం దధిచాన్యానిచ శాస్త్రవిశుద్ధాని ఆత్మనశ్చేష్టానిసంభృత్య, అర్ఘ్యజలేన ప్రోక్ష్య—శోషణాదిభిర్విశోధ్య, అస్త్రమన్త్రే రక్షాం కృత్వా, సురభిముద్రాం ప్రదర్శ్య మూలమన్త్రేణాభిమన్త్ర్య, భగవద్దక్షిణహస్తే అర్ఘ్యాణామ్బు అర్ఘ్యజలేన సమర్ప్య, తేనైవ పరిషేచనే ఆపోశనంచ సమర్ప్య, ఘణ్టానాదపూర్వకం ప్రాణాహుతిమన్త్రైః ప్రాణాహుతీః కారయిత్వా – హస్తోదకం సమర్ప్య, మధువాతా ఋతాయత ఇతి మధుత్రయేణ (మధువాతా ఋతాయతే – మధుక్షరన్తిసిన్ధవః – మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః – మధునక్తముతోషసి – మధుమత్పార్థివగ్ం రజః – మధుద్యౌరస్తునఃపితా – మధుమాన్నో వనస్పతిః – మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః – మాధ్వీర్గావో భవన్తునః) మూలమన్త్రేణ మూర్తిమన్త్రేణచ క్రమేణగ్రాసముద్రయా నివేదయేత్ – మధ్యేమధ్యే పానీయంచ సమర్పయేత్, తతః అర్ఘ్యజలేన ఉత్తరాపోశనం సమ

జాగర్యాం యోగనిద్రాముపాకురు॥ ఇతిప్రార్థ్య - తదుపవిష్టే భగవతిఅర్ఘ్యాది తామ్బూలాన్తం సమర్ప్య - దేవ్యాదీనామపి సమర్ప్య- పూర్వసమర్పిత వస్త్రమాల్యాభరణాదీన్యపాదాయ- విష్వక్సేనాయదత్వా - సుఖశయనోచిత వస్త్రభూషణ మాల్యాదికంసమర్ప్య - శ్రుతిసుఖైః స్తోత్రై రభిష్టూయ-ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ కృత్వా-అజ్ఞానా దథవాజ్ఞానాదశుభం యన్మయాకృతమ్ । క్షన్తుమర్హసి తత్సర్వందాస్యేసచగృహాణమామ్॥ జ్ఞానతో జ్ఞానతో వాపి విహితంయన్మయా శుభమ్ । తత్సర్వంపూర్ణమేవాస్తు (ప్రీతోభవ జనార్దన) తృప్తోభవతు సర్వదా॥ ఓమచ్యుతజగన్నాథ మన్త్రమూర్తేజనార్దన । రక్షమాంపుణ్డరీకాక్ష క్షమస్వపురుషోత్తమ॥ ఇతిభగవన్తం ప్రార్థ్య. సర్వే భవన్తస్సగణాస్సన్నద్ధాస్సర్వదిక్ష్వపి।సావధానాశ్చతిష్ఠన్తు నిక్షిపామిభవత్స్వహమ్॥ మమనాథం మమగురుం పితరం మాతరంచమే । హరింశ్రియం భువంచాపి తాన్పాలయత సర్వదా॥ భవత శ్శరణంలబ్ధ్వా వ్రజామిగతసాధ్వసః॥ ఇతిప్రార్థ్య-విష్వక్సేనాదిభ్యోనమ ఇతి ప్రణమ్య - భగవానేవేత్యాది నేజ్యాం పరిసమాప్య - తీర్థాదికం స్వీకృత్య - గన్ధపుష్పాణి ధృత్వా - పృష్ఠభాగమప్రదర్శయన్ సాఞ్జలిబన్ధం బహిర్నిర్గత్య - హంస శ్శుచిషద్వసుర న్తరిక్షస ద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దురోణసత్ - నృషద్వరసదృత సద్వ్యోమ సద బ్జాగోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్) ఇతిఋచా సూర్యమవలోక్య ద్వారాచమేత్.

ర్ప్య, సర్వార్థతోయేన హస్తప్రక్షాళన గణ్డూష ముఖప్రక్షాళనాని సమర్ప్య, తతః పాద్యాచమనీయంచ సమర్ప్య, ప్లోతవస్త్రేణ ముఖశోధనం హస్తశోధనం పాదశోధనంచ కృత్వా, గన్ధపుష్పముఖవాస తామ్బూలాని సమర్పయేత్, భగవన్నివేదితాన్నాదికం షోఢావిభజ్య, వైశ్వదేవార్థమేకభాగంనిధాయ, ఏకం భాగం శ్రియై, ఏకంభూనీళాభ్యాం ఏకమనన్తాయ, ఏకం వైనతేయాయ - ఏకందివ్యభూషణ దివ్యాయుధ పాదుకా పరిజన పరిచ్ఛదేభ్యో నివేద్య, శ్రియైనివేదితం భాగం విష్వక్సేనాది శఠకోపాది స్వాచార్యపర్యన్త నివేద్య - మధ్యేమధ్యే పానీయ తీర్థాత్పానీయంచ సమర్ప్య, గన్ధపుష్ప తామ్బూలాని సమర్ప్య, తతః పునర్మన్త్రాసనం పాదుకేచ సమర్ప్య, మన్త్రాసనం కూర్చేన మార్జయిత్వా - గన్ధపుష్పాభ్యా మభ్యర్చ్య, మన్త్రాసన మిదం తుభ్యం మయాదత్తమనుత్తమమ్ । కూర్చేనశోధితం విష్ణో పునరాసాదయ ప్రభో॥ ఇతి ప్రార్థ్య. తముపవిష్టేభగవతి అర్ఘ్యపాద్యాచమనీయ గన్ధపుష్ప ధూపదీపాచమనీయ ఫలాపూపాచమనీయ తామ్బూలాని సమర్ప్య, ఏవం మహిష్యాదీనామపిసమర్ప్య, నృత్తగీత వాద్యాదిభిస్సహ నీరాజన మాచమనీయంచ భగవతే దేవ్యాదిభ్యశ్చ సమర్ప్య, వేదసమాపనమన్త్రైః ద్రమిడోనిషత్సమాపన గాథాభిశ్చ పుష్పాణి సమర్పయేత్, తతః పర్యఙ్కాసనం పాదుకేచసమర్ప్య - గన్ధపుష్పాభ్యా మభ్యర్చ్య - దేవస్వామిన్ జగన్నాథ శ్రియాభూమ్యాచనీళయా । జగద్రక్షణ

సాయంసన్ధ్యావన్దనమ్.

పాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య ప్రాణానాయమ్య, శ్రీ భగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం సాయం సన్ధ్యాముపాసిష్యే - ఆపోహిష్ఠేత్యాది పూర్వవత్.

అగ్నిశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః- పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ - యదహ్నా పాపమకార్షం మనసా వాచా హస్తాభ్యాం-పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా - అహస్తదవలుమ్పతు-యత్కిఞ్చ దురితంమయి- ఇదమహం మామమృత యోనౌ సత్యే జ్యోతిషిజుహోమిస్వాహా. ఆచమ్య, దధిక్రావిణ్ణోత్యాది పూర్వవత్ ఏతదారభ్య ఉపస్థాన పర్యన్తం ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దన వత్కుర్యాత్. ఉపస్థానమన్త్రః.

ఇమమ్మేవరుణశ్రుధీహవ మద్యాచమృడయ - త్వామవస్యురాచకే-తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావన్దమాన స్తదాశాస్తేయజమానోహవిర్భిః- అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ సమానఆయుఃప్రమోషీః - యచ్చిద్ధితేవిశోయథా ప్రదేవవరుణవ్రతమ్-మినీమసిద్య విద్యవి- యత్కిఞ్చేదం వరుణదైవ్యే జనేభిద్రోహంమనుష్యాశ్చరామసి - అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మానస్తస్మా దేనసో దేవరీరిషః కితవాసో యద్రిరిపుర్నదీవియద్వాఘా సత్యముతయన్నవిద్మ- సర్వాతా విష్యశిథిరేవ దేవాథాతేస్యామ వరుణ ప్రియాసః.

ఇత్యుపస్థాయ ప్రతీచ్యైదిశే నమఇతి భేదంవినా అన్యత్సర్వం ప్రాతస్సన్ధ్యావన్దనవత్కుర్యాత్.

సాయంసన్ధ్యావన్దనం సమ్పూర్ణమ్.

పాదౌ ప్రక్షాళ్య ఆచమ్య, పవిత్రపాణిః ప్రాణానాయమ్య
శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్ । ప్రసన్న వదనం
ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాన్తయే॥ యస్యద్విరదవక్త్రాద్యాః పారి
షద్యాః పరశ్శతమ్ । విఘ్నంనిఘ్నన్తిసతతం విష్వక్సేనంతమాశ్ర
యే। శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ । వేదాన్తాచా
ర్యవర్యోమేసన్నిధత్తాంసదాహృది॥ గురుభ్యస్తద్గురుభ్యశ్చ నమో
వాకమధీమహే । వృణీమహేచతత్రాద్యౌదమ్పతీ జగతాంపతీ॥
స్వశేషభూతేనమయా స్వీయైస్సర్వపరిచ్ఛదైః । విధాతుంప్రీతమా
త్మానం దేవఃప్రక్రమతే స్వయమ్॥ శ్రీగోవిన్దగోవిన్దగోవిన్ద ఆద్య
శ్రీభగవతో మహాపురుషస్య శ్రీవిష్ణోరాజ్ఞయా ప్రవర్తమానస్య
ఆద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్ధే శ్రీశ్వేత వరాహకల్పే వైవస్వత
మన్వన్తరేకలియుగేప్రథమపాదే జమ్బూద్వీపే భరతవర్షే భరతఖ
ణ్డే శకాబ్దే మేరోఃదక్షిణే పార్శ్వే అస్మిన్వర్తమానే వ్యావహారికే
ప్రభవాది షష్టిసంవత్సరాణాంమధ్యే అముకనామసంవత్సరే ఉ
త్తరాయణే వసన్తఋతౌ మేష (చైత్ర) మాసే శుక్లపక్షే పఞ్చ
మ్యాం శుభతిథౌ భృగువాసరయుక్తాయాం అశ్వనీ నక్షత్ర యు
క్తాయామ్ శ్రీశుభనక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణ ఏవంగుణ విశే
షణవిశిష్టాయామస్యాం శుభతిథౌ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీభగవ
త్కైఙ్కర్యరూపం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం శ్రౌతస్మార్త
నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం యజ్ఞోపవీత ధారణం కరి
ష్యే. ఇతిసఙ్కల్ప్య.

యజ్ఞోప వీతధారణ మన్త్రస్య బ్రహ్మఋషిః - అనుష్టుప్ఛన్దః వేదాస్త్రయో దేవతా - యజ్ఞోపవీత ధారణే వినియోగః. యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం ప్రజాపతేర్యత్సహజం పురస్తాదాయుష్య మగ్ర్యం ప్రతిముఞ్చ శుభ్రం యజ్ఞోప వీతం బలమస్తు తేజః. ఇతిధృత్వాచామేత్.

మౌంజీధారణమన్త్రః॥ ఇయందురుక్తాత్పరిబాధమానా శర్మవరూథంపునతీన ఆగాత్ - ప్రాణాపానాభ్యాం బలమాభరన్తీ ప్రియాదేవానాగ్ సుభగామేఖలేయం - ఋతస్య గోప్త్రీతపసః పరస్పీఘ్నతీరక్షస్సహమనా అరాతీః - సానస్సమన్తమను పరీహి భద్రయాభర్తారస్తే మేఖలే మారిషామ. ఇతిద్వాభ్యాంత్రిరావృతాం మౌంజీం కటిదేశే త్రిః ప్రదక్షిణంపరిధాయ. నాభిదేశే బ్రహ్మగ్రన్థిం కృత్వా తంమన్త్రంవాచయేత్. అజినధారణమన్త్రః- మిత్రస్య చక్షుర్ధరుణంబలీయస్తేజో యశస్వీస్థ విరగ్ సమిద్ధమ్- అనాహసస్యం వసనంజరిష్ణుపరీదంవా జ్యాజినందధేహమ్ - ఇతి మన్త్రేణ అజినముత్తరలోమ ధారయేత్.

అథోపాకర్మ

శ్రావణ్యా పౌర్ణమాస్యాం ప్రాతః కాలే - తైష్యాం పౌర్ణమాస్యాం అధ్యాయోత్సర్జనాకరణ ప్రాయశ్చిత్తార్థ మష్టోత్తర సహస్రం కామోఽకార్షీ న్మన్యు రకార్షీదితి మన్త్రజపంకరిష్యఇతి సఙ్కల్ప్య తం మన్త్రంజపేయుః. అథ బ్రహ్మచారిణో వాపయేయుః, అథాపరాహ్ణే శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యా మధ్యా

యముపాకరిష్య ఇతి సఙ్కల్ప్య, కటిసూత్ర కౌపీన వస్త్రోపవీత మౌఞ్జ్యజిన దణ్డాన్నవాన్ తత్తన్మన్త్రైర్యథార్హం ధృత్వా పురాతనాన్ పరిత్యజ్య, స్నాత్వాచమ్య, నివీతంకృత్వా, ప్రజాపతింసోమమగ్నిం విశ్వాన్దేవాన్ సాంహితీర్యాగ్నికీర్వారుణీర్బ్రహ్మాణంస్వయంభువంసదసస్పతించనవైతాన్ కాణ్డర్షీన్ ఋషితీర్థేన తిలాక్షతోదకైస్తర్పయామి, ఇతి త్రిస్తర్పయిత్వా, ఆచమ్య, శుష్కవస్త్రంధారయేయుః, అథాచార్యోగ్ని ప్రతిష్ఠాద్యగ్ని ముఖాంతే శిష్యైరన్వారబ్ధః, ప్రజాపతయే కాణ్డర్షయే స్వాహేత్యాదిభిర్నవభిర్హుత్వా, ఇషే త్వేత్యాదీంశ్చతురోనువాకానధ్యాప్య జయాదగ్న్యుపస్థానాన్తం కుర్యాత్, పరేద్యుర్గ్రహణనద్యాం తత్సమ్బన్ధినివా జలేస్నాత్వా, మిథ్యాధీతప్రాయశ్చిత్తార్థం సావిత్ర్యసమిత్సహస్రమాధాస్యామీతి సఙ్కల్ప్య అగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య, పరిస్తీర్య, పరిషిచ్య, ప్రణవవ్యాహృతిపూర్వయా సావిత్ర్యా ఆజ్యాభ్యక్తం సమిత్సహస్రం ఏకైకశ ఆధాయ, పరిషిచ్యాగ్నేనయేత్యగ్నిముపతిష్ఠేరన్, అథవా సావిత్రీం సహస్రకృత్వో జపిష్యామీతి సఙ్కల్ప్య, ప్రణవాదీనామృష్యాదిపూర్వకం ప్రాణాయామమన్త్రయాది కృత్వా, సప్తవ్యాహృతి పూర్వికాం గాయత్రీంశిరసాసహ దశవారం జపిత్వా ఆయాత్విత్యావాహనాది పూర్వకం సహస్రం జపిత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య, గాయత్రీమభివాద్యోత్తమే శిఖరే దేవీత్యుద్వాసయేత్.

అథ సమిదాధానమన్త్రః.

త్రిః ప్రాణానాయమ్య - శ్రీ భగవదాజ్ఞయా శ్రీభగవత్కైఙ్కర్య రూపం శ్రీమన్నారాయణప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సమిధమాధాస్యామీతి సఙ్కల్ప్య ఉల్లిఖ్యప్రోక్ష్య-అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య - ప్రజ్వాల్య పరిత్వాగ్నే పరి మృజామ్యాయుషాచ ధనేనచ - సుప్రజా ప్రజయాభూయాసగ్ం సువీరో వీరైః సువర్చావర్చసా సుపోషః పోషైస్సుగృహో గృహైస్సుపతిః పత్యా సుమేధామేధయా సుబ్రహ్మా బ్రహ్మచారిభిః - ఇతి పరిసమూహ్య అదితేను మన్యస్వ, అనుమతేను మన్యస్వ, సరస్వతేను మన్యస్వ, దేవసవితః ప్రసువ. ఇతిఅగ్నింపరిషిచ్య. అగ్నయేసమిధ మాహార్షం బృహతేజాతవేదసే యథాత్వమగ్నే సమిధాసమిధ్యస ఏవంమామాయుషా వర్చసా సన్యామేధయా ప్రజయాపశుభిర్బ్రహ్మ వర్చసేనాన్నా ద్యేనసమేధయస్వాహా- ఏధోస్యేధిషీమహిస్వాహా-సమిదసి సమేధిషీ మహిస్వాహా - తేజోసితేజోమయి ధేహిస్వాహా- ఆపోఽద్యాన్వచారిషగ్ం రసేనసమసృక్ష్మహి- పయస్వాగ్ం అగ్న ఆగమమ్ - తంమాసగ్ం సృజవర్చసా స్వాహా - సమ్మాగ్నే వర్చసా సృజ ప్రజయాచ ధనేనచస్వాహా - విద్యున్మే అస్య దేవా ఇన్ద్రోవిద్యాత్సహఋషిభిస్స్వాహా - అగ్నయేబృహతేనాకాయ స్వాహా - ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా - ఏషాతేఅగ్నే సమిత్తయావర్ధ స్వచాప్యాయస్వచతయాహంవర్ధమానోభూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా-యోమాగ్నే భాగినగ్ం సన్తమథాభాగం

చికీర్ష త్యభాగమగ్నే తంకురుమామగ్నే భాగినం కురుస్వాహా సమిధ మాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసగ్ స్వాహా - ఇతిద్వాదశ సమిధఆధాయ - తూష్ణీం పరిసమూహ్య - అదితేన్వమగ్ స్థాః - అనుమతేన్వమగ్ స్థాః - సరస్వతేన్వమగ్ స్థాః - దేవసవితః ప్రాసావీః-ఇతిపరిషిచ్య, ఓం శ్రీవిష్ణవేస్వాహా - శ్రీవిష్ణవేపరమాత్మన ఇదమ్-ఉపస్థానమ్. యత్తేఅగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీభూయాసమ్ - యత్తేఅగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీభూయాసమ్ - యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ హరస్వీ భూయాసమ్-మయి మేధాంమయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు - మయిమేధాంమయిప్రజాం మయీన్ద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు - మయిమేధాంమయిప్రజాం మయిసూర్యో భ్రాజో దధాతు, ఇత్యగ్నిముపతిష్ఠేత. ఆచమ్య.

అధ్యయన హోమక్రమః.

అథాచార్యః పాణిపాదంప్రక్షాళ్య, ద్విరాచమ్య, పవిత్రపాణి స్తామ్బూల నారికేళాక్షతాది గృహీత్వా - ఓం నమస్సదసే - నమస్సదసస్పతయే - నమస్సఖీనాం పురోగాణాంచక్షుషే - నమోదివే - నమఃపృథివ్యై - సప్రథ సభాంమేగోపాయ - యేచసభ్యాస్సభాసదః - తానిన్ద్రియావతఃకురు - సర్వమాయురుపాసతామ్ - సర్వేభ్య శ్శ్రీవైష్ణవేభ్యోనమః. ఇత్యక్షతాన్ వికీర్య - ప్రణమ్య - స్వామినఃభవత్పాదమూలే మయాసమర్పితాం ఇమాంసౌవర్ణీందక్షిణాం యత్కిఞ్చిదపి యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య ఏభిశ్శ్రీవైష్ణవై స్సహఅధ్యయన హోమంకర్తుం యోగ్యతా సిద్ధిమనుగ్రహాణ. ఇతిబ్రాహ్మణాననుజ్ఞాప్య - దర్భే

ష్వాసీనో దర్భా౯ ధారయమాణః పవిత్రపాణి స్త్రిఃప్రాణానా
యమ్య - శ్రీగోవిన్దేత్యాది+శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యాం ఏభి
శ్శ్రీవైష్ణవైస్సహ అధ్యయనహోమంకరిష్యే ఇతిసఙ్కల్ప్య -
సాత్వికత్యాగంచకృత్వా - స్థణ్డిలంకల్పయిత్వా - ప్రాచీఃపూ
ర్వముదక్సం స్థాదక్షిణారమ్భమాలిఖేత్ - అథోదీచీఃపురస్సంస్థం
పశ్చిమారమ్భమాలిఖేత్ - అవాక్కరోభ్యుక్ష్య - తృణం నైర్
ఋత్యాంనిరస్య - అపఉపస్పృశ్య - అగ్నింప్రతిష్ఠాప్య - అప్రో
క్షణతోయశేషం ప్రాగుదగోత్సిచ్య - ప్రాక్తోయమన్యం నిదధా
త్యుదగ్వా యథాబహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణాం ప్రాగగ్రైరుదగగ్రై
ష్షోడశభిష్షోడశభిర్దర్భైః ప్రాగాది ప్రదక్షిణంపరిస్తీర్య - ఉత్త
రానధరా౯ దక్షిణా నుత్తరా౯కృత్వా - అగ్నే రుత్తరతో
దర్భా౯సంస్తీర్య - తేషు దర్వీం ఆజ్యస్థాలీమ్ - ప్రోక్షణీం ప్ర
ణీతీమ్ - ఇధ్మమితరదర్వీంచ సాదయిత్వా- సమావప్రచ్ఛిన్నా
గ్రౌ ప్రాదేశమాత్రౌ దర్భౌ కాష్ఠాది నాఛిత్వాఽపఉపస్పృశ్య
మూలాదారభ్యాగ్రాదద్భిరనుమృజ్య పవిత్రే కృత్వాఅగ్నేఃప
శ్చాత్ ప్రోక్షణీపాత్రే నిధాయ - తస్మిన్నప ఆనీయోత్తానయో
రుదక్ప్రాగగ్రయో ర్దక్షిణ వామయోఃపాణ్యో రఙ్గుష్ఠానామి
కాభ్యాం పవిత్రమూలాగ్రే గృహీత్వా ప్రాగపవర్గం త్రిరుత్పూ
య - పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా - విస్రస్యేధ్మం సర్వాభిస్తాభి
రద్భిః పవిత్రపాణి స్త్రిఃప్రోక్ష్య - సపవిత్రేప్రణీతిపాత్రే అపఆ
నీయ - పూర్వవదుత్పూయ - హస్తాభ్యాంఘ్రాణ సమముద్ధృత్య

పాత్రసాధనా దుత్తరతో దర్భేషు సాదయిత్వా - దర్భైః ప్ర
చ్ఛాద్య అగ్నేర్దక్షిణతో దర్భేషు బ్రాహ్మణంనిషాద్య అస్మిన్న
ధ్యయన హోమకర్మణి బ్రహ్మాణంత్వాంవృణీమహే - బ్రహ్మ
ణేనమః ఆవాహనాదిసర్వోపచారాన్ సమర్పయామీత్యుప
చారాన్ కృత్వా-విలీనమప్యాజ్యం హోమార్థే ఉగ్నావిలా
ప్యాగ్నేః పశ్చాత్పవిత్రాయాం ఆజ్యస్థాల్యాం ఆజ్యం నిరూప్య
-పరిస్తరణ పాత్ర సాధనయో ర్మధ్యే అఙ్గారా న్నిరూహ్య -
తేష్వధిశ్రిత్య-జ్వలతాదర్భేణోల్ముకేన వాజ్యమవద్యోత్య ద్వేద
ర్భాగ్రే కాష్ఠాదినాభిత్వా - అపఉపస్పృశ్య - యుగపదాజ్యప్ర
త్యస్య పాగాది ప్రదక్షిణం త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా-ఉదగుద్వాస్య-
అఙ్గారాన్ ప్రత్యూహ్య- అజ్యస్థాలీం స్వస్య పురస్తాన్నిధాయ -
పూర్వవత్పవిత్రే గృహీత్వా- ప్రాగారభ్య పునఃపున రాహృత్య
త్రిరుత్పూయ - పవిత్రం విసృస్య - అద్భిస్సంస్పృశ్య - యుగప
దగ్నౌ ప్రహృత్య-దర్వ్యావగ్నౌ ప్రతితప్య - దర్భైస్సంమృజ్య-
పునఃప్రతితప్య-ప్రోక్ష్య నిధాయ-దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్య అగ్నౌ
పరిహృత్య-శమ్యాః పరిధ్యర్థే అణుదీర్ఘం దక్షిణతః-అణుహ్రస్వ
ముత్తరతః - పరిస్తరణోపరి అన్యోన్యస్య సంస్పృష్టాన్నిధాయమ
ధ్యమంపరిధి ముపస్పృశ్యాగ్నేర్దక్షిణ పూర్వోత్తర పూర్వయో
రాఘార సమిధా వూర్ధ్వే క్రమా న్నిధాయ సవ్యేన పాత్రంస్పృ
శన్ దక్షిణేనహస్తేన పరిధ్యన్తః పరిస్తరణోపరి - అదితేను మ
న్యస్వ, అనుమతేను మన్యస్వ, సరస్వతేను మన్యస్వ, దేవసవితః

ప్రసువ. ఇతి ప్రాగారాభ్య ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిషిచ్యాగ్ని మల
ఙ్కృత్య ఆజ్యాభ్యక్తమిధ్మమూల మధ్యయోర్మధ్యం మృగము
ద్రయాగృహీత్వా. అస్మిన్నధ్యయన హోమకర్మణి బ్రహ్మన్ని
ధ్మమాధాస్య ఇతిబ్రాహ్మణానుజ్ఞయాఽగ్నావాధాయాప ఉప
స్పృశ్య-కరాభ్యామిధ్మమూలం పరామృశ్య - సవ్యేనాజ్యస్థాలీం
స్పృశన్నుత్తరం పరిధి సన్ధిమారభ్యాగ్నేయాన్తం ప్రజాపతింస్మ
రన్నప దర్వ్యా- దక్షిణంపరిధిసన్ధిమారభ్యైశానాన్తం ప్రధాన
దర్వ్యాజ్యేన దీర్ఘధారయాసర్వాణీధ్మ కాష్ఠాని సంస్పర్శయన్
స్వాహాకారవర్జమిన్ద్రింస్మరన్నాఘార హోమావాజుహుయాత్ -
అనన్తరమ్ అగ్నయేస్వాహా, అగ్నయ ఇదం నమమ-సోమాయ
స్వాహా, సోమాయేదమ్, అగ్నయేస్వాహా, అగ్నయఇదమ్-ఓమ్
భూర్భువస్సువస్స్వాహా, ప్రజాపతయఇదమ్ - ప్రజాపతయే కాణ్డ
ర్షయేస్వాహా, ప్రాజాపతయే కాణ్డర్షయఇదమ్ - సోమాయకాణ్డ
ర్షయేస్వాహా, సోమాయ కాణ్డర్షయఇదమ్-అగ్నయేకాణ్డర్షయే
స్వాహా, అగ్నయేకాణ్డర్షయ ఇదమ్ - విశ్వేభ్యోదేవేభ్యఃకాణ్డ
ఋషిభ్యస్స్వాహా, విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః కాండఋషిభ్య ఇదమ్-
సాంహితీభ్యో దేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా, సాంహితీభ్యో దే
వతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదమ్ - యాజ్ఞికీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిష
ద్భ్యస్స్వాహా, యాజ్ఞికీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదమ్-వా
రుణీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా, వారుణీభ్యో దేవతా
భ్యఉపనిషద్భ్యఇదమ్-బ్రహ్మణే స్వయం భువేస్వాహా, బ్రహ్మ

ణేస్వాయంభువ ఇదమ్ - సదసస్పతి మద్భుతం ప్రియమిన్ద్రస్యకా
మ్యం - సనింమేధామయాసిషగ్ స్వాహా, సదసస్పతయ ఇదమ్.
ఆచార్యస్సమవహితాన్ శిష్యాన్ ఇషేత్వేత్యాది (ఇషేత్వోర్జే
త్వా వాయవస్థో పాయవస్థ దేవోవస్సవితాప్రార్పయతు శ్రేష్ఠ
తమాయకర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగ మూర్జస్వతీః
పయస్వతీః ప్రజావతీరనమీవా అయక్ష్మామావస్తేన ఈశతమా
ఘశగ్ంసోరుద్రస్య హేతిఃపరివోవృణక్తుధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ
స్యాతబహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥ ౧॥ (ఇషేత్రిచత్వారి
గ్ంశత్ ॥ ౧॥)

యజ్ఞస్యఘోషదసి ప్రత్యుష్టగ్ం రక్షఃప్రత్యుష్టా అరా
తయఃప్రేయమగా ద్ధిషణాబర్హిరచ్ఛ మనునా కృతా స్వధయా
వితష్టా తఆవహన్తి కవయః పురస్తాద్దేవేభ్యోజుష్ట మిహబర్హిరా
సదే దేవానాంపరిషూతమసి వర్షవృద్ధమసి దేవబర్హిర్మాత్వా
న్వఙ్మాతిర్యక్పర్వతే రాధ్యాస మాచ్ఛేత్తా తే మారిషం దేవ బర్హి
శ్శతవల్శంవిరోహ సహస్రవల్శాః॥ ౨॥

శివయగ్ంరుహేమ పృథివ్యాస్సంస్పృశః పాహిసుసంభృతా
త్వా సంభరామ్యదిత్యైరాస్నాఽసీంద్రాణ్యై సన్నహనం పూషా
తేగ్రన్థిం గ్రథ్నాతుసతేమాస్థా దిన్ద్రస్యత్వా బాహుభ్యాము
ద్యచ్ఛేబృహస్పతేర్మూర్ధ్నాహరామ్యుర్వంతరిక్ష మన్విహిదేవం
గమమసి॥ 3॥ (సహస్రవల్శా అష్టాత్రిగ్ంశచ్చ॥ ౨॥

శున్ధధ్వం దైవ్యాయకర్మణే దేవయజ్యాయై మాతరిశ్వ
నోఘర్మోసి ద్యౌరసి పృథివ్యసి విశ్వధాయా అసిపరమేణధా

మ్మా దృగ్ంహస్వ మా హ్వార్వసూనాం పవిత్రమసి శతధారం
వసూనాం పవిత్రమసి సహస్రధారగ్ంహుతస్తోకోహుతో ద్ర
ప్సోఽగ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా ద్యావాపృథివీ భ్యాగ్ంసా
విశ్వాయు స్సావిశ్వవ్యచా స్సావిశ్వకర్మా సంపృచ్యధ్వ మృతా
వరీరూర్మిణీర్మధు మత్తమామన్ద్రాధనస్య సాతయేసోమేనత్వా
తనచ్మీన్ద్రాయ దధి విష్ణోహవ్యగ్ంరక్షస్వ॥ ౪॥ (సోమేనాష్టౌచ॥ 3॥
కర్మణేవాం దేవేభ్యశ్శకేయం వేషాయత్వా ప్రత్యు
ష్టగ్ం రక్షః ప్రత్యుష్టా అరాతయో ధూరసి ధూర్వ ధూర్వన్తం
ధూర్వతంయోఽస్మాన్ ధూర్వతితంధూర్వయం వయంధూర్వా
మస్త్వం దేవానామసి సస్నితమం పప్రితమం జుష్టతమం వహ్ని
తమం దేవహూత మమ హ్రుతమసి హవిర్ధానం దృగ్ంహస్వ
మాహ్వార్మిత్రస్యత్వా చక్షుషాప్రేక్షేమా భేర్మాసం విక్థామా
త్వా॥ ౫॥

హిగ్ంసిషమురువాతాయ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽ
శ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యా మగ్నయే జుష్టం నిర్వపా
మ్యగ్నీషోమాభ్యామిదం దేవానామిదమునః సహస్ఫాత్యై త్వా
నారాత్యై సువరభివిఖ్యేషం వైశ్వానరం జ్యోతిర్దృగ్ంహన్తాం
దుర్యాద్యావాపృథివ్యో రుర్వన్తరిక్షమన్విహ్యదిత్యాస్త్వోపస్థే సా
దయామ్యగ్నేహవ్యగ్ంరక్షస్వ॥ ౬॥ (మాత్వాషట్చత్వారిగ్ం
చ్చ)॥ ౪॥ హరిః ఓమ్.

ప్రాణానాయమ్య, ఏతత్కర్మ సమృద్ధ్యర్థం జయాది
హోమం కరిష్యే. ఓం చిత్తంచస్వాహా – చిత్తాయేదమ్, చిత్తి

శ్చ స్వాహా - చిత్త్యా ఇదమ్, ఆకూతంచస్వాహా - ఆకూతా
యేదమ్, ఆకూతిశ్చస్వాహా - అకూత్యాఇదమ్, విజ్ఞాతంచస్వా
హా - విజ్ఞాతాయేదమ్, విజ్ఞానంచస్వాహా - విజ్ఞానాయేదమ్,
మనశ్చస్వాహా - మనసఇదమ్, శక్వరీశ్చస్వాహా - శక్వరీభ్యఇద
మ్, దర్శశ్చ స్వాహా - దర్శాయేదమ్, పూర్ణమాసశ్చస్వాహా -
పూర్ణ మాసాయేదమ్, బృహచ్చస్వాహా - బృహతఇదమ్, రథ
న్తరం చస్వాహా - రథన్తరాయేదమ్, ప్రజాపతిర్జయానిన్ద్రాయ
వృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రఃపృతనాజ్యేషుతస్మై విశస్సమనమన్తస
ర్వాస్స ఉగ్రస్సహి హవ్యోబభూవస్వాహా - ప్రజాపతయఇద
మ్, అగ్నిర్భూతానా మధిపతిస్సమా వత్వస్మిన్ బ్రహ్మన్నస్మిన్
క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవ
హూత్యాగ్ స్వాహా అగ్నయఇదమ్, ఇన్ద్రోజ్యేష్ఠా నామధిపతి
స్సమావత్వస్మిన్——త్యాగ్ స్వాహా - ఇన్ద్రాయేదమ్, యమః
పృథివ్యాఅధిపతిస్సమావత్వస్మిన్——త్యాగ్ స్వాహా - యమా
యేదమ్, వాయురన్తరిక్షస్యాధిపతి స్సమావత్వస్మిన్——త్యాగ్
స్వాహా - వాయవఇదమ్, సూర్యోదివోధిపతి స్సమావత్వస్మిన్
——స్వాహా - సూర్యాయేదమ్, చన్ద్రమానక్షత్రాణా మధిప
తిః——స్వాహా - చన్ద్రమసఇదమ్ - బృహస్పతిర్బ్రహ్మణోధిప
తిస్సమావత్వస్మిన్——స్వాహా - బృహస్పతయ ఇదమ్, మిత్రస్స
త్యానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్—స్వాహా - మిత్రాయేదమ్,
వరుణోపా మధిపతి స్సమావత్వస్మిన్—స్వాహా - వరుణాయేద

మ్, సముద్రస్స్రోత్యానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - సముద్రాయేదమ్, అన్నగ్ం సామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మావత్వస్మిన్ —— స్వాహా - అన్నాయేదమ్, సోమఓషధీనామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - సోమాయేదమ్, సవితా ప్రసవానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - సవిత్రఇదమ్, రుద్రః పశూనామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - రుద్రాయ పశుపతయఇదమ్, అపఉపస్పృశ్య, త్వష్టారూపాణామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - త్వష్ట్రఇదమ్, విష్ణుః పర్వతానామధిపతి స్సమావత్వస్మిన్ — స్వాహా - విష్ణవఇదమ్, మరుతోగణా నామధిపతయస్తేమావంత్వస్మిన్ — స్వాహా - మరుద్భ్యఇదమ్, పితరః పితామహాఃపరేవరేతతా స్తతా మహాఇహమావత - అస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్ క్షత్రేస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయా మస్మిన్ కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ం స్వాహా-(మన్త్రోక్తదేవతాభ్య ఇదమ్, ఇతిపాఠాన్తరమ్) పిత్రాదిభ్య ఇదమ్, అప ఉపస్పృశ్య, ఋతాషాడృతధామాగ్నిర్గన్ధర్వస్తస్యౌషధయో ప్సరస ఊర్జోనామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతుతా ఇదంబ్రహ్మక్షత్రం తస్మై స్వాహా-అగ్నయే గన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-ఓషధీభ్యో ప్సరోభ్య ఇదమ్, సగ్ంహితోవిశ్వసామా సూర్యో గన్ధర్వస్తస్య మరీచయోప్సరసఆయువోనామ సఇదం బ్రహ్మ — స్వాహా-సూర్యాయ గన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-మరీచిభ్యో ప్సరోభ్య ఇదమ్, సుషుమ్నస్సూర్యరశ్మిశ్చన్ద్రమాగన్ధర్వస్తస్య నక్షత్రాణ్య

ప్సరసోభేకురయో నామసఇదం బ్రహ్మ క్షత్రంపాతుతా ఇదం—స్వాహా-చన్ద్రమసేగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-నక్షత్రేభ్యోప్సరేభ్యఇదమ్, భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞోగన్ధర్వస్తస్య దక్షిణా అప్సరసస్తవానామసఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాతుతాఇదం-స్వాహా-యజ్ఞాయగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-దక్షిణాభ్యోప్సరోభ్య ఇదమ్, ప్రజాపతి ర్విశ్వకర్మామనో గన్ధర్వస్తస్యఋక్సామాన్యప్సరసో వహ్నయోనామసఇదం-స్వాహా - మనసేగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా - ఋక్సామేభ్యో ప్సరోభ్యఇదమ్, ఇషిరోవిశ్వవ్యచావాతో గన్ధర్వస్తస్యాపోప్సరసోముదానామసఇదం - స్వాహా-వాతాయ గన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా - అద్భ్యోప్సరోభ్య ఇదమ్, భువనస్యపతే యస్యత ఉవరిగృహా ఇహచసనో రాస్వాజ్యానిగ్ రాయస్పోషగ్ సువీర్యగ్ సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిం స్వాహా - భువనస్యపత్య ఇదమ్, పరమేష్ఠ్యధిపతిర్మృత్యుర్గన్ధర్వస్తస్య విశ్వమప్సరసోభువో నామ సఇదం బ్రహ్మ-స్వాహా - మృత్యవేగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-విశ్వస్మా అప్సరోభ్యఇదమ్, సుక్షితి స్సుభూతిర్భద్రకృత్సువర్వాన్పర్జన్యో గన్ధర్వస్తస్య విద్యుతో ప్సరసోరుచోనామ సఇదంబ్రహ్మ—స్వాహా-పర్జన్యాయగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా - విద్యుద్భ్యో ప్సరోభ్య ఇదమ్, దూరేహేతి రమృడమో మృత్యుర్గన్ధర్వస్తస్య ప్రజా అప్సరసోభీరువోనామ సఇదం బ్రహ్మ—స్వాహా-మృత్యవేగన్ధర్వాయేదమ్, తాభ్యస్స్వాహా-ప్రజాభ్యోఅప్సరోభ్యఇదమ్, చారుః

కృపణకాశీ కామో॰ గన్ధర్వ స్త స్యాధయోఽప్సరస శ్శోచయన్తీ
ర్నామ సఇదం బ్రహ్మ—స్వాహా - కామాయగన్ధర్వాయేదమ్,
తాభ్యస్స్వాహా - ఆధిభ్యోఽప్సరోభ్యఇదమ్, సనోభువనస్యపతే
యస్యత ఉపరిగృహాఇహాచ - ఉరు బ్రహ్మణే స్మై క్షత్రాయ
మహి శర్మయచ్ఛస్వాహా-భువనస్యపత్యే బ్రహ్మణఇదమ్, ప్రజా
పతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతానిపరితాబభూవ - యత్కా
మా స్తేజుహుమ స్తన్నో అస్తువయగ్గ్ స్యామ పతయోరయీణాం
స్వాహా-ప్రజాపతయ ఇదమ్' ఓంభూస్స్వాహా - అగ్నయఇదమ్,
ఓంభువస్స్వాహా-వాయవఇదమ్. ఓంసువస్స్వాహా - సూర్యాయే
దమ్, యదస్యకర్మణోత్యరీరిచంయద్వాన్యూనమిహాకరం - అగ్ని
ష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్థ్సర్వగ్గ్ స్విష్టగ్గ్ సుహుతంకరోతుస్వాహా-అగ్న
యేస్విష్టకృతఇదమ్, పరిధ్యఙ్జనంపరిధిప్రహరణంసగ్గ్ స్రావం పా
ణాయామ్య - శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీభగవత్కైంకర్య రూపం
శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం అస్మిన్నధ్యాయ నహోమ కర్మణి
మధ్యేసంభావిత మన్త్రత న్త్రస్వరవర్ణవి ధివిపర్యా సన్యూనాతిరి
క్తలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమం అనాజ్ఞా
తహోమంచ హోష్యామీతిసఙ్కల్ప్య. ఓంభూర్భువస్సువ
స్స్వాహా - ప్రజాపతయఇదమ్, అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞ
స్యక్రియతేమిథు- అగ్నేతదస్య కల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథ
గంస్వాహా-అగ్నయఇదమ్, పురుషసంమితో యజ్ఞోయజ్ఞఃపురు
షసంమితః-అగ్నేతదస్యకల్పయ త్వగ్ంహివేత్థయథాతగ్ స్వాహా

అగ్నయఇదమ్, యత్పాకత్రామనసాదీనదక్షాణా - యజ్ఞస్యమ
స్వతేమర్తాసః-అగ్నిష్టద్ధోతాక్రతువిద్విజానన్-యజిష్ఠోదేవాగ్ం
ఋతుశోయజాతిస్వాహా - అగ్నయఇదమ్. త్వన్నో అగ్నే వరుణ
స్యవిద్వాన్ దేవస్య హేడోవయాసిసీష్ఠాః - యజిష్ఠోవహ్నితమ
శ్శోశుచానోవిశ్వాద్వేషాగ్‌సిప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా - అగ్ని
వరుణాభ్యామిదమ్ - సత్వన్నో ఽగ్నేవమోభవోతీనేదిష్ఠో అస్యా
ఉషసోవ్యుష్టౌ. అవయక్ష్వనో వరుణగ్ంరరాణోవీహిమృడీకగ్ం
సుహవోనఏధిస్వాహా - అగ్నీవరుణాభ్యా మిదమ్, ఆభిర్గీర్భిర్యద
తోన ఊనమాప్యాయయ హరివోవర్ధమానః-యదాస్తోతృభ్యో
మహిగోత్రాఋుజాసి - భూయిష్ఠభాజో అధతేస్యామస్వాహా-ఇ
న్ద్రాయ హరివతఇదమ్, ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేప
దమ్ - సమూఢమస్యపాగ్ంసురే స్వాహా - విష్ణవఇదం, ఓంభూ
స్స్వాహా-అగ్నయఇదమ్, ఓంభువస్స్వాహా - వాయవ ఇదమ్,
ఓంసువస్స్వాహా-సూర్యాయేదమ్, ఓమ్భూర్భువస్సువస్స్వాహా-
ప్రజాపతయఇదమ్, ఓంశ్రీవిష్ణవే స్వాహా - శ్రీవిష్ణవేపరమాత్మన
ఇదమ్.

ప్రాణాయామమ్. అదితేన్వమగ్‌స్థాః- అనుమతే న్వమగ్
స్థాః-సరస్వతేన్వమగ్‌స్థాః-దేవసవితః ప్రాసావీరితిపరిషిచ్య - ప్రణీ
తాస్వప ఆనీయాన్యజలంపూరయిత్వా - సదసిసన్మేభూయాః స
ర్వమసి సర్వంమేభూయాః పూర్ణమసి పూర్ణంమే భూయాఅక్షి
తమసి మామే క్షేష్ఠాః ప్రాచ్యాందిశిదేవా ఋత్విజోమార్జయ

న్తామ్ దక్షిణాయాం దిశి మాసాఃపితరో మార్జయన్తామ్ ప్రతీ-
చ్యాందిశి గృహాఃపశవో మార్జయన్తా ముదీచ్యాందిశ్యాపఓ
షధయోవనస్పతయోమార్జయన్తామూర్ధ్వాయాందిశియజ్ఞస్సంవ
త్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయన్తామ్ - సముద్రంవఃప్రహిణోమిస్వాం
యోని మభిగచ్ఛత అచ్ఛిద్రప్రజయా భూయాసం మాపరాసే
చిమత్పయః-ఇతి భూమౌజలం ప్రాచ్యాదిషునినీయ - వటూన్
ప్రోక్ష్య-బ్రహ్మణేనమః-తాంబూలం సమర్పయామి-యథాస్థానం
ప్రతిష్ఠాపయామీత్యుద్వాస్య. ప్రాణానాయమ్య - పూర్వోక్త
ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయామస్యాంపూర్ణమాస్యాంశుభతిథౌ
శ్రీభగవదాజ్ఞయా భగవత్కైఙ్కర్యరూపం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీ
త్యర్థం ఏభిశ్శ్రీవైష్ణవైస్సహ అధ్యయన హోమాఙ్గం అభ్యుద
యప్రతినిధి యత్కిఞ్చిద్ధిరణ్యదానం కరిష్య ఇతిసఙ్కల్ప్య-హి
రణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసో। అనన్తపుణ్యఫలద మ
తశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇదం అభ్యుదయప్రతినిధి యత్కించి
ద్ధిరణ్యం నానాగోత్రేభ్య శ్శ్రీవైష్ణవేభ్యస్సంప్రదదే నమమ. ఇతి
సమర్పయేత్-తదఙ్గం పుణ్యాహవాచనం కరిష్యఇతి సఙ్కల్ప్య.

పుణ్యాహేచతురో బ్రాహ్మణాన్ భోజయిష్యే, ఇతిసా
క్షతతీర్థం భూమావిసృజ్య, స్వామినః మన స్సమాధీయతామ్,
సమాహితమనసస్స్మః ఇతిప్రతివచనమ్. ఓంభవద్భిరనుజ్ఞాతః
పుణ్యాహం వాచయిష్యే ఓంవాచ్యతామితి ప్రతివచనమ్.
పుణ్యాహంభవన్తోబ్రువన్తు పుణ్యాహమస్త్వితిప్రతివచనమ్, స్వ

స్తిభవన్తోబ్రువన్తు. స్వస్త్యస్త్వితి॥ బుద్ధిం భవన్తోబ్రువన్తు-బు
ద్ధ్యతామ్. ఇతిప్రార్థనా ప్రతివచనే త్రిస్త్రిః అస్తుశబ్దేషు కిఞ్చి
త్కిఞ్చిజ్జలం కూర్చేన కస్మింశ్చిత్పాత్రే నినీయ, ఓంబుద్ధిః, ఓం
సమృద్ధిః, పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు శివంకర్మాస్తు ప్రజాపతిః ప్రియ
తాం అస్తు ప్రియతాం - భగవాన్ ప్రజాపతిః॥ శాన్తిరస్తు -
పుష్టిరస్తు - తుష్టిరస్తు - అవిఘ్నమస్తు - ఆయుష్యమస్తు - ఆరో
గ్యమస్తు - ధనధాన్యసమృద్ధిరస్తు, గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శివంభవతు-
ఈశాన్యాం బహిర్దేశేఅరిష్టనిరసనమస్తు- ఆగ్నేయ్యాం యత్పా
తం తత్ప్రతిహతమస్తు - సర్వశోభనమస్తు. సర్వాస్సమ్పదస్సన్తు॥
ఇతి సర్వేపి సప్రణవం బ్రూయుః - నీతం జలం కుమ్భే ఓంశాన్తి
శ్శాన్తిశ్శాన్తిరితి నినీయ - ఇమంమే వరుణ శ్రుధీహవ మద్యాచ
మృడయ - త్వామవస్యురాచకే తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావన్దమాన
స్తదాశాస్తే యజమానోహవిర్భిః - అహేడమానోవరుణేహ
బోధ్యురుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥ ఇతికుమ్భే వరుణమా
వాహ్య - ఆసనాదిసర్వోపచారైస్సమ్పూజ్య చతుర్దిక్ష్వాసనేషు
నిషణ్ణైశ్చతుర్భిర్బ్రాహ్మణైర్దర్భహస్తైరన్వారభ్య॥ ఓం దధిక్రా
విణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః - సురభినోముఖాకరత్
ప్రణఆయూగ్ంషితారిషత్, ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జే
దధాతన మహేరణాయ చక్షసే యోవశ్శివ తమోరసస్తస్యభా
జయతేహనః - ఉశతీరివమాతరః - తస్మా అరఙ్గమామవో
యస్యక్షయాయజిన్వథ - ఆపోజనయథాచనః.

హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయాసుజాతః కశ్యపోయా
స్విన్ద్రః - అగ్నింయాగర్భం దధిరేవిరూపాస్తాన ఆపశ్శగ్ స్యోనాభ
వన్తు, యాసాగ్ రాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే ఆవప
శ్యన్ జనానామ్ - మధుశ్చుతశ్శుచయో యాఃపావకా స్తానఆప
శ్శగ్ స్యోనా భవన్తు - యాసాందేవాదివి కృణ్వన్తిభక్షం యాఅ
న్తరిక్షే బహుధాభవన్తి - యాఃపృథివీం పయసోందన్తిశుక్రా
స్తానఆపశ్శగ్ స్యోనాభవన్తు - శివేనమా చక్షుషాపశ్యతాపశ్శివ.
యాతనువోపస్పృశతుత్వచంమే - సర్వాగ్ అగ్నీగ్ రప్సుషదో
హువేవోమయివర్చోబలమోజోనిధత్త - పవమానస్సువర్జనః
పవిత్రేణవిచర్షణిః - యఃపోతాసపునాతుమా - పునన్తుమాదేవ
జనాః - పునన్తుమనవోధియా - పునన్తువిశ్వఆయవః - జాత -
దఃపవిత్రవత్ - పవిత్రేణపునాహిమా - శుక్రేణదేవదీద్యత్
అగ్నేక్రత్వా క్రతూగ్ంరను - యత్తేపవిత్రమర్చిషి - అగ్నేవిత
తమన్తరా - బ్రహ్మతేనపునీమహే, ఉభాభ్యాందేవసవితః - పవి
త్రేణసవేనచ - ఇదంబ్రహ్మపునీమహే - వైశ్వదేవీ పునతీదేవ్యా
గాత్ - యస్యైబహ్వీస్తనువోవీతపృష్ఠాః - తయామదన్తస్సధ
మాద్యేషు - వయగ్ స్యామపతయోరయీణామ్ - వైశ్వానరో
రశ్మిభిర్మాపునాతు - వాతఃప్రాణేనేషిరోమయోభూః - ద్యా
వాపృథివీపయసా పయోభిః - ఋతావరీయజ్ఞియేమాపునీతాం -
బృహద్భిస్సవితస్తృభిః - వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః - అగ్నేదక్షైః పు
నాహిమా - యేనదేవాఅపునత - యేనాపోదివ్యంకశః - తేనది

ణ్యేనబ్రహ్మణా - ఇదంబ్రహ్మపునీమహే - యఃపావమానీర
ధ్యేతి - ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ - సర్వగ్ంసపూతమశ్నాతి -
స్వదితంమాతరిశ్వనా - పావమానీర్యో అధ్యేతి - ఋషిభిస్సంభృ
తగ్ంరసం - తస్మైసరస్వతీదుహే - క్షీరగ్ంసర్పిర్మధూదకం -
పావమానీస్స్వస్త్యయనీః - సుదుఘాహిపయస్వతీః. ఋషిభిస్సం
భృతోరసః - బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం - పావమానీర్దిశం
తునః - ఇమంలోకమథోఅముమ్ - కామాన్సమర్ధయన్తునః -
దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః - పావమానీస్స్వస్త్యయనీః - సుదు
ఘాహిఘృతశ్చుతః - ఋషిభిస్సంభృతోరసః - బ్రాహ్మణేష్వ
మృతగ్ంహితమ్ - యేనదేవాఃపవిత్రేణ - ఆత్మానంపునతేసదా.
తేనసహస్రధారేణ - పావమాన్యఃపునన్తుమా - ప్రాజాపత్యంప
విత్రం - శతోద్యామగ్ంహిరణ్మయమ్, తేనబ్రహ్మ విదోవయం -
పూతంబ్రహ్మ పునీమహే - ఇన్ద్రస్సునీతీ సహమాపునాతు -
సోమస్స్వస్త్యావరుణ స్సమీచ్యా - యమోరాజా ప్రమృణాభిః
పునాతుమా - జాతవేదామోర్జయన్త్యా పునాతు తచ్ఛంయో
రావృణీమహే - గాతుంయజ్ఞాయ - గాతుంయజ్ఞ పతయే -
దైవీస్స్వస్తిరస్తునః - స్వస్తిర్మానుషేభ్యః - ఊర్ధ్వంజిగాతుభేష
జం - శన్నో అస్తుద్విపదే - శంచతుష్పదే - ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శా
న్తిః. ఇతి జపిత్వా వరుణాన్తర్యామిణం శ్రీపుణ్డరీకాక్షం యథా
స్థానం ప్రతిష్ఠాపయామీతి వరుణ ముద్వాస్య, కుమ్భతీర్థేన
వటూన్ప్రోక్ష్య శ్రీవిష్ణవేస్వాహేత్యగ్నౌ దర్భద్వయం హుత్వా,
అనన్తరమ్.

అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్విశ్వానిదేవ వయునానివిద్వాన్ యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణ మేనోభూయిష్ఠాన్తే నమఉక్తిం విధేమ ఓం అగ్నయేనమః మన్త్రహీనంక్రియాహీనం భక్తిహీనంహుతాశన। యద్ధుతంతుమయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తుతే॥ ప్రాయశ్చిత్తాన్యశేషాణి తపఃకర్మాత్మకానివై। యాని తేషామశేషాణాం శ్రీకృష్ణానుస్మరణంపరమ్॥ ప్రణమ్య. బ్రాహ్మణాశీర్వాదాదికం కారయేత్. బ్రహ్మచారిభిఃప్రాతరేవ సమిదాధానంచ కార్యమ్.

కృతంకర్మభగవతే సమర్పయేత్.

అథ కృష్ణయజుర్వేదీయా తైత్తిరీయోపనిషత్ శీక్షావల్లీ

ప్రథమః ప్రశ్నః.

హరిః ఓమ్॥ శంనోమిత్రశ్శంవరుణః। శంనోభవత్వర్యమా। శంనఇన్ద్రో బృహస్పతిః। శంనోవిష్ణురురుక్రమః। నమోబ్రహ్మణె। నమస్తేవాయో। త్వమేవ ప్రత్యక్షంబ్రహ్మాసి। త్వామేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మవదిష్యామి। ఋతంవదిష్యామి। సత్యంవదిష్యామి॥ ౧ ॥ తన్మామవతు। తద్వక్తారమవతు। అవతుమామ్। అవతువక్తారమ్। ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః * సత్యంవదిష్యామి పఞ్చ ద * ॥ ఇతి ప్రథమోఽనువాకః॥

శీక్షాంవ్యాఖ్యాస్యామః॥ వర్ణస్స్వరః। మాత్రాబలమ్। సామసన్తానః। ఇత్యుక్తశ్శీక్షాధ్యాయః* శీక్షాంపఞ్చ * ఇతిద్వితీయోఽనువాకః॥

సహనౌయశః। సహనౌబ్రహ్మవర్చసమ్। అథాతస్సగ్ంహితాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః। పఞ్చస్వధికరణేషు। అధిలోకమధిజ్యౌతిషమధి విద్యమధిప్రజమధ్యాత్మమ్। తామహాసగ్ంహితా ఇత్యాచక్షతే। అథాధిలోకమ్। పృథివీపూర్వరూపమ్ ద్యౌరుత్తరరూపమ్। ఆకాశస్సన్ధిః॥ ౧॥ వాయుస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిలోకమ్। అథాధిజ్యౌతిషమ్। అగ్నిఃపూర్వరూపమ్। ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్। ఆపస్సన్ధిః। వైద్యుతస్సన్ధానమ్। ఇత్యధిజ్యౌతిషమ్। అథాధివిద్యమ్। ఆచార్యఃపూర్వరూపమ్॥ ౨॥ అన్తేవాస్యుత్తరరూపమ్। విద్యాసన్ధిః। ప్రవచనగ్ంసన్ధానమ్। ఇత్యధివిద్యమ్। అథాధిప్రజమ్। మాతాపూర్వరూపమ్। పితోత్తరరూపమ్। ప్రజాసన్ధిః। ప్రజననగ్ంసన్ధానమ్। ఇత్యధిప్రజమ్॥ ౩॥ అథాధ్యాత్మమ్। అధరాహనుఃపూర్వరూపమ్। ఉత్తరాహనురుత్తరరూపమ్। వాక్సన్ధిః। జిహ్వాసన్ధానమ్। ఇత్యధ్యాత్మమ్। ఇతీమామహాసగ్ంహితాః। యఏవమేతామహాసగ్ంహితా వ్యాఖ్యాతావేద। సన్ధీయతే ప్రజయాపశుభిః। బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేనసువర్గేణలోకేన॥ ౪॥ * సన్ధిరాచార్యఃపూర్వరూపమిత్యధిప్రజంలోకేన * ఇతి తృతీయోఽనువాకః॥

యశ్ఛన్దసామృషభో విశ్వరూపః। ఛన్దోభ్యోఽధ్యమృతాత్సంబభూవ। సమేన్ద్రోమేధయాస్పృణోతు। అమృతస్యదేవధార

ణో భూయాసమ్ । శరీరం మే విచర్షణమ్ । జిహ్వా మే మధుమత్త మా । కర్ణాభ్యాం భూరి విశ్రువమ్ । బ్రహ్మణః కోశోసి మేధయాపి హితః । శ్రుతం మే గోపాయ । ఆవహన్తీ వితన్వానా ॥ ౧ ॥ కుర్వాణా చీరమాత్మనః । వాసాగ్ంసి మమ గావశ్చ । అన్నపానే చ సర్వదా । తతో మే శ్రియమావహ । లోమశాం పశుభిస్సహ స్వాహా । ఆమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । (విమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । ప్రమాయంతు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । దమాయంతు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా) (ఏవం సర్వత్ర కుండలితఆంధ్రపాఠః) యశో జనే సాని స్వాహా । శ్రేయాన్వస్యసోగ్ంసాని స్వాహా । తం త్వా భగ ప్రవిశాని స్వాహా । సమా భగ ప్రవిశ స్వాహా ॥ ౨ ॥ తస్మింత్సహస్రశాఖే । నిభగాహం త్వయి మృజే స్వాహా । యథాపః ప్రవతాయన్తి యథా మాసా అహర్జరమ్ । ఏవం మాం బ్రహ్మచారిణః । ధాతరాయన్తు సర్వతస్స్వాహా । ప్రతివేశోసి ప్ర మా పాహి (భాహి) ప్ర మా పద్యస్వ ॥ ౩ ॥ * వితన్వానా ప్రవిశ స్వాహా సప్త చ ॥ (వితన్వానా శమాయన్తు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా ధాతరాయన్తు సర్వతస్స్వాహైకం చ) ఇతి చతుర్థోఽనువాకః ॥

భూర్భువస్సువరితి వా ఏతాస్తిస్రో వ్యాహృతయః । తాసాము హ స్మైతాం చతుర్థీమ్ । మాహాచమస్యః ప్రవేదయతే । మహ ఇతి । తద్బ్రహ్మ । స ఆత్మా । అఙ్గాన్యన్యా దేవతాః । భూరితి వా అయం లోకః । భువ ఇత్యన్తరిక్షమ్ । సువరిత్యసౌ లోకః ॥ ౧ ॥ మహ ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావ సర్వే లోకా మహీయన్తే । భూరితి వా అగ్నిః

చన్ద్రమసావావ సర్వాణిజ్యోతీగ్ంషిమహీయన్తే । భూరితివాఋ
చః । భువఇతిసామాని । సువరితి యజూగ్ంషి ॥ ౨ ॥ మహఇతి
బ్రహ్మ। బ్రహ్మణావావసర్వే వేదామహీయన్తే। భూరితివై ప్రాణః
భువ ఇత్యపానః। సువరితివ్యానః। మహఇత్యన్నమ్। అన్నేనవా
వసర్వే ప్రాణామహీయన్తే। తావా ఏతాశ్చతస్రశ్చతుర్ధా । చత
స్రశ్చతస్రోవ్యాహృతయః । తాయోవేద । సవేదబ్రహ్మ। సర్వే
స్మైదేవా బలిమావహన్తి ॥ ౩ ॥ *అసౌలోకోయజూగ్ంషి వే
దద్వేచ *

ఇతి పఞ్చమోఽనువాకః॥

సయఏషోఽన్తర్హృదయఆకాశః । తస్మిన్నయం పురుషోమ
నోమయఃఅమృతోహిరణ్మయః । అన్తరేణతాలుకే । యఏష స్త
నఇవావలమ్బతే । సేన్ద్రయోనిః । యత్రాసౌకేశాన్తోవివర్తతే।
వ్యపోహ్యశీర్షకపాలే । భూరిత్యగ్నౌ ప్రతితిష్ఠతి । భువఇతివా
యౌ ॥ ౧ ॥ సువరిత్యాదిత్యే । మహఇతిబ్రహ్మణి । ఆప్నోతిస్వా
రాజ్యమ్ । ఆప్నోతిమనసస్పతిమ్ । వాక్పతిశ్చక్షుష్పతిః । శ్రోత్ర
పతిర్విజ్ఞానపతిః । ఏతత్తతోభవతి। ఆకాశశరీరంబ్రహ్మ। సత్యాత్మ
ప్రాణారామంమనఆనన్దమ్ । శాన్తిసమృద్ధమమృతమ్ ॥ ౨॥ ఇతి
ప్రాచీనయోగ్యోపాస్వ * వాయావమృతమేకంచ *

ఇతి షష్ఠోఽనువాకః ॥

పృథివ్యన్తరిక్షంద్యౌర్దిశోఽవాన్తరదిశాః(శః)। అగ్నిర్వా
యురాదిత్యశ్చన్ద్రమానక్షత్రాణి । ఆపఓషధయోవనస్పతయ

ఆకాశఆత్మా। ఇత్యధిభూతమ్। అథాధ్యాత్మమ్ । ప్రాణోవ్యానో
పానఉదానస్సమానః । చక్షుశ్శ్రోత్రం మనోవాక్(వాక్త్వక్।
చర్మ) త్వక్చర్మ మాగ్ంసగ్గ్స్నావాస్థిమజ్జా । ఏతదధివిధాయఋషి
రవోచత్ ।పాఙ్క్తంవాఇదగ్ంసర్వమ్॥ ౧ ॥ పాఙ్క్తేనైవపాఙ్క్త
గ్గ్స్పృణోతీతి॥సర్వమేకంచ॥

ఇతిసప్తమోఽనువాకః॥

ఓమితిబ్రహ్మ । ఓమితీదగ్ంసర్వమ్ । ఓమిత్యేతదనుకృ
తిహస్మవా(కృతిర్హస్మవా)అప్యోశ్రావయేత్యాశ్రావయన్తి। ఓమి
తిసామానిగాయన్తి । ఓగ్ంశోమితిశస్త్రాణిశగ్ంసన్తి । ఓమిత్యధ్వ
ర్యుఃప్రతిగరమ్ ప్రతిగృణాతి । ఓమితిబ్రహ్మాప్రసౌతి । ఓమిత్య
గ్ని హోత్రమనుజానాతి । ఓమితిబ్రాహ్మణఃప్రవక్ష్యన్నాహ।
బ్రహ్మోపాప్న(ప్న)వానీతి । బ్రహ్మైవోపాప్నోతి ॥ ఓందశ॥

ఇత్యష్టమోఽనువాకః॥

ఋతఞ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ । సత్యఞ్చస్వాధ్యాయప్ర
వచనేచ ।తపశ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ । దమశ్చస్వాధ్యాయప్ర
వచనేచ । శమశ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ । అగ్నయశ్చస్వాధ్యా
యప్రవచనేచ । అగ్నిహోత్రఞ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ। అతి
థయశ్చస్వాధ్యాయప్రవచనేచ । మానుషఞ్చస్వాధ్యాయప్రవచ
నేచ। ప్రజాచస్వాధ్యాయప్రవచనేచ॥ ౧ ॥ ప్రజనశ్చస్వాధ్యాయ
ప్రవచనేచ । ప్రజాతిశ్చస్వాధ్యాయ ప్రచనేచ। సత్యమితి సత్యవ
చారాథీతరః । తపఇతితపోనిత్యఃపౌరుశిష్టిః । స్వాధ్యాయప్రవచనే

ఏవేతినాకోమౌద్గల్యః తద్ధితప_స్తద్ధితపః * ప్రజాచస్వాధ్యాయప్ర వచనేచషట్చ *

ఇతి నవమోనువాకః॥

అహంవృక్షస్యరేరివా । కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ । ఊర్ధ్వపవి త్రోవాజినీవస్వమృతమస్మి । ద్రవిణగ్ం సువర్చసమ్ । సుమేధాఅ మృతోక్షితః । ఇతి త్రిశఙ్కోర్వేదానువచనమ్ * అహగ్ంషట్ *

ఇతి దశమోనువాకః॥

వేదమనూచ్యాచార్యో_న్తేవాసినమనుశా_స్తి । సత్యంవద । ధర్మంచర । స్వాధ్యాయాన్మాప్రమదః । ఆచార్యాయప్రియంధ నమాహృత్యప్రజాతం తుంమావ్యవచ్ఛేత్సీః । సత్యాన్నప్రమదిత వ్యమ్ । ధర్మాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । కుశలాన్న ప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యైనప్రమదితవ్యమ్ । స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం నప్రమది తవ్యమ్॥ ౧ ॥ దేవపితృకార్యాభ్యాం నప్రమదితవ్యమ్ । మాతృ దేవోభవ । పితృదేవోభవ । ఆచార్య దేవోభవ । అతిథి దేవోభవ । యాన్యనవద్యానికర్మాణి । తానిసేవితవ్యాని । నో ఇతరాణి। యాన్యస్మాకగ్ంసుచరితాని। తానిత్వయోపాస్యాని॥ ౨॥ నోఇతరాణి। యేకేచాస్మచ్ఛ్రేయాగ్ంసోబ్రాహ్మణాః। తేషాంత్వ యాసనేనప్రశ్వసితవ్యమ్। శ్రద్ధయాదేయమ్।అశ్రద్ధయాదేయమ్। శ్రియాదేయమ్ । హ్రియాదేయమ్ । భియాదేయమ్ । సంవిదా దేయమ్ । అథయదితేకర్మ విచికిత్సావావృ_త్త విచికిత్సావాస్యా త్॥ 3 ॥ యేతత్రబ్రాహ్మణా స్సంమర్శినః । యుక్తాఆయుక్తాః ।

అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః । యథా తే తత్ర వర్తేరన్ । తథా తేత
త్ర వర్తేథాః । అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యే తత్ర బ్రాహ్మణాస్సంమ
ర్శినః । యుక్తా ఆయుక్తాః । అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః । యథా
తే తేషు వర్తేరన్ ॥౪॥ తథా తేషు వర్తేథాః । ఏష ఆదేశః । ఏష ఉపదేశః
ఏషా వేదోపనిషత్ । ఏతదనుశాసనమ్ । ఏవముపాసితవ్యమ్ । ఏవ
ముచైతదుపాస్యమ్ । *స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యాం న ప్రమదిత
వ్యం తానిత్యమో పాస్యానపచికిత్సా వాస్యాత్తేషు వర్తేరన్ సప్త
చ॥* । ఇత్యేకాదశోనువాకః॥

శంనో మిత్రశ్శం వరుణః । శన్నో భవత్వర్యమా । శంన ఇ
న్ద్రో బృహస్పతిః । శంనో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమ
స్తే వాయో త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్ర
హ్మ వాదిషమ్ । ఋతమవాదిషమ్ । సత్యమవాదిషమ్ ॥౧॥ తన్మా
మావీత్ । తద్వక్తారమావీత్ । ఆవీన్మామ్ । ఆవీద్వక్తారమ్ ।
ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః । *సత్యమవాదిషం పఞ్చ చ* ॥

—॥ ఇతి ద్వాదశోనువాకః ॥—॥

ఇతి శీక్షావల్లీ నామ ప్రథమాధ్యాయః

(శంనశ్శీక్షాగ్ సహనౌ యశ్ఛన్దసాం భూః సయః పృథివ్యా
మిత్యృతం చాహం వేదమనూచ్య శంనో ద్వాదశ । శంనో మహ
ఇత్యాదిత్యో నో ఇతరాణి త్రయోవిగ్ శతిః ॥ శంనో మిత్రశ్శం వరు
ణః... అవతు వక్తారమ్॥) ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః* ద్రావిడాస్తు
శీక్షావల్ల్యానందవల్లీ భృగువల్లీత్రియస్యైకపారకత్వ మంగీకృ
త్య సత్యమవాదిషం పఞ్చ చేత్యుత్తరం సహనావవత్విత్యాదిపఠన్తి॥

హరిః ఓం శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

అథానన్దవల్లీనామ ద్వితీయాధ్యాయః.

హరిఃఓమ్ । సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు । మావిద్విషావహై । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ఓంబ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్ । తదేషాభ్యుక్తా । సత్యంజ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ । యోవేదనిహితంగుహాయాంపరమేవ్యోమన్ ॥ ౧ ॥ సోఽశ్నుతేసర్వాన్కామాన్థ్సహ । బ్రహ్మణావిపశ్చితేతి । తస్మాద్వాఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సమ్భూతః । ఆకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః । అగ్నేరాపః । అద్భ్యఃపృథివీ । పృథివ్యాఓషధయః । ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ । అన్నాత్పురుషః ॥ ౨ ॥ సవాఏషపురుషోఽన్నరసమయః । తస్యేదమేవశిరః । అయందక్షిణఃపక్షః । అయముత్తరఃపక్షః । అయమాత్మా । ఇదంపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥

ఇతి ప్రథమోనువాకః ॥

అన్నాద్వైప్రజాఃప్రజాయన్తే । యాఃకాశ్చ పృథివీగ్ంశ్రితాః । అథోఅన్నేనైవజీవన్తి । అథైనదపియన్త్యన్తతః । అన్నగ్ంహిభూతానాంజ్యేష్ఠమ్ ॥ తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే । సర్వంవై తేఽన్నమాప్నువన్తి । యేఽన్నంబ్రహ్మోపాసతే । అన్నగ్ంహిభూతానాంజ్యేష్ఠమ్ । తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే ॥ ౧ ॥ అన్నాద్భూతానిజాయన్తే । జాతాన్యన్నేనవర్ధన్తే । అద్యతేఽత్తిచభూతాని । తస్మాదన్నంతదుచ్యతఇతి । తస్మాద్వాఏతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోఽన్తరఆత్మాప్రాణమయః । తేనైషపూర్ణః । సవాఏషపురు

ష...ధఏవ । తస్యపురుషవిధతామ్ । అన్వయంపురుషవిధః॥ ౨ ॥ తస్యప్రాణఏవశిరః। వ్యానోదక్షిణఃపక్షః । అపానఉత్తరఃపక్షః । ఆకాశఆత్మా । పృథివీపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥

—॥ ఇతి ద్వితీయోనువాకః ॥—

ప్రాణందేవాఅనుప్రాణన్తి । మనుష్యాఃపశవశ్చయే । ప్రాణోహిభూతానామాయుః । తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యతే । సర్వమేవత ఆయుర్యన్తి । యేప్రాణంబ్రహ్మోపాసతే । ప్రాణోహిభూతానామాయుః । తస్మాత్సర్వాయుషముచ్యతఇతి । తస్యైషఏవశారీరఆత్మా । యఃపూర్వస్య ॥ ౧॥ తస్మాద్వాఏతస్మాత్ప్రాణమయాత్ । అన్యోన్తరఆత్మా మనోమయః । తేనైషపూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ । తస్యపురుషవిధతామ్ । అన్వయంపురుషవిధః । తస్యయజురేవశిరః । ఋగ్దక్షిణఃపక్షః । సామోత్తరఃపక్షః । ఆదేశఆత్మా ॥ ౨ ॥ అథర్వాంగిరసఃపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥

ఇతి తృతీయోనువాకః॥

యతోవాచోనివర్తన్తే । అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనన్దంబ్రహ్మణోవిద్వాన్ । నబిభేతికదాచనేతి । తస్యైషఏవ శారీరఆత్మా । యఃపూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనోమయాత్ । అన్యోఽన్తరఆత్మా విజ్ఞానమయః । తేనైషపూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ ॥ ౧ ॥ తస్యపురుషవిధతామ్ । అన్వయంపురుషవిధః । తస్యశ్రద్ధైవశిరః । ఋతందక్షిణఃపక్షః । సత్యముత్తరఃపక్షః । యోగఆత్మా । మహఃపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥

—॥ ఇతి చతుర్థోఽనువాకః ॥—

విజ్ఞానంయజ్ఞంతనుతే । కర్మాణితనుతేపిచ । విజ్ఞానందేవా
స్సర్వే । బ్రహ్మజ్యేష్ఠముపాసతే । విజ్ఞానంబ్రహ్మచేద్వేద । తస్మా
చ్చేన్న ప్రమాద్యతి । శరీరేపాప్మనోహిత్వా । సర్వాన్కామాన్
సమశ్నుతఇతి । తస్యైషఏవశారీరఆత్మా । యఃపూర్వస్య ॥ ౧ ॥
తస్మాద్వాఏతస్మాద్విజ్ఞానమయాత్ । అన్యోఽన్తరఆత్మానన్దమయః ।
తేనైషపూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ । తస్యపురుషవిధతామ్ ।
అన్వయంపురుషవిధః । తస్యప్రియమేవశిరః । మోదోదక్షిణః
పక్షః । ప్రమోదఉత్తరఃపక్షః । ఆనన్దఆత్మా ॥ ౨ ॥ బ్రహ్మపు
చ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥

ఇతి పఞ్చమోఽనువాకః.

అసన్నేవసభవతి । అసద్బ్రహ్మేతివేదచేత్ । అస్తిబ్రహ్మేతి
చేద్వేద । సన్తమేనన్తతోవిదురితి । తస్యైషఏవశారీర ఆత్మా ।
యఃపూర్వస్య । అథాతోఽనుప్రశ్నాః । ఉతావిద్వానముంలో
కంప్రేత్య । కశ్చనగచ్ఛతి3 । ఆహోవిద్వానముంలోకం ప్రే
త్య ॥ ౧ ॥ కచ్చిత్సమశ్నుతా3 ఉ । సోఽకామయత । బహుస్యాం
ప్రజాయేయేతి । సతపోఽతప్యత । సతపస్తప్త్వా । ఇదగ్ సర్వమసృ
జత । యదిదంకించ । తత్సృష్ట్వా । తదేవానుప్రావిశత్ । తదను
ప్రవిశ్య ॥ ౨ ॥ సచ్చత్యచ్చాభవత్ । నిరుక్తంచానిరుక్తంచ । నిల
యనంచానిలయనంచ । విజ్ఞానంచావిజ్ఞానంచ । సత్యంచానృతంచ
సత్యమభవత్ । యదిదంకించ । తత్సత్యమిత్యాచక్షతే । తదప్యే
షశ్లోకోభవతి ॥

ఇతి షష్ఠోనువాకః

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ । తతో వై సదజాయత । తదాత్మా
నగ్ స్వయమకురుత । తస్మాత్తత్సుకృతముచ్యత ఇతి। యద్వై తత్సు
కృతమ్ । రసో వై సః । రసగ్ హ్యేవాయంలబ్ధ్వానన్దీ భవతి । కో
హ్యేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్ । యదేష ఆకాశ ఆనన్దో న స్యాత్
ఏష హ్యేవానన్దయాతి॥౧ యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేనా
త్మ్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం విన్దతే । అథ సోఽభ
యంగతో భవతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నుదరమన్తరం కురుతే
అథ తస్య భయం భవతి । తత్త్వేవ భయం విదుషోఽమన్వానస్య । తద
ప్యేష శ్లోకో భవతి॥

ఇతి సప్తమోనువాకః

భీషాస్మాద్వాతః పవతే । భీషోదేతి సూర్యః । భీషాస్మాదగ్ని
శ్చేన్ద్రశ్చ। మృత్యుర్ధావతి పఞ్చమ ఇతి । సైషానన్దస్య మీమాగ్
సా భవతి । యువా స్యాత్సాధుయువాధ్యాయికః । ఆశిష్ఠో ద్రఢిష్ఠో
బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీ సర్వా విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్ । స ఏకో
మానుష ఆనన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ॥ ౧ ॥ తే యే శ
తం మానుషా ఆనన్దాః॥ స ఏకో మనుష్యగన్ధర్వాణామానన్దః । శ్రో
త్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం మనుష్యగన్ధర్వాణామా
నన్దాః । స ఏకో దేవగన్ధర్వాణామానన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకామ
హతస్య । తే యే శతం దేవగన్ధర్వాణామానన్దాః । స ఏకః పితౄ
(తౄ)ణాం చిరలోకలోకానామానందః ॥ శ్రోత్రియస్య చాకా

మహతస్య । తేయేశతంపితౄ (తృా) ణాం చిరలోకలో కానామా
న్దాః ॥ ౨ ॥ సఏకఆజానజానాం దెవానామానందః । శ్రోత్రియ
స్యచాకామహతస్య । తేయేశతమాజానజానాం దెవా (మాను
షానందపర్యాయెశ్రోత్రియస్యేత్యాదివాక్యంశాంకరపాఠెనాస్తి)
నామానందాః । సఏకః కర్మదెవానాం దెవానామానన్దః । యేక
ర్మణా దేవానపియంతి । శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య । తెయేశ
తంకర్మదేవానాం దేవానామానన్దాః । సఏకో దేవానామానన్దః।
శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య। తేయేశతం దేవానామానన్దాః॥ ౩
సఏకఇన్ద్రస్యానన్దః। శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య। తెయెశతమిన్ద్ర
స్యానన్దాః॥ సఏకోబృహస్పతేరానన్దః । శ్రోత్రియస్యచాకామహ
తస్యతేయేశతం బృహస్పతేరానన్దాః । సఏకః ప్రజాపతెరానన్దః
శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య । తెయేశతం ప్రజాపతేరానన్దాః।
సఏకోబ్రహ్మణఆనన్దః ॥ ౪ ॥ శ్రోత్రియస్యచాకామహతస్య।సయ
శ్చాయంపురుషే। యశ్చాసావాదిత్యే। సఏకః । సయఏవంవిత్।
అస్మాల్లోకాత్ ప్రేత్య। ఏతమన్నమయమాత్మానముపసఙ్క్రామ
తి । ఏతంప్రాణమయమాత్మానముప సఙ్క్రామతి । ఏతంమనో
మయమాత్మానముపసఙ్క్రామతి । ఏతంవిజ్ఞానమయ మాత్మానము
పసఙ్క్రామతి ॥ ౫ ॥ ఏతమానన్దమయమాత్మానముప సఙ్క్రామతి।
తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥

ఇత్యష్టమోఽనువాకః

యతోవాచోనివర్తన్తే। అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనన్దం
బ్రహ్మణోవిద్వాన్ ॥ నబిభేతికుతశ్చనేతి । ఏతగ్ంహవావనతపతి ।

కిమహగ్ం సాధునాకరవమ్ । కిమహంపాపమకరవమితి। సయఏవం విద్వానేతే ఆత్మానగ్ స్పృణుతే । ఉభేహ్యేవైషఏతేఆత్మానగ్ స్పృణుతే । యఏవంవేద ॥ ౧॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఇతినవమోనువాకః

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ (బ్రహ్మవిది దమయమిదమేక విగ్ శతి రన్నాదన్నర సమయాత్ప్రాణో వ్యానోపాన ఆకాశః పృథివీపుచ్ఛగ్ షడ్విగ్ శతిః ప్రాణమ్ ॥

యజుర్ ఋక్సామా దేశోథర్వాంగిరసః పుచ్ఛంద్వావిగ్ శతిర్యతశ్శ్రిద్ధర్మగ్ సత్యం యోగోమహాప్ష్టాదశవిజ్ఞానం ప్రియం మోదః ప్రమోదఆనన్దో బ్రహ్మపుచ్ఛం ద్వావిగ్ శతిరసన్నేవాథాష్టావిగ్ శతిరసఫ్షోడశ భీషాస్మాన్మానుషా మనుష్యగన్ధర్వాణాం దేవగన్ధర్వాణాం పితౄణాం చిరలోకలోకానామాజానజానాం కర్మదేవానాం దేవానామిన్ద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణ స్సయశ్చ సంకామత్యేకపఞ్చాశదృతః కుతశ్చవైతమోకాదశనవ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మవిన్నవ)॥

ఇత్యానన్దవల్లీ ద్వితీయోధ్యాయః

అథ భృగువల్లీ

హరిఃఓమ్ । (సహనావవతు॥ సహ నౌభునక్తు। సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తుమా విద్విషావహై।ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః)

భృగుర్వై వారుణిః । వరుణంపితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి । తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ । అన్నంప్రాణం చక్షుశ్శ్రోత్రం మనోవాచమితి । తగ్ంహోవాచ । యతోవాఇమాని భూతానిజాయన్తే॥ యేనజాతానిజీవన్తి। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశన్తి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ । తద్బ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా॥

ఇతి ప్రథమోనువాకః

అన్నంబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । అన్నాద్ధ్యేవఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। అన్నేనజాతానిజీవన్తి। అన్నం ప్రయంత్యభిసంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవవరుణం పితరముపసపార అధీహిభగవోబ్రహ్మేతి తగ్ంహోవాచ । తపసాబ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపోబ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా॥

ఇతి ద్వితీయోనువాకః

ప్రాణోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । ప్రాణాద్ధ్యేవఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే। ప్రాణేనజాతానిజీవన్తి। ప్రాణం ప్రయంత్యభిసంవిశన్తి। తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ంహోవాచ । తపసాబ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపోబ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా॥

ఇతి తృతీయోనువాకః

మనోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । మనసోహ్యేవఖల్విమాని భూతాని జాయన్తే । మనసాజాతానిజీవన్తి । మనః ప్రయన్త్యభి సంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవవరుణం పితరముపససార । అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి ॥ తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥

ఇతి చతుర్థోనువాకః

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానాద్ధ్యేవ ఖల్విమానిభూతానిజాయన్తే । విజ్ఞానేనజాతానిజీవన్తి । విజ్ఞానం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవవరుణం పితరముపససార అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ంహోవాచ । తపసాబ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపోబ్రహ్మేతిసతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥

ఇతి పఞ్చమోనువాకః

ఆనన్దోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । ఆనన్దాద్ధ్యేవఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । ఆనన్దేనజాతానితానిజీవన్తి । ఆనన్దం ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తీతి । సైషాభార్గవీవారుణీవిద్యా । పరమే వ్యోమన్ ప్రతిష్ఠితా । (స) యఏవంవేదప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదోభవతి । మహాన్ భవతి ప్రజయాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన మహాన్కీర్త్యా ॥

ఇతి షష్ఠోనువాకః ॥

అన్నంననిన్ద్యాత్ । తద్వ్రతమ్ ॥ ప్రాణోవాఅన్నమ్ । శరీరమన్నాదమ్। ప్రాణెశరీరం ప్రతిష్ఠితంశరీరే ప్రాణః ప్రతిష్టితః తదేతదన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితం సయఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేదప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదోభవతి । మహాన్భవతి ప్రజయాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసే నమహాన్కీర్త్యా ॥

ఇతి సప్తమోనువాకః ॥

అన్నంనపరిచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । ఆపోవాఅన్నమ్ । జ్యోతిరన్నాదమ్ । అప్సుజ్యోతిః ప్రతిష్ఠితమ్ । జ్యోతిష్యాపః ప్రతిష్ఠితాః । తదేతదన్నమన్నెప్రతిష్ఠితమ్ । సయఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితంవేదప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదోభవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా॥

ఇత్యష్టమోనువాకః

అన్నంబహుకుర్వీత । తద్వ్రతం । పృథివీవాఅన్నం । ఆకాశోన్నాదః । పృథివ్యామాకాశఃప్రతిష్ఠితః । ఆకాశేపృథివీ ప్రతిష్ఠితా । తదేతదన్ననున్నేప్రతిష్ఠితం । సయఏతదన్న మన్నే ప్రతిష్ఠితంవేదప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదోభవతి । మహాన్భవతి ప్రజయాపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా॥

ఇతి నవమోనువాకః

నకఞ్చనవసతౌ ప్రత్యాచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । తస్మాద్యయాకయాచవిధయా బహ్వన్నంప్రాప్నుయాత్ । అరాధ్యస్మాఅ

న్నమిత్యాచక్షతే। ఏతద్వైముఖతోఽన్నగ్‍ంరాద్ధం। ముఖతోఽస్మా
అన్నగ్‍ంరాధ్యతే। ఏతద్వై మధ్యతోఽన్నగ్‍ం రాద్ధం మధ్యతో
స్మాఅన్నగ్‍ం రాధ్యతే ఏతద్వా। అన్తతోఽన్నగ్‍ంరాద్ధం। అన్తతోఽస్మా
అన్నగ్‍ంరాధ్యతే॥ ౧ ॥ యఏవం వేద । క్షేమఇతివాచి । యోగ
క్షేమఇతిప్రాణాపానయోః॥ కర్మేతిహస్తయోః గతిరితిపాదయోః।
విముక్తిరితిపాయౌ । ఇతిమానుషీస్సమాజ్ఞాః । అథదైవీః । తృ
ప్తిరితివృష్టౌ । బలమితివిద్యుతి ॥ ౨ ॥ యశఇతిపశుషు । జ్యోతిరి
తినక్షత్రేషు ప్రజాతిరమృతమానన్దఇత్యుపస్థే । సర్వమిత్యాకా
శే । తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత । ప్రతిష్ఠావాన్భవతి । తన్మహఇత్యుపా
సీత । మహాన్భవతి । తన్మనఇత్యుపాసీత ॥ మానవాన్భవతి ॥ ౩ ॥
తన్నమఇత్యుపాసీత । నమ్యన్తేస్మైకామాః । తద్బ్రహ్మేత్యుపా
సీత । బ్రహ్మవాన్భవతి । తద్బ్రహ్మణః పరిమరఇత్యుపాసీత ।
పర్యేణ మ్రియన్తేద్విషన్తస్సపత్నాః । పరియేఽప్రియాభ్రాతృ
వ్యాః । సయశ్చాయంపురుషే । యశ్చాసావాదిత్యే । సఏకః॥ ౪ ॥
సయఏవంవిత్ । అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఏతమన్నమయమాత్మా
నముపసఙ్క్రమ్య । ఏతం ప్రాణమయమాత్మానముపసఙ్క్రమ్య।
ఏతంమనోమయ మాత్మానము పసఙ్క్రమ్య । ఏతంవిజ్ఞానమయ
మాత్మానముపసఙ్క్రమ్య । ఏతమానందమయమాత్మానముపస
ఙ్క్రమ్య । ఇమాన్లోకాన్కామాన్నీకామ రూప్యనుసఞ్చరన్ ।
ఏతత్సామగాయన్నాస్తే । హా౩వుహా౩వుహా౩వు॥ ౫॥ అహమన్న
మహమన్నమహమన్నమ్ । అహమన్నాదో౩ఽహమన్నాదో౩ఽహ

మన్నాదః । అహగ్గ్శ్లోకకృదహగ్గ్శ్లోకకృదహగ్గ్శ్లోకకృత్ । అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా౩స్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనా౩భా౩ఇ । యో మా దదాతి స ఇదేవ మా౩వా౩ః । అహమన్నమన్నమదన్తమా౩ద్మి । అహం విశ్వం భువనమభ్యభవా౩మ్ । సువర్ణజ్యోతీః । య ఏవం వేద ఇత్యుపనిషత్ ॥ ౬ ॥

— ॥ ఇతి దశమోనువాకః ॥ —

భృగుస్త్రయోదశాన్నం ప్రాణో మనో విజ్ఞానమితి విజ్ఞానం ద్వాదశ ద్వాదశానన్దో దశాన్నం ననిన్ద్యాదన్నం నపరిచక్షీతాన్నం బహుకుర్వీత పృథివ్యామాకాశ ఏకాదశైకాదశ నకంచనైకషష్టిర్దశ ॥ ౧౦ ॥ * (రాధ్యతే విద్యుతి మానవాణి భవత్యేకోహ౩ వృయ ఏవం వేదైకఞ్చ) ॥

భృగుస్త్రైస్మై యతో వాన్తి స్తద్విజిజ్ఞాసస్వ తత్త్రయోదశాన్నం ప్రాణం మనో విజ్ఞానమితి విజ్ఞాయతం తపసా ద్వాదశ ద్వాదశానన్దఇతి సైషా దశాన్నం ననిన్ద్యాత్ప్రాణశ్శరీర మన్నం నపరిచక్షీతాపో జ్యోతిరన్నం బహుకుర్వీత పృథివ్యామాకాశ ఏకాదశైకాదశ నకంచనైకషష్టి రేకాన్నవిగ్ శతిరేకాన్నవిగ్ శతిః ॥ సహనావవతు । సహనౌ భునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మా విద్విషావహై । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః) ॥ ********ఇతిభృగువల్లీ తృతీయః ప్రశ్నః**

* సహనావిత్యేతన్మాత్రం ద్రావిడాః పఠంతి । భృగుస్త్రయోదశేత్యారభ్య నకంచనైకషష్టిరిత్యంతంతు పాఠద్వయమెనసమానమ్ ॥ తతః శంన్నశ్శీక్షాగ్ సహదో యశ్ఛన్దసాం భూస్స యః ప్ర

ధీర్వ్యోమిత్యృతంచాహంవేదమనూచ్యశంనస్సహనావవతుబ్రహ్మ
విద్భృగుః పఞ్చదశ॥ శంనోమహ ఇత్యాదిత్యోనో ఇతరాణ్యసన్నె
హాన్నంననిన్ద్యాచ్చతుశ్చత్వారిగ్ంశత్॥ ఇతిద్రావిడానాంపాఠః॥

అథ తైత్తిరీయోపనిషది షష్ఠఃప్రశ్నః—నారాయణమ్

హరిఃఓమ్॥ సహనావవత్విత్యాదిశాన్తిః॥

అమ్భస్యపారేభువనస్యమధ్యే నాకస్యపృష్ఠేమహతో మ
హీయాన్ । శుక్రేణజ్యోతీగ్ంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చరతిగ
ర్భేఅన్తః ॥ ౧ ॥ యస్మిన్నిదగ్ంసంచవిచైతి సర్వంయస్మిన్దేవాఅధి
విశ్వేనిషేదుః । తదేవభూతం తదుభవ్యమాఇదం తదక్షరేపరమే
వ్యోమన్ ॥ ౨ ॥ యేనావృతం ఖంచదివంమహీంచ యేనాదిత్య
స్తపతి తేజసాభ్రాజసాచ । యమన్తస్సముద్రేకవయోవయన్తియ
దక్షరేపర మేప్రజాః ॥ ౩ ॥ యతఃప్రసూతా జగతఃప్రసూతీతో
యేనజీవాన్వ్యససర్జ(వ్యచసర్జ)భూమ్యామ్ । యదోషధీభిఃపురుషా
న్పశూగ్ంశ్చవివేశ భూతానిచరాచరాణి॥ ౪ ॥అతఃపరంనాన్యదణీ
యసగ్ంహిపరాత్పరం యన్మహతోమహాన్తమ్ । యదేకమవ్యక్త
మనన్తరూపం విశ్వంపురాణం తమసఃపరస్తాత్ ॥ ౫ ॥ తదేవ
ర్తన్తదుసత్యమాహుస్తదేవబ్రహ్మపరమంకవీనామ్ । ఇష్టాపూ
ర్తంబహుధాజాతం జాయమానం విశ్వంబిభర్తి భువనస్యనాభిః
॥ ౬ ॥ తదేవాగ్నిస్తద్వాయుస్తత్సూర్యస్తదుచన్ద్రమాః।తదేవ
శుక్రమమృతంతద్బ్రహ్మతదాపస్సప్రజాపతిః ॥ ౭ ॥ సర్వేనిమేషా
జజ్ఞిరేవిద్యుతఃపురుషాదధి ।కలాముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చాహో

రాత్రాశ్చసర్వశః । అర్ధమాసా మాసాఋుతవస్సం వత్సరశ్చకల్ప
తామ్ (కల్పన్తామ్)॥ ౮ ॥ సఆపః ప్రదుఘేఉభెఇమెఅంతరిక్షమథో
సువః।నైనమూర్ధ్వంనతిర్యఞ్చంనమధ్యే పరిజగ్రభత్ నత స్యేశేక
శ్చనతస్యనామమహద్యశః ॥ ౯ ॥ నసందృశేతిష్ఠతిరూపమస్య నచ
క్షుషాపశ్యతికశ్చనైనమ్ । హృదామనీషామనసాభిక్లప్తో యఏవం
విదురమృతాస్తేభవన్తి॥ ౧౦ ॥ * అద్భ్యస్సమ్భూతోహిరణ్యగర్భ
ఇత్యష్టౌ * ఏషహిదేవఃప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగ
ర్భేఅన్తః।సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణఃప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివి
శ్వతోముఖః ॥౧౧॥ విశ్వతశ్చక్షురుతవిశ్వతోముఖోవిశ్వతోహస్త
ఉతవిశ్వతస్స్పాత్ । సంబాహుభ్యాంనమతి సంపతత్రైర్ద్యావాపృ
థివీజనయన్దేవఏకః ॥౧౨॥ వెనస్తత్పశ్య న్విశ్వాభువనానివిద్వా
న్యత్రవిశ్వం భవత్యేకనీడం (ళం) యస్మిన్నిదగ్ సంచవిచైతిసర్వం
సఓతఃప్రోతశ్చ విభుః ప్రజాసు ॥ ౧౩ ॥ ప్రతద్వోచెఅమృతంనువి
ద్వాన్గన్ధర్వోనామనిహితంగుహాసు।త్రీణి పదానిహితా గుహాసు
యస్తద్వేదసపితుష్పితాసత్ ॥ ౧౪ ॥ సనోబన్ధుర్జనితాసవిధా
తాధామాని వెదభువనానివిశ్వా । యత్రదెవాఅమృతమానశా
నాస్తృతీయేధామాన్యభ్యైరయన్త ॥ ౧౫ ॥ పరిద్యావాపృథివీ
యనిసద్యఃపరిలోకాన్పరిదిశఃపరిసువః । ఋుతస్యతంతుంవితత్యవి
దృత్యతదపశ్యత్తదభవత్ప్రజాసు ॥ ౧౬ ॥ పరీత్యలోకాన్పరీత్యభూ
తానిపరీత్యసర్వాః ప్రదిశోదిశశ్చ ॥ ప్రజాపతిః ప్రథమజాఋుతస్యా
త్మనాత్మానమభిసమ్బభూవ ॥ ౧౭ ॥ సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియ

మిన్ద్రియ్య కామ్యమ్ । సనింమెధామయాసిషమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేధోపఘ్నన్ నిర్ ఋతింమమ । పశూగ్శ్చమహ్యమావహజీవనంచదిశోదశ (దిశ)॥ ౧౯ ॥మానోహిగ్ సీర్జాతవెదోగామశ్వంపురుషంజగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహి శ్రియామాపరిపాతయ ॥ ౨౦ ॥ పురుషస్యవిద్మసహస్రాక్షస్య మహాదేవస్యధీమహి । తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ ౨౧ ॥ తత్పురుషాయ విద్మహేమహాదెవాయధీమహి । తన్నోరుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ ౨౨॥ తత్పురుషాయవిద్మహే వక్రతుండాయధీమహిఃతన్నోదన్తిప్రచోదయాత్ ॥ ౨౩

తత్పురుషాయవిద్మహే సువర్ణపక్షాయధీమహి ।తన్నోగరుడఃప్రచోదయాత్ ॥ ౨౪ ॥ కాత్యాయనాయవిద్మహేకన్యకుమారిధీమహి । తన్నోదుర్గిఃప్రచోదయాత్ ॥ ౨౫॥ నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నోవిష్ణుఃప్రచోదయాత్ ॥ ౨౬ ॥ సహస్రపరమాదేవీశతమూలాశతాఙ్కురా । సర్వగ్ హరతుమేపాపం దూర్వాదుస్స్వప్ననాశినీ ॥ ౨౭ ॥ అశ్వక్రాన్తేరథక్రాన్తేవిష్ణుక్రాన్తేవసున్ధరా ।శిరసాధారితాదేవి రక్షస్వమాంపదెపదే । ఉద్ధృతాసి వరాహేణ కృష్ణేనశతబాహునా ॥ ౨౮ ॥ భూమిర్ధేనుర్ధరణీలోకధారిణీ । మృత్తికేహన మేపాపంయన్మయాదుష్కృతంకృతమ్।(త)త్వయాహతేనపాపేన జీవామిశరదశ్శతమ్। మృత్తికేదేహిమేపుష్టిం త్వయిసర్వంప్రతిష్ఠితమ్ । ౨౯ । గన్ధద్వారాందురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్సర్వభూతానాంత్వామిహోపహ్వయెశ్రియమ్ ॥ ౩౦ ॥

హిరణ్యశృఙ్గంవరుణంప్రపద్యేతీర్థంమేదేహియాచతః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చప్రతిగ్రహః। యన్మేమనసావా చాకర్మణావాదుష్కృతంకృతమ్। తన్న ఇన్ద్రోవరుణోబృహస్ప తిస్సవితాచపునన్తు పునఃపునః। ౧౩। సుమిత్రానఆపఓషధయ స్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోస్మాన్ ద్వేష్టియంచవయం ద్విష్మః॥ ౩౨॥ నమోగ్నయేప్సుమతేనమఇన్ద్రాయ నమోవరు ణాయనమోవారుణ్యైనమోద్భ్యః॥ ౩౩॥ యదపాంక్రూరం యదమేధ్యంయదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్। అత్యాశనాదతీపా నాద్యచ్చఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్। తన్మేవరుణోరాజాపాణినాహ్యవ మర్శతు॥ ౩౪॥ సోహమపాపోవిరజో నిర్ముక్తోముక్తకిల్బిషః। నాకస్యపృష్ఠమారుహ్యగచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్।

ఇమంమేగఙ్గేయమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంసచతాపరుష్ణి యా। అసిక్నియామరుద్వృధేవితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యాసుషో మయా॥ ౩౬॥ ఋతం చసత్యంచాభీద్ధాత్తపసోధ్యజాయత। తతోరాత్రిరజాయత। తతస్సముద్రోఅర్ణవః। సముద్రాదర్ణ వాదధి సంవత్సరో అజాయత॥ అహోరాత్రాణివిదధద్విశ్వ స్యమిషతోవశీ। సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతాయథాపూర్వమకల్ప యత్। దివఞ్చపృథివీంచాన్తరిక్షమథోసువః॥ యత్పృథివ్యాం రజస్స్వమాన్తరక్షేవిరోదసీ। ఇమాగ్ంస్తదాపోవరుణః పునా త్వఘమర్షణః॥ ౩౯॥ ఏషభూతస్యభవ్యేభువనస్యగోప్తా। ఏష

పుణ్యకృతాఀల్లోకానేషమృత్యో ర్హిరణ్మయం । ద్యావాపృథి
వ్యోర్హిరణ్మయగ్ సగ్ శ్రితగ్ సువః । సనస్సువస్సగ్ శిశాధి ॥ ౭౦॥
ఆర్ద్రంజ్వలతిజ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతిబ్రహ్మాహమస్మి
యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహంమాంజుహో
మిస్వాహా ॥ ౭౧॥ అకార్యకార్యవకీర్ణీస్తేనోభ్రూణహాగురుతల్ప
గః । వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే ॥ ౭౨॥
రజోభూమిస్త్వమాగ్ంరోదయస్వ ప్రవదన్తిధీరాః । పునన్తుఋ
షయః పునన్తువసవః పునాతు వరుణఃపునాత్వఘమర్షణః ॥ ౭౩॥
ఆక్రాన్థ్సముద్రఃప్రథమేవిధర్మఞ్ జనయన్ప్రజా భువనస్యరాజా।
వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యేబృహత్సోమోవావృధేసువాన
ఇన్దుః ॥ ౭౪॥ జాతవేదసేసునవామసోమమరాతీయతోనిదహా
తివేదః । సనఃపర్షదతిదుర్గాణి విశ్వానావేవసిన్ధుందురితాత్యగ్నిః
౭౫॥ తామగ్నివర్ణాం తపసాజ్వలన్తీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు
జుష్టామ్ । దుర్గాందేవీం శరణమహంప్రపద్యే సుతరసితరసే న
మః ॥ అగ్నేత్వంపారయానవ్యో అస్మాన్స్వస్తిభిరతిదుర్గాణివి
శ్వా । పూశ్చపృథ్వీబహులానఉర్వీ భవాతోకాయతనయాయ
శంయోః ॥ ౭౬॥ విశ్వానినోదుర్గహాజాతవేదస్సిన్ధుం ననావా
దురితాతిపర్షి । అగ్నేఅత్రివన్మనసాగృణానోఽస్మాకం భూత్వ
వితాతనూనామ్॥ ౭౭॥ పృతనాజితగ్ సహమానముగ్రమగ్నిగ్
(మగ్నిముగ్రగ్) హువేమపరమాత్సధస్థాత్ । సనఃపర్షదతిదుర్గా
ణివిశ్వాక్షామద్దేవో అతిదురితాత్యగ్నిః॥ ౭౮॥ ప్రత్నోషిక

మీఢ్వోఅధ్వరేషుసనాచ్చహోతానవ్యశ్చసత్సి । స్వాంచాగ్నే తనువంపిప్రియస్వాస్మభ్యంచ సౌభగమాయజస్వ॥ పరస్త్రాద్యశో గుహాసుమమసువర్ణపక్షాయ ధీమహి శతబాహునా పునఃపునర జాయత సువ్రేరాజాసధస్థా త్రీణిచ॥ ౧౧॥

౧॥ ఇతి ప్రథమోనువాకః॥

భూరగ్నయె పృథివ్యైస్వాహా । భువోవాయవెంతరిక్షాయస్వాహా । సువరాదిత్యాయదివెస్వాహా । భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసేదిగ్భ్యస్స్వాహా నమోదెవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువరోం॥

ద్వితీయోనువాకః॥

భూరన్నమగ్నయేపృథివ్యైస్వాహా । భువోన్నం వాయవెంతరిక్షాయస్వాహా । సువరన్నమాత్యాదియదివేస్వాహా । భూర్భువస్సువరన్నం చన్ద్రమసేదిగ్భ్యస్స్వాహా । నమోదెవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యోభూర్భువస్సువరన్నమోమ్॥

ఇతి తృతీయోనువాకః॥

భూరగ్నయేచపృథివ్యైచ మహతేచస్వాహా। భువోవాయవేచాంతరిక్షాయచ మహతేచస్వాహా । సువరాదిత్యాయచదివేచమహతేచస్వాహా । భూర్భువస్సువశ్చన్ద్రమసేచనక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చమహతేచస్వాహా । నమోదేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువ మర్మహరోమ్॥

ఇతి చతుర్థోనువాకః॥

పాహినో అగ్న ఏనసేస్వాహా । పాహినోవిశ్వవేదసేస్వాహా। యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా। సర్వంపాహిశతక్రతోస్వాహా॥

ఇతి పఞ్చమః.

యశ్ఛన్దసా మృషభోవిశ్వరూపశ్ఛన్దోభ్యశ్ఛన్దాగ్ స్యావివేశ సతాగ్ శిక్యః ప్రావాచోపనిషదిన్ద్రో జ్యేష్ఠఇన్ద్రియాయఋషిభ్యో నమోదేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువరోమ్॥

ఇతి షష్ఠోనువాకః.

నమోబ్రహ్మణేధారణంమె అస్త్వనిరాకరణం ధారయితాభూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓమ్॥

ఇతి సప్తమః.

ఋతంతపస్సత్యంతపశ్శ్రుతం తపశ్శాన్తత పోదానంతపో యజ్ఞస్తపో భూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైతదుపాస్యైతత్తపః॥

ఇత్యష్టమోనువాకః॥

యథావృక్షస్యసంపుష్పితస్య దూరాద్గంధోవాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గన్ధోవాతి । యథాసిధారాంకర్తేవ హితామవక్రామేత్ । యద్యువెయు వెహావావిహ్వదిష్యామికర్తం పదిష్యామీత్యేవమ మృతాదాత్మానంజుగుప్సేత్ ॥

—ఇతినవమోనువాకః—

అణోరణీయాన్మహతో మహీయానాత్మాగుహాయాం ని
హితోస్యజన్తోః తమక్రతుంపశ్యతివీత శోకోధాతుః ప్రసాదాన్మ
హిమానమీశమ్॥ సప్తప్రాణాఃప్రభవన్తి తస్మాత్సప్తార్చిషస్సమిధ
స్సప్తజిహ్వాః। సప్తఇమేలోకాయేషుచరన్తి ప్రాణాగుహాశయా
న్నిహితాస్సప్తసప్త॥ ౨॥ అతస్సముద్రాగిరయశ్చసర్వే ఽస్మా
త్స్యందంతే సిన్ధవస్సర్వరూపాః। అతశ్చవిశ్వా ఓషధయోరసా
శ్చయే నైషభూతస్తిష్ఠత్యన్తరాత్మా॥ ౩॥ బ్రహ్మాదేవానాంపద
వీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణామ్। శ్యేనోగృ
ధ్రాణాగ్ స్వధితిర్వనానాగ్ సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్॥ ౪॥
అజామేకాంలోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీం ప్రజాంజనయన్తీగ్ స
రూపామ్। అజోహ్యేకోజుషమాణోనుశేతే జహాత్యేనాం భుక్త
భోగామజోన్యః॥ హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురన్తరిక్ష సద్ధోతావేదిషద
తిథిర్దురోణసత్। నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జాగోజాఋత
జాఅద్రిజా ఋతంబృహత్॥ యస్మాజ్జాతాన పరానైవకించనాస
యఆవివేశభువనానివిశ్వా। ప్రజాపతిః ప్రజయాసంవిదాన స్త్రీ
ణిజ్యోతీగ్ంషిసచతేసషోడశీ॥ ౭॥ విధర్తారగ్ంహవామహేవస్వోః కు
విద్వనాతినః। సవితారంనృచక్షసమ్॥ ౮॥ అద్యానోదేవసవితః
ప్రజావత్సావీస్సౌభగమ్। పరాదుష్వప్నియగ్ంసువ॥ ౯॥ విశ్వా
నిదేవసవితర్దురితానిపరాసువ। యద్భద్రం తన్మఆసువ॥ ౧౦॥
మధువాతాఋతాయతే। మధుక్షరన్తిసిన్ధవః। మాధ్వీర్నస్సం

స్త్వోషధీః॥ ౧౧॥ మధునక్తముతోషసి। మధుమత్పార్థివగ్ రజః।
మధుద్యౌరస్తునః పితా॥ ౧౨॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమా
గ్ అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవన్తునః॥ ౧౩॥ ఘృతంమిమిక్షే
ఘృతమస్యయోనిర్ఘృతే శ్రితోఘృతము వస్యధామ। అనుష్వధ
మావహమాదయస్వ స్వాహాకృతంవృషభవక్షిహవ్యమ్॥ ౧౪॥
సముద్రాదూర్మిర్మధుమాగ్ ఉదాన (ర) తదుపాగ్ శునాసమ
మృతత్వమానత్ (ట్)। ఘృతస్యనామగుహ్యం యదస్తిజిహ్వా
దేవానామమృతస్య నాభిః॥ ౧౫॥ వయంనామప్రబ్రవామాఘృ
తేనాస్మిన్యజ్ఞేధారయామానమోభిః। ఉపబ్రహ్మాశృణవచ్ఛస్య
మానంచతుశ్శృఙ్గోవమీద్గౌరఏతత్॥ ౧౬॥ చత్వారిశృఙ్గాత్ర
యోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసోఅస్య। త్రిధాబద్ధోవృష
భోరోరవీతి మహోదేవోమర్త్యాగ్ ఆవివేశ॥ ౧౭॥ త్రిధాహి
తంపణిభిర్గుహ్యమానంగవి (దివి) దేవాసోఘృతమన్వవిన్దన్। ఇన్ద్ర
ఏకగ్ సూర్యఏకంజజానవేనాదేకగ్ స్వధయానిష్టతక్షుః॥ ౧౮॥
యోదేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాధికోరుద్రోమహర్షిః।
హిరణ్యగర్భంపశ్యత జాయమానగ్ సనోదేవ శ్శుభయాస్మృ
త్యాసంయునక్తు॥ ౧౯॥ యస్మాత్పరం నాపరమస్తికించిద్యస్మా
న్నాణీయోనజ్యాయోస్తికశ్చిత్। వృక్షఇవ స్తబ్ధోదివితిష్ఠత్యేక
స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణసర్వమ్॥ ౨౦॥ నకర్మణానప్రజయాధ
నేనత్యాగేనైకే అమృతత్వమానశుః। పరేణనాకంనిహితంగుహా
యాంవిభ్రాజతేయద్యతయోవిశన్తి॥ వేదాన్తవిజ్ఞానసు నిశ్చితా

ర్థాస్సన్న్యాసయోగాద్యత యశ్శుద్ధసత్త్వాః । తే బ్రహ్మలోకేతుప
రాన్తకాలె పరామృతాత్పరి ముచ్యన్తిసర్వే ॥ ౨౨ ॥ దహ్రంవి
పాప్మంవరవేశ్మభూతం యత్పుణ్డరీకంపురమధ్యసగ్ంస్థమ్ । తత్రా
పిదహ్రంగగనం విశోక స్తస్మిన్యదంత స్తదుపాసితవ్యమ్॥ ౨౩॥ యో
వేదాదౌస్వరః ప్రోక్తోవేదాన్తేచప్రతిష్ఠితః । తస్యప్రకృతిలీన
స్యయః పరస్సమహేశ్వరః॥ అజోన్యస్సవనాభిస్సర్వమష్టాచ॥

ఇతి దశమః ॥

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షంవిశ్వశమ్భువమ్ । విశ్వం నా
రాయణం దేవమక్షరంపరమం ప్రభుమ్ । విశ్వతఃపరమంనిత్యం వి
శ్వంనారాయణగ్ంహరిమ్ । విశ్వమేవేదగ్ంపురుష స్తద్విశ్వముపజీ
వతి। పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ంశివమచ్యుతమ్। నారాయ
ణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానంపరాయణమ్। నారాయణపరం బ్ర
హ్మతత్త్వంనారాయణఃపరః । నారాయణపరోజ్యోతి రాత్మానా
రాయణఃపరః। యచ్చకిఞ్చిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేపివా।
అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వంవ్యాప్య నారాయణస్థితః॥ ౨౪॥ అనన్తమ
వ్యయంకవిగ్ం సముద్రేన్తం విశ్వశమ్భువమ్।పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం
హృదయంచాప్యధోముఖమ్ । అధోనిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యా
ముపరితిష్ఠతి । హృదయం తద్విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనంమ
హత్ । సంతతగ్ం సిరాభిస్తులమ్బత్యాకోశసన్నిభమ్ । తస్యాంతే
సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మింత్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్యమధ్యేమ
హానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః । సోగ్రభుగ్విభజన్ తిష్ఠన్నాహా

రమజరఃకవిః । సన్తాపయతిస్వం దేహమాపాదతలమస్తకమ్ । తస్య మధ్యేవహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వావ్యవస్థితః ॥ నీలతోయదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవభాస్వరా । నీవారశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా । తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యేపరమాత్మా వ్యవస్థితః । సబ్రహ్మ సశివస్సహరిస్సేన్ద్రస్సోక్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ ౨౬ ॥ నారాయణస్థితోన్వ్యవస్థితశ్చత్వారిచ ॥ ౧౧ ॥

ఋతగ్ంసత్యంపరంబ్రహ్మపురుషంకృష్ణపిఙ్గళమ్ । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షంవిశ్వరూపాయవై నమః ॥ ౨౭ ॥ ౧౨ ॥

ఆదిత్యోవా ఏషఏతన్మణ్డలం తపతితత్రతాఋచస్తదృచాంమణ్డలగ్ం సఋచాంలోకోథయఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేర్చిర్దీప్యతేతానిసామాని(ససామ్నాం)తాని సామ్నాంమణ్డలగ్ం ససామ్నాం లోకోథయఏషఏతస్మిన్ మణ్డలేర్చిషిపురుషస్తాని యజూగ్ంషిసయజుషాంమణ్డలగ్ం సయజుషాంలోకస్సైషాత్రయ్యేవ విద్యాతపతి యఏషోన్తరాదిత్యే హిరణ్మయఃపురుషః ॥ ౨౮ ॥ ౧౩ ॥

ఆదిత్యోవై తేజఓజోబలం యశశ్చక్షుశ్శ్రోత్రమాత్మా మన్యోమన్యుర్మనుర్మృత్యుస్సత్యోమిత్రో వాయురాకాశః ప్రాణోలోకపాలఃకః కింకంతత్సత్యమన్నమాయురమృతోజీవో విశ్వఃకతమస్స్వయమ్భు ప్రజాపతిస్సంవత్సరఇతి । సంవత్సరోసావాదిత్యోయఏషపురుషఏషభూతానామధిపతిర్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోత్యేతాసామేవదేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సార్ష్టితాగ్ంసమానలోకతామాప్నోతియఏవంవేదేత్యుపనిషత్ ॥

—ఇతి చతుర్దశోనువాకః—

ఘృణిస్సూర్యఆదిత్యో మర్చయ_న్తితపస్సత్యం మధుక్షర_న్తితద్బ్రహ్మతదాపఆపొజ్యోతీరసామృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥

ఇతిపఞ్చదశః ॥

సర్వోవైరుద్ర_స్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తుఃపురుషోవైరుద్రస్సన్మహోనమోనమః । విశ్వంభూతంభువనం చిత్రంబహుధాజాతం జాయమానంచయత్ । సర్వోహ్యేషరుద్ర _స్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు॥

ఇతిషోడశః॥

కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే ॥ వోచేమశ_న్తమగ్ంహృదే । సర్వోహ్యేషరుద్ర _స్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు ॥

ఇతిసప్తదశః ॥

నమోహిరణ్యబాహవే హిరణ్యపతయే మ్బికాపతయఉమాపతయే నమోనమః ॥

—ఇత్యష్టాదశోనువాకః—

యస్యవైకంకత్యగ్నిహోత్రహవణీభవతి ప్రతిష్ఠితాప్రత్యైవాస్యాహుతయ_స్తిష్ఠ_న్త్యథోప్రతిష్ఠిత్యై ॥

ఇత్యేకోనవింశోఽనువాకః ॥

కృణుష్వపాజఇతిపఞ్చ ॥

—ఇతి వింశోఽనువాకః—

అదితిర్దేవాగన్ధర్వామనుష్యాః పితరోఽసురాస్తేషాగ్ం సర్వ భూతానాంమాతా మేదినీమహతీ మహీసావిత్రీగాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ బహులావిశ్వాభూతాకత మాకాయాసాపత్యేత్యమృతేతివసిష్ఠః ॥

—॥ ఇత్యేకవింశోఽనువాకః ॥—

ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపోఽమృతమాపోన్న మాపస్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ంస్యాపోజ్యోతీగ్ంష్యా పస్సత్యమాప స్సర్వా దేవతా ఆపోభూర్భు వస్సువరాపఓమ్ ॥

—ఇతిద్వావింశోఽనువాకః—

ఆపఃపునన్తుపృథివీం పృథివీపూతాపునాతు మామ్॥ పునన్తుబ్రహ్మణస్పతిః । బ్రహ్మపూతాపునాతుమామ్। యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వాదుశ్చరితంమమ ॥ సర్వంపునన్తు మామాపోఽసతాఞ్చ ప్రతిగ్రహాగ్ంస్వాహా ॥

—ఇతి త్రయోవింశోఽనువాకః—

అగ్నిశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చమన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యోరక్షన్తామ్ । యదహ్నాపాపమకార్షమ్ । మనసావాచా

హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । అహ స్తదవలుమ్పతు యత్కిఞ్చదురితంమయి । ఇదమహంమామమృతయోనౌ॥ సత్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా ॥

—ఇతిదిచతుర్వింశోనువాకః—

సూర్యశ్చమామన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చమన్యు కృతేభ్యః।పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యద్రాత్రియాపాపమకార్షమ్ । మనసా వాచాహస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణశిశ్నా । రాత్రి స్తదవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చదురితంమయి। ఇదమహంమామమృతయోనౌ । సూర్యేజ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా ॥

—ఇతి పఞ్చవింశోనువాకః—

ఆయాతు వరదాదేవ్యక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితమ్ । గాయత్రీం ఛన్దసాంమాతేదంబ్రహ్మజుషస్వనః । ఓజోసి సహోసిబలమసి భ్రాజోసి దేవానాంధామనామాసి విశ్వమసి విశ్వాయుస్సర్వమసి సర్వాయురభిభూరోంగాయత్రీ మావాహయామి ॥

—ఇతిషడ్వింశోనువాకః—

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ సువః । ఓంమహః । ఓం జనః । ఓంతపః । ఓగ్ సత్యమ్ । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం(ణీయం)భర్గోదేవస్య ధీమహి । ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ॥

—ఇతి సప్తవింశోనువాకః—

ఓమాపోజ్యోతీరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥

ఇత్యష్టావింశః

ఓంభూర్భువస్సువర్మ హర్జన స్తపస్సత్యం తద్బ్రహ్మతదాప ఆపోజ్యోతీరసోఽమృతంబ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ । ఓంతద్బ్రహ్మ। ఓంతద్వాయుః । ఓంతదాత్మా । ఓంతత్సర్వమ్ । ఓంతత్పురోర్నమః ॥

—ఇత్యేకోనత్రింశోనువాకః—

ఉత్తమేశిఖరేదేవీ భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోహ్యనుజ్ఞానం గచ్ఛదేవియథాసుఖమ్ ॥

—ఇతిత్రింశోనువాకః—

ఓమన్తశ్చరతిభూతేషు గుహాయాంవిశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞస్త్వంవిష్ణుస్త్వంవషట్కార స్త్వగ్‌రుద్రస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః ॥

—ఇత్యేకత్రింశోనువాకః—

అమృతోపస్తరణమసి । ప్రాణేనివిష్టోమృతంజుహోమి। ప్రాణాయస్వాహా । అపానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । అపానాయస్వాహా । వ్యానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । వ్యానాయస్వాహా । ఉదానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । ఉదానాయస్వాహా॥ సమానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । సమానాయస్వాహా॥ బ్రహ్మణిమఆత్మామృతత్వాయ ॥

ఇతి ద్వాత్రింశః ॥

ప్రాణేనివిష్టోమృతంజుహోమి।శివోమావిశాప్రదాహాయప్రాణాయస్వాహా ॥ అపానేనివిష్టోమృతం జుహోమి। శివో

మావిశాప్రదాహాయ।అపానాయస్వాహా ॥ వ్యానేనివిష్టోమృతం
జుహోమి । శివోమావిశాప్రదాహాయ।వ్యానాయస్వాహా । ఉ
దానేనివిష్టోమృతంజుహోమి । శివోమావిశాప్రదాహాయ । ఉ
దానాయస్వాహా । సమానేనివిష్టామృతంజుహోమి।శివోమా
విశాప్రదాహాయ।సమానాయస్వాహా । బ్రహ్మణిమఆత్మామృత
త్వాయ । అమృతాపిధానమసి ॥

—ఇతి త్రయస్త్రింశోనువాకః—

శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిశ్యామృతగ్ంహుతం ప్రాణమన్నే
నాప్యాయస్వ । అపానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతంఅపానమన్నేనాప్యా
యస్వ।వ్యానేనివిశ్యామృతగ్ంహుతం వ్యానమన్నే నాప్యాయస్వ।
ఉదానె నివిశ్యామృతగ్ం హుతముదానమన్నే నాప్యాయస్వ ।
సమానెనివిశ్యామృతగ్ంహుతం సమానమన్నె నాప్యాయస్వ ।
బ్రహ్మణిమఆత్మామృతత్వాయ ॥

— చతుస్త్రింశోనువాకః —

ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి రుద్రోమావిశాన్తకస్తేనాన్నే నా
ప్యాయస్వ ॥

—ఇతి పఞ్చత్రింశోనువాకః—

అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఙ్గుష్ఠఞ్చసమాశ్రితః । ఈశస్సర్వ
స్య జగతః ప్రభుఃప్రీణాతివిశ్వభుక్ ॥

—ఇతి షట్త్రింశోనువాకః—

మెధాదేవీ జుషమాణా నఆగాద్విశ్వాచీభద్రాసుమనసస
మానా । త్వయాజుష్టాజుషమాణాదురుక్తాన్బృహద్వదేమవిదథే

సువీరాః । త్వయాజుష్టఋషిర్భవతి దేవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీరు తత్వయా । త్వయాకాష్టశ్చిత్రిం విన్ద తేవసుసానొ జుషస్వద్రవిణ్యో మేధే ॥

॥ ఇతి సప్తత్రింశః ॥

మేధాంమఇన్ద్రోదదాతు మేధాం దేవీసరస్వతీ। మేధాం మె అశ్వినాదేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచయామేధాగన్ధర్వేషుచయన్మనః । దైవీమేధామనుష్యజాసామాం మేధాసురభిర్జుషతామ్॥

—ఇత్యష్టాత్రింశోనువాకః—

సద్యోజాతం ప్రపద్యామిసద్యోజాతాయవైనమః ॥

ఇత్యే ఏకోనచత్వారింశః॥

భవేభవేనాతిభవేభజస్వమాం భవోద్భవాయనమః॥

ఇతి చత్వారింశః ॥

వామదేవాయనమోజ్యేష్ఠాయ నమోరుద్రాయనమఃకాలాయ నమఃకలవికరణాయ నమోబలవికరణాయ నమోబలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతదమనాయనమోమనోన్మనాయనమః।

ఇత్యేకచత్వారింశః॥

అఘోరేభ్యోథ ఘోరేభ్యోఘోర ఘోరతరేభ్యస్సర్వతస్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తెఅస్తురుద్రరూపేభ్యః ॥

ఇతి ద్విచత్వారింశోనువాకః ॥

తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయధీమహి తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

—ఇతి త్రిచత్వారింశోనువాకః—

ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిర్బ్రహ్మణోధిపతిర్బ్రహ్మశివోమేఅస్తుసదాశివోమ్ ॥

ఇతి చతుశ్చత్వారింశః

బ్రహ్మమేతుమామ్। మధుమేతుమామ్। బ్రహ్మమేవమధుమేతుమాం। యాస్తేసోమప్రజావత్సోభిసోఅహమ్। దుస్స్వప్నహన్ దురుష్వహా। యాస్తేసోమప్రాణాగ్ం స్తాన్జుహోమి। త్రిసువర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్। బ్రహ్మహత్యాం వాఏతేఘ్నన్తి। యేబ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణంపఠన్తి। తేసోమంప్రాప్నువన్తి। ఆసహస్రాత్పఙ్క్తిం పునన్తిఓమ్॥

—ఇతి పంచచత్వారింశోనువాకః—

బ్రహ్మమేధయా మధుమేధయా॥ బ్రహ్మమేవమధుమేధయా। బ్రహ్మమేధవా। మధుమేధవా। బ్రహ్మమేవమధుమేధవా ॥

॥ షట్చత్వారింశః ॥

బ్రహ్మదేవానాం పదవీఃకవీనామృషిర్విప్రాణాంమహిషోమృగాణామ్। శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రి

మర్త్యేతి రేభథ । హాగ్ంసశ్శుచిషద్వసుర న్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథి ర్దురోణసత్ । నృషద్వర సదృతసద్వ్యోమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ । యఇమంత్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ వీరహత్యాంవా ఏతేఘ్నన్తి యేబ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణంపఠన్తి తేసోమంప్రాప్నువన్తి ఆసహస్రాత్పఙ్క్తింపునన్తి ॥ ఓం॥

॥ ఇతి సప్తచత్వారింశః ॥

(ఆ॥పా) మయిమేధాంమయిప్రజాంమయ్యగ్నిస్తేజోదధాతుమయిమేధాంమయిప్రజాంమయీన్ద్రఇన్ద్రియందధాతుమయిమేధాంమయిప్రజాం మయిసూర్యోభ్రాజోదధాతు॥ ౬౪॥ ౪౪॥

అపైతుమృత్యురమృతంనఆగన్వైవస్వతోనో అభయం కృణోతుపర్ణం వనస్పతేరివాభీనశ్శీయతాగ్ంరయిస్సచతాన్నశ్శచీపతిః॥ ౬౫॥ ౪౫॥

పరంమృత్యో అనుపరేహి పన్థాం యస్తేస్వఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతే శృణ్వతే తేబ్రవీమి మానః ప్రజాగ్ంరీరిషోమోతవీరాన్॥ ౬౬॥ ౪౬॥

వాతంప్రాణం మనసాన్వారభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్యగోపాః । సనోమృత్యోస్త్రాయతాం పాత్వగ్ంహసోజ్యోగ్జీవాజరామశీమహి॥ ౬౭॥ ౪౭॥

అముత్రభూయాదధయద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముఞ్చః । ప్రత్యౌహతామశ్వినామృత్యుమస్మాద్దేవానామగ్నేభిషజాశచీభిః ॥ ౬౮ ॥ ౪౮ ॥

హరిగ్ంహరంతమనుయంతి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం
మతీనామ్ । బ్రహ్మసరూపమనుమేద మాగాదయనంమావివధీర్వి
క్రమస్వ॥ ౬౯॥ ౪౯॥

శైలైరగ్నిమింధానఉభౌలోకౌసనేమహమ్ । ఉభయో
ర్లోకయోరృధ్వ్వాఽతిమృత్యుంతరామ్యహమ్॥ ౭౦॥ ౫౦॥

మాచ్ఛిదోమృత్యో మావధీర్మామెబలం వివృహో
మాప్రమోషీః । ప్రజాంమామేరీరిష ఆయురుగ్రనృచక్షసంత్వా
హవిషావిధేమ॥ ౭౧॥ ౫౧॥

మానోమహాన్తముతమానోఅర్భకం మానఉక్షన్తము
తమానఉక్షిత (అ॥పా) తం।మానోవధీఃపితరం మోతమాతరం ప్రి
యామానస్తనువోరుద్రరీరిషః॥ ౭౨॥ ౫౨॥

మానస్తోకే తనయేమాన ఆయుషిమానోగోషుమానో
అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్ర భామితోవ ధీర్హవిష్మంతోన
మసావిధేమ తే॥ ౭౩॥ ౫౩॥

ప్రజాపతేనత్వ దేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబ
భూవ । యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నోఅస్తువయగ్ స్యామ ప
తయోరయీణామ్॥

స్వస్తిదావిశస్పతిర్వృత్రహావిమృధోవశీ । వృషేంద్రపుర
ఏతుసస్స్వస్తిదాఅభయఙ్కరః॥ ౭౫॥ ౫౫॥

* త్రియమ్బకంయజామహే సుగన్ధింపుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వా
రుకమివబన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృతాత్॥ ౭౬॥ ౫౬॥

యే తే సహస్రమయుతం పాశామృత్యో మర్త్యాయహన్తవే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవయజామహే॥ ౭౭॥ ౫౭॥

మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా॥ ౭౮॥ ౫౮॥

దేవకృతస్యైనసోవయ జనమసిస్వాహా । మనుష్యకృతస్యైనసోవయజనమసిస్వాహా । పితృకృతస్యైన సోవయజనమసిస్వాహా । ఆత్మకృతస్యైనసోవయజనమసిస్వాహా॥ అన్యకృతస్యైనసోవయజనమసిస్వాహా । అస్మత్కృతస్యైన సోవయజనమసిస్వాహా । యద్దివాచనక్తంచైనశ్చకృమతస్యావయజనమసి స్వాహా । యత్స్వపన్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమతస్యావయజనమసిస్వాహా । యత్సుషుప్తశ్చజాగ్రతశ్చైనశ్చ (ఆ॥పా) కృమతస్యావయజనమసిస్వాహా। యద్విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసశ్చైనశ్చకృమతస్యావయజనమసిస్వాహా । ఏనసఏనసోవయజనమసి స్వాహా॥ ౭౯ ॥ ౫౯ ॥

యద్వోదేవాశ్చ కృమజిహ్వయా గురుమనసోవా ప్రయుతీ దేవహేడనమ్। అరావాయోనాఅభీదుచ్ఛునాయతే తస్మిం తదేనోవసవోనిధేతనస్వాహా॥ ౮౦॥ ౬౦॥

కామోకార్షీన్నమోనమః । కామోకార్షీత్కామః కరోతి నాహంకరోమికామః కర్తానాహంకర్తా కామఃకారయితా నాహంకారయితా ఏషతేకామకామాయస్వాహా॥ ౮౧॥ ౬౧॥

మన్యురకార్షీన్నమోనమః । మన్యురకార్షీన్మన్యుః కరోతి నాహంకరోమి మన్యుఃకర్తా నాహంకర్తా మన్యుఃకారయితా నాహంకారయితా ఏషతేమన్యోమన్యవేస్వాహా॥ ౮౨॥ ౬౨॥

తిలాన్జుహోమి సరసాగ్ సపిష్టాన్ గన్ధారమమచిత్తే రమంతుస్వాహా । గావోహిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ సర్వేషాగ్ శ్రియైస్వాహా । శ్రియంచలక్ష్మీంచపుష్టించ కీర్తించానృణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యంబహుపుత్రితామ్ । శ్రద్ధామేధేప్రజాస్సన్దదాతుస్వాహా॥ ౮౩॥ ౬౩॥

తిలాఃకృష్ణాస్తిలాశ్వేతాస్తిలాస్సౌమ్యావశానుగాః । తిలాఃపునంతుమెపాపం యత్కించిద్దురితం మయిస్వాహా । చోరస్యాన్నంనవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహాగురుతల్పగః । గోస్తేయగ్ సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలాశ్శాంతిగ్ శమయన్తుస్వాహా । శ్రీశ్చలక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తించానృణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యంబహుపుత్రితామ్ । శ్రద్ధామేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సందదాతుస్వాహా॥ ౮౪॥౬౪॥

ఇతి పఞ్చచత్వారింశోనువాకః.

ప్రాణాపానవ్యానోదాన సమానామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్స్వాహా । వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణరేతోబుద్ధ్యాకూతిసఙ్కల్పా మేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహం విరజా విపాప్మాభూయాసగ్గ్స్వాహా । శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠోదరజఙ్ఘశిశ్నోపస్థపాయవో మేశుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్స్వాహా । త్వక్చర్మమాంస రుధిరమేదోస్థిమజ్జామేశుధ్యన్తాం జ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్స్వాహా। శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధామేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహంవిరజావి

పాప్మాభూయాసగ్ంస్వాహా । పృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశా మేశు ధ్యన్తాంజ్యోతిరహం విరజా విపాప్మాభూయాసగ్ంస్వాహా । అన్న మయప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయానన్దమయా మేశు ధ్యన్తాం జ్యోతిరహంవిరజావిపాప్మాభూయాసగ్ంస్వాహా । వివిట్టి స్వాహా । ఘషోత్కాయస్వాహా । ఉత్తిష్ఠపురుషాహరిలోహితపిఙ్గ ళాక్షి దేహి దేహిదదాపయితామే శుధ్యన్తాం జ్యోతిరహం విర జావిపాప్మాభూయాసగ్ంస్వాహా। ఓగ్ంస్వాహా॥

ఇత్యష్టచత్వారింశః ॥

(ఆ॥ పా) స్స్వాహా । ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ॥ ౮౭॥ రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా।గృహ్యేభ్యస్స్వాహా। అవసానేభ్యస్స్వా హా।అవసానపతిభ్యస్స్వాహా।సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా। కామాయ స్స్వాహా । అన్తరిక్షాయస్వాహా । యదేజతిజగతియచ్చచేష్టతి నా మ్నోభాగో యన్నామ్నేస్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా । అన్తరిక్షా యస్వాహా॥ ౮౮॥ దివేస్వాహా । సూర్యాయస్వాహా । చన్ద్రమసే స్వాహా । నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా । ఇన్ద్రాయస్వాహా । బృహస్పత యేస్వాహా । ప్రజాపతయేస్వాహా । బ్రహ్మణేనస్వాహా । స్వ ధాపితృభ్యస్స్వాహా । నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా॥ ౮౯॥ దేవేభ్యస్స్వాహా । పితృభ్యస్వధాస్తు । భూతేభ్యోనమః। మనుష్యేభ్యోహన్తా । ప్రజాపతయేస్వాహా । పరమేష్ఠినేస్వా హా । యథాకూపశ్శతధారస్సహస్రధారో అక్షితః । ఏవామే అస్తుధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షితమ్ । ధనధాన్యైస్వాహా । యే

భూతాః ప్రచరన్తిదివానక్తం బలిమిచ్ఛన్తోవితుదస్యప్రేష్యాః। తేభ్యోబలింపుష్టికామోహరామి మయిపుష్టింపుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా॥ ౯౦॥

ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహాన్తరిక్షాయస్వాహా నమోరుద్రాయ పశుపతయేస్వాహా॥ వితుదస్యప్రేష్యాపకఞ్చ ౬౭॥

ఓంతద్బ్రహ్మ। ఓంతద్వాయుః। ఓంతదాత్మా। ఓంతత్సత్యమ్। ఓంతత్సర్వమ్। ఓంతత్పురోర్నమః। అన్తశ్చరతిభూతేషుగుహాయాం విశ్వమూర్తిషు। త్వంయజ్ఞస్త్వంవషట్కారస్త్వమిన్ద్రస్త్వగ్ం। రుద్రస్త్వంవిష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వంప్రజాపతిః।త్వంతదాప ఆపోజ్యోతీరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౯౧॥ ౬౮॥

(ఆ॥ పా) శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టామృతంజుహోమి। శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టామృతంజుహోమి। శ్రద్ధాయాంవ్యానేనివిష్టామృతంజుహోమి। శ్రద్ధాయాముదానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శ్రద్ధాయాగ్ం సమానేనివిష్టోమృతం జుహోమి। బ్రహ్మణిమఆత్మామృతత్వాయ। అమృతోపస్తరణమసి॥ శ్రద్ధాయాంప్రాణేనివిష్టామృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదాహాయ। ప్రాణాయస్వాహా॥శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదాహాయ। అపానాయస్వాహా। శ్రద్ధాయాంవ్యానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదాహాయ। వ్యానాయస్వాహా। శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోమృతం జుహో

మి । శివ్రేమావిశాప్రదాహాయ । ఉదానాయస్వాహా । శ్రద్ధా యాగ్ సమానేనివిష్టామృతంజుహోమి । శివ్రోమావిశాప్రదా హాయ । సమానాయస్వాహా । బ్రహ్మణిమఆత్మామృతత్వాయ । అమృతాపిధానమసి॥౯౨॥ ౬౯

శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిశ్యామృతగ్ హుతమ్ । ప్రాణ మన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయామ పానేనివిశ్యామృతగ్ హుత మ్ । అపానమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాంవ్యానేనివిశ్యామృ తగ్ హుతమ్ ॥ వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ శ్రద్ధాయాముదానేని విశ్యామృతగ్ హుతం ఉదానమన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయా గ్ సమానేనివిశ్వామృతగ్ హుతమ్ । సమానమన్నేనాప్యాయస్వ॥ ౯౩ ॥ ౭౦ ॥

అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽంగుష్ఠశ్చసమాశ్రితః । ఈశస్సర్వ స్యజగతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వభుక్ ॥ ౯౪ ॥ ౭౧ ॥

సత్యంపరంపరగ్ సత్యంసత్యే ననసువర్గాల్లోకాచ్య వంతేక దాచనసతాగ్ హిసత్యంతస్మాత్సత్యేరమన్తే । తపఇతితపో నానశ నాత్పరం యద్ధిపరంతపసద్దుర్ధర్షం తద్దురాధర్షం తస్మాత్తపసిరమ న్తే । దమఇతి నియతంబ్రహ్మచారిణ స్తస్మాద్దమేరమన్తే । శమఇ త్యరణ్యేమునయ స్తస్మాచ్ఛమేరమన్తే । దానమితిసర్వాణిభూతా ని ప్రశంసన్తిదానాన్నాతిదుష్కరం తస్మాద్దానేరమన్తే । ధర్మఇ తిధర్మేణసర్వమిదంపరిగృహీతంధర్మాన్నాతిదుశ్చరం తస్మాద్ధర్మేర మన్తే । ప్రజనఇతిభూయాగ్ స స్తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజాయన్తే

తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజననే రమన్తే । అగ్నయ ఇత్యాహ తస్మాద
గ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్రమిత్యాహ తస్మాదగ్నిహో
త్రే రమన్తే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవానాం యజ్ఞేన హి దేవా దివంగ
తా స్తస్మాద్యజ్ఞే రమన్తే । మానసమితి విద్వాంస స్తస్మాద్విద్వాంస ఏ
వ మానసే రమన్తే । న్యాస ఇతి బ్రహ్మా బ్రహ్మా హి పరః పరో హి బ్రహ్మా తాని
వా ఏతాన్యవరాణి పరాంసి న్యాస ఏవాత్యరేచయద్య ఏవం వేదే
త్యుపనిషత్ ॥

—ఇత్యేకోనపఞ్చాశోఽనువాకః—

ప్రాజాపత్యో హారుణిస్సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితరముపస
సార కిం భగవన్తః పరమం వదన్తీతి తస్మై ప్రోవాచ । సత్యేన వాయు
రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్సత్యం పరమం వదన్తి । తపసా దేవా దేవతా
మగ్ర ఆయన్ తపసర్షయస్సువరన్వవిన్దన్ తపసా సపత్నాన్ప్రణు
దామారాతీస్తపసి సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదన్తి ।
దమేన దాన్తాః కిల్బిషమవధూన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణస్సువరగ
చ్ఛన్ దమో భూతానాం దురాధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మా
ద్దమః పరమం వదన్తి । శమేన శాన్తాశ్శివమాచరన్తి శమేన నాకం
మునయోఽన్వవిన్దన్ శమో భూతానాం దురాధర్షం శమే సర్వం ప్ర
తిష్ఠితం తస్మాచ్ఛమః పరమం వదన్తి । దానం యజ్ఞానాం వరూథం ద
క్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతాన్యుపజీవన్తి దానేనారాతీరపాను
దన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దా

సంపరమంవదన్తి । ధర్మోవిశ్వస్యజగతః ప్రతిష్ఠాలోకేధర్మిష్ఠం ప్ర
జాఉపసర్పన్తిధర్మేణ పాపమపనుదతి ధర్మేసర్వంప్రతిష్ఠితం త
స్మాద్ధర్మంపరమంవదన్తి । ప్రజననంవై ప్రతిష్ఠా సాధుప్రజాయా
స్తంతుంతన్వానః పితౄణామనృణోభవతి తదేవతస్యానృణం తస్మా
త్ప్రజననంపరమంవదన్తి । అగ్నయోవైత్రయీవిద్యా దేవయా
నఃపన్థాగార్హపత్య ఋక్పృథివీరథంతరమన్వాహార్యపచనోయజుర
న్తరిక్షంవామదేవ్య మాహవనీయస్సామసువర్గోలోకోబృహత్త
స్మాదగ్నీన్పరమంవదన్తి అగ్నిహోత్రగ్ంసాయంప్రాత ర్గృహా
ణాం నిష్కృతిస్స్విష్టగ్ంసుహుతంయజ్ఞక్రతూనాం ప్రాయణగ్ం
సువర్గస్యలోకస్యజ్యోతిస్తస్మాదగ్నిహోత్రంపరమంవదన్తి । య
జ్ఞఇతియజ్ఞోహిదేవానాం యజ్ఞేనహిదేవాదివంగతాయజ్ఞేనాసు
రానపానుదంతయజ్ఞేన ద్విషన్తోమిత్రాభవన్తి యజ్ఞేసర్వంప్రతిష్ఠి
తం తస్మాద్యజ్ఞం పరమం వదన్తి । మానసంవై ప్రాజాపత్యం పవి
త్రంమానసేనమనసాసాధుపశ్యతి మానసాఋషయఃప్రజాఅసృజ
న్తమానసే సర్వంప్రతిష్ఠితం తస్మాన్మానసం పరమంవదన్తి । న్యా
సఇత్యాహుర్మనీషిణోబ్రహ్మాణం బ్రహ్మావిశ్వః కతమస్స్వయ
మ్భూః ప్రజాపతిస్సంవత్సరఇతిసంవత్సరోసావాదిత్యోయఏషఆది
త్యేపురుషస్సపరమేష్ఠీ బ్రహ్మాత్మాయాభిరాదిత్యస్తపతి రశ్మిభిస్తా
భిః పర్జన్యోవర్షతి పర్జన్యేనౌషధివనస్పతయఃప్రజాయన్తి ఓషధి
వనస్పతిభిరన్నం భవత్యన్నేనప్రాణాః ప్రాణైర్బలం బలేనతపస్త
పసాశ్రద్ధాశ్రద్ధయా మేధామేధయామనీషా మనీషయామనోమ

నసా నిశాన్త్యా చిత్తం చిత్తేన స్మృతిగ్ స్మృత్యా స్మారగ్ స్మా
రేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి తస్మాదన్నం దదన్త్సర్వా
ణ్యేతాని దదాత్యన్నాత్ప్రాణా భవన్తి భూతానాం ప్రాణైర్మనో
మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానాదానన్దో బ్రహ్మయోనిస్స వా ఏష పురుషః
పఞ్చధా పఞ్చాత్మా యేన సర్వమిదం ప్రోతం పృథివీ చాన్తరిక్షం చ
ద్యౌశ్చ దిశశ్చావాన్తరదిశాశ్చ స వై సర్వమిదం జగత్ స చ భూత
గ్ స భవ్యమ్ । జిజ్ఞాసక్లృప్త ఋతజా రయిష్ఠాశ్శ్రద్ధా సత్యో మహ
స్వాన్ తపసో వరిష్ఠాజ్జ్ఞాత్వా తమేవం మనసా హృదా చ భూయో
న మృత్యుముపయాహి విద్వాన్ । తస్మాన్న్యాసమేషాం తపసామ
తిరిక్తమాహుః ॥

— ఇతి పఞ్చాశోఽనువాకః —

వసురణ్వో విభూరసి । ప్రాణే త్వమసి సన్ధాతా । బ్రహ్మన్ త్వ
మసి విశ్వసృక్ । తేజోదాస్త్వమస్యగ్నేరసి వర్చోదాస్త్వమసి సూర్య
స్య ద్యుమ్నోదాస్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మ
ణే త్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుఞ్జీతైతద్వై మహోపనిష
దం దేవానాం గుహ్యం య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నో
తి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్యుపనిషత్ ॥ సత్యం తపో దమశ్శ
మో దానం ధర్మః ప్రజననమగ్నయో అగ్నిహోత్రం యజ్ఞో మా
నసం న్యాసో ద్వాదశ ॥

— ॥ ఇత్యేకపఞ్చాశోఽనువాకః ॥ —

తస్యైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్మా యజమానః । శ్రద్ధా ప
త్నీ శరీర మిధ్మమురో వేదిర్లోమాని బర్హిర్వేదశ్శిఖా హృదయం

యూపఃకామఆజ్యం మన్యుః పశు స్తపోఽగ్నిశ్శమయితా దక్షిణా। వాఘ్ఘోతా ప్రాణఉద్గాతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో బ్రహ్మశ్రోత్ర మగ్నీద్యావద్ధ్రియతేసా దీక్షా। యదశ్నాతి యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్రమతే తదుపసదో। యత్సఞ్చరత్యుపవిశత్యు త్తిష్ఠతేచ సప్రవర్గ్యో యన్ముఖం తదాహవనీయో యదస్య విజ్ఞానంతజ్జుహోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి తత్సమిధో యత్సా యం ప్రాతర్మధ్యందినంచ తానిసవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ యేఽర్ధమాసాశ్చమాసాశ్చ తేచాతుర్మా స్యాని య ఋతవ స్తే పశుబన్ధాయే సంవత్సరాశ్చ పరివత్సరాశ్చ తేఽహర్గణాః। సర్వవేదసం వా ఏతత్సత్రమ్। యన్మరణం తదవభృ థఏతద్వై జరామర్యమగ్నిహోత్రం యఏవం విద్వానుదగ యనేప్రమీయతే। దేవానామేవ మహిమానం గత్వాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛత్యథయోదక్షిణేప్రమీయతే పితౄణామేవ మహిమానం గత్వా చన్ద్రమసస్సాయుజ్యం గచ్ఛత్యేతౌవై సూర్యాచన్ద్రమసోర్మహిమానౌ బ్రాహ్మణో విద్వానభిజయతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహి మానమిత్యుపనిషత్॥

—ఇతి ద్విపఞ్చాశోఽనువాకః॥—

అమ్భసిభూరగ్నయే భూరన్నం భూరగ్నయేచపాహినో యశ్ఛన్దసాం నమోబ్రహ్మణ ఋతంతపో యథావృక్షస్యాణోర ణీయాంత్సహస్రశీర్షమృతమాదిత్యోవా ఏషఆదిత్యోవై తేజ ఓ

జోఘృణిస్సర్వోవై కద్రుద్రాయనమోహిరణ్యబాహవే యస్య వైకం కతీకృణుష్వపాజోదితి రాపోవాఇదమాపః పునన్త్వగ్నిశ్చ సూర్యశ్చాయాత్వా మృత్యురోమావ ఓంభూర్భువస్సువరోం తదుత్తమ ఓమంతశ్చరత్యమృతోప_స్తరణం ప్రాణేనివిష్టః ప్రాణేనివిష్టశ్శివోఽమృతాపిధానగ్ శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిశ్య ప్రాణానామఙ్గుష్ఠమాత్రో మేధాదేవీ మేధాంమ ఇన్ద్రో విదధాత్వప్సరాసుసద్యో వామదేవాయాఘోరేభ్య_స్తత్పురుషాయేశానో బ్రహ్మమేతు బ్రహ్మమేధయా బ్రహ్మమేధవా ప్రాణాపానవాఙ్మనశ్శిరః పాణిత్వక్చర్మశబ్దస్పర్శపృథివ్యన్నమయువివిట్టి ఘుషోత్కా-యో_త్రిష్ఠోగ్ సత్యంప్రాజాపత్య_స్తసైవ్యంచతుష్షష్టిః ॥

అమ్భసిష్ప్రపాహగ్ నస్సర్వోవా ఆయాతుశ్రద్ధాయామిశానోన్నమయప్రాణమయమనోమయ విజ్ఞానమయానన్దమయామేష్టస_ప్తతిః ॥

హరిః ఓమ్ ॥ శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

తైత్తిరీయోపనిషది ద్రావిడపాఠస్సమాప్తః ॥

హరిఃఓమ్ ॥ అథ పురుషోహవై నారాయణో కామయత ప్రజాస్సృజేయేతి । నారాయణాత్ప్రాణోజాయతే । మనస్సర్వేన్ద్రియాణిచ । ఖం వాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీవిశ్వస్యధారిణీ । నారాయణాద్బ్రహ్మాజాయతే । నారాయణాద్రుద్రోజాయతే । నారాయణాదిన్ద్రోజాయతే । నారాయణాత్ప్రజాపతయః ప్రజాయన్తే

నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యారుద్రావసవస్సర్వాణిచ ఛందాగ్ంసి నారాయణాదేవసముత్పద్యన్తే । నారాయణాత్ప్రవర్తన్తే । నారాయణేప్రలీయన్తే॥ (ఏతదృగ్వేదశిరోఽధీతే । యఏవంవేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥)

ఓమ్ । అథ నిత్యోనారాయణః । బ్రహ్మానారాయణః । శివశ్చనారాయణః । శక్రశ్చనారాయణః । ద్యావాపృథివ్యౌచ నారాయణః కాలశ్చనారాయణః । దిశశ్చనారాయణః । ఊర్ధ్వశ్చనారాయణః అధశ్చనారాయణః । అన్తర్బహిశ్చనారాయణః నారాయణఏవేదగ్ంసర్వమ్ । యద్భూతంయచ్చభవ్యమ్ । నిష్కళో నిరఞ్జనో నిర్వికల్పోనిరాఖ్యాతశ్శుద్ధోదేవఏకోనారాయణః । నద్వితీయోస్తికశ్చిత్ । యఏవంవేద । సవిష్ణురేవభవతి సవిష్ణురేవభవతి ॥ (ఏతద్యజుర్వేదశిరోఽధీతే । యఏవంవేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥)

ఓమిత్యగ్రేవ్యాహరేత్ । నమఇతిపశ్చాత్ । నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరమ్ । నమఇతిద్వే అక్షరే । నారాయణాయేతిపఞ్చాక్షరాణి । ఏతద్వైనారాయణస్యాష్టాక్షరంపదమ్ । యోహవై నారాయణస్యాష్టాక్షరంపదమధ్యేతి । అనపబ్రవస్సర్వమాయురేతి । విందతే ప్రాజాపత్యగ్ంరాయస్పోషంగౌపత్యమ్ । తతోఽమృతత్వమశ్నుతే తతోఽమృతత్వమశ్నుతఇతి । (ఏతత్సామవేదశిరోఽధీతే । యఏవంవేద ॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥)

ప్రత్యగానన్దం బ్రహ్మపురుషం ప్రణవస్వరూపమ్ । అకారఉకారమకారఇతి । తానేకథాసమభవత్తదేతదోమితి । యముక్త్వాముచ్యతేయోగీజన్మ సంసారబన్ధనాత్ । ఓన్నమోనారాయణాయేతి మన్త్రోపాసకః । వైకుణ్ఠభువనలోకంగమిష్యతి । తదిదం పరం పుణ్డరీకంవిజ్ఞానఘనమ్ । తస్మాత్తదిదావన్మాత్రమ్ । బ్రహ్మణ్యోదేవకీపుత్రోబ్రహ్మణ్యోమధుసూదనోమ్ । సర్వభూతస్థమేకంనారాయణమ్ । కారణరూపమకారపరబ్రహ్మోమ్ । ఏతదథర్వశిరోయోధీతే । ప్రాతరధీయానోరాత్రికృతం పాపంనాశయతి । సాయమధీయానోదివసకృతం పాపంనాశయతి । మాధ్యందినమాదిత్యాభిముఖోధీయానః పంచపాతక ఉపపాతకాత్ప్రముచ్యతే । సర్వవేద పారాయణపుణ్యంలభతే । నారాయణసాయుజ్యమవాప్నోతి నారాయణసాయుజ్యమవాప్నోతి।యఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥

హరిః ఓమ్

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

ఇతి నారాయణోపనిషత్సమాప్తా

సహస్రశీర్షాపురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమిం విశ్వతోవృత్వా। అత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్।పురుషఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతంయచ్చభవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః।యదన్నేనాతిరోహతి।ఏతావానస్యమహిమా । అతోజ్యాయాగ్‌శ్చపురుషః॥ 33॥

పాదోఽస్యవిశ్వాభూతాని । త్రిపాదస్యామృతందివి । త్రిపా
దూర్ధ్వఉదైత్పురుషః । పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః । తతో విష్వ
ఙ్వ్యక్రామత్ । సాశనానశనెఅభి । తస్మాద్విరాడజాయత ॥ విరా
జోఅధిపూరుషః । సజాతోఅత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథో
పురః ॥ ౩౮ ॥ యత్పురుషెణహవిషా । దేవాయజ్ఞమతన్వత ।
వసంతోఅస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మఇధ్మశ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్
పరిధయః । త్రిస్సప్తసమిధఃకృతాః । దేవాయద్యజ్ఞంతన్వా
నాః । అబధ్నన్పురుషంపశుమ్ । తంయజ్ఞంబర్హిషిప్రౌక్షన్ ।
పురుషంజాతమగ్రతః ॥ ౩౯ ॥ తెన దేవాఅయజన్త । సాధ్యా
ఋషయశ్చయే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సంభృతం పృషదా
జ్యమ్ । పశూగ్స్తాగ్శ్చక్రేవాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యా
శ్చయె । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే । ఛం
దాగ్ంసిజజ్ఞిరేతస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥ ౪౦ ॥ తస్మా
దశ్వాఅజాయన్త । యేకేచోభయాదతః । గావోహజజ్ఞిరేతస్మాత్
తస్మాజ్జాతాఅజావయః । యత్పురుషంవ్యదధుః । కతిధావ్యకల్ప
యన్ । ముఖం కిమస్య కౌబాహూ । కావూరూపాదావుచ్యేతే ।
బ్రాహ్మణోఽస్యముఖమాసీత్ । బాహూరాజన్యఃకృతః ॥ ౪౧ ॥
ఊరూతదస్యయద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ంశూద్రోఅజాయత । చన్ద్ర
మామనసోజాతః । చక్షోస్సూర్యోఅజాయత । ముఖాదిన్ద్రశ్చా
గ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యాఆసీదన్తరిక్షమ్ । శీర్ష్ణో
ద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాంభూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథాలో

శాగ్ అకల్పయన్ ॥ ౩౮ ॥ వేదాహమేతంపురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణంతమసస్తుపారే । సర్వాణి రూపాణి విచిత్యధీరః । నామానికృత్వాభివదన్ యదాస్తే । ధాతాపురస్తాద్యముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృతఇహభవతి । నాన్యః పన్థాఅయనాయవిద్యతే । యజ్ఞేనయజ్ఞమయజన్తదేవాః । తానిధర్మాణిప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకంమహిమానస్సచంతే । యత్రపూర్వేసాధ్యా స్సన్తిదేవాః ॥ ౩౯ ॥ పురుషఃపురోఽగ్రతోఽజాయత కృతోఽకల్పయన్నాసన్ ద్వేచ ॥ ౧౨ ॥

అద్భ్యస్సమ్భూతః పృథివ్యైరసాశ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్యత్వష్టావిదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమెతం పురుషం మహాన్తమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్ । తమేవం విద్వానమృతఇహ భవతి । నాన్యఃపన్థావిద్యతేఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భేఅన్తః । అజాయమానోబహుధావిజాయతే॥ ౪౦॥ తస్యధీరాఃపరిజానంతియోనిమ్ । మరీచీనాం పదమిచ్ఛన్తి వేధసః । యోదేవేభ్యఆతపతి । యోదేవానాం పురోహితః । పూర్వో యోదేవెభ్యోజాతః । నమోరుచాయబ్రాహ్మయే। రుచంబ్రాహ్మం జనయన్తః । దేవాఅగ్రేతదబ్రువన్ । యస్త్వైవంబ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్యదేవాఅసన్వశె । హ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ। అహోరాత్రేపార్శ్వే। నక్షత్రాణిరూపం । అశ్వినౌవ్యాత్తమ్। ఇష్టంమనిషాణ। అముంమనిషాణ । సర్వంమనిషాణ ॥ ౪౧ ॥

జాయతేవశేస్తచ॥ ౧౩॥

సహస్రశీర్షండేవం విశ్వాక్షంవిశ్వశమ్భువమ్। విశ్వం నారాయణందేవమక్షరంపరమం ప్రభుమ్। విశ్వతః పరమం నిత్యం విశ్వంనారాయణగ్ హరిమ్। విశ్వమేవేదం పురుష స్తద్విశ్వముప జీవతి। పతింవిశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ శాశ్వతగ్ శివమచ్యుతమ్। నారాయణంమహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానంపరాయణమ్। నారాయణపరం బ్రహ్మతత్త్వం నారాయణఃపరః। నారాయణపరోజ్యోతిరాత్మానారాయణఃపరః। యచ్చకిఞ్చిజ్జగత్యస్మిన్ దృశ్యతేశ్రూయతేపివా అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్థితః॥ ౨౧॥ అనన్తమవ్యయంకవిగ్ సముద్రేంతంవిశ్వశమ్భువమ్। పద్మకోశప్రతీకాశగ్ హృదయంచాప్యధోముఖమ్ అధోనిష్ట్యావితస్యాన్తునాభ్యాముపరితిష్ఠతి। హృదయంతద్విజానీయాద్విశ్వస్యాయతనం మహత్। సంతతగ్ సిరాభిస్తులమ్బత్యాకోశసన్నిభమ్। తస్యాన్తేసుషిరగ్ సూక్ష్మం తస్మింత్సర్వంప్రతిష్ఠితమ్। తస్యమధ్యేమహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః। సోగ్రభుగ్విభజన్ తిష్ఠన్నాహారమజరఃకవిః। సన్తాపయతిస్వం దేహమాపాదతల మస్తకం। తస్యమధ్యేవహ్నిశిఖాఅణీయోర్ధ్వావ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థాద్విద్యుల్లేఖేవభాస్వరా। నీవారశూకవత్తన్వీపీతాభాస్యాత్తనూపమా। తస్యాశ్శిఖాయామధ్యేపరమాత్మావ్యవస్థితః। సబ్రహ్మసశివస్సేన్ద్రస్సోక్షరఃపరమస్స్వరాట్॥ ౨౬॥ నారాయణస్థితోవ్యవస్థితశ్చత్వారిచ॥ ౧౧॥

ఋతగ్ సత్యపరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపిఙ్గళమ్ । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమః॥ ౨౭॥ ౧౨॥

ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయ ధీమహి । తన్నో విష్ణుః ప్రచోదయాత్ । విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమే రజాగ్ంసి యో అస్కభాయదుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రేధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రేస్థో విష్ణోస్స్యూరసి విష్ణోర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా । తదస్య ప్రియమభిపాథో అశ్యామ్ । నరో యత్ర దేవయవో మదన్తి । ఉరుక్రమస్య సహి బన్ధురిత్థా । విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉత్సః । ప్రతద్విష్ణుస్స్తవతే వీర్యాయ ॥ ౧౨ ॥ మృగో న భీమః కుచరో గిరిష్ఠాః । యస్యోరుషు త్రిషు విక్రమణేషు । అధిక్షియన్తి భువనాని విశ్వా । పరో మాత్రయా తనువా వృధాన । న తే మహిత్వమన్వశ్నువన్తి । ఉభే తే విద్మ రజసీ పృథివ్యాః విష్ణో దేవత్వం పరమస్య విత్సే । విచక్రమే పృథివీమేష ఏతామ్ । క్షేత్రాయ విష్ణుర్మనుషే దశస్యన్ । ధ్రువాసో అస్య కీరయో జనాసః॥ ౧౩॥ ఉరుక్షితిగ్ం సుజనిమా చకార । త్రిర్దేవః పృథివీమేష ఏతామ్ । విచక్రమే శతర్చసం మహిత్వా । ప్రవిష్ణురస్తు తవసస్తవీయాన్ । త్వేషగ్ం హ్యస్య స్థవిరస్య నామ । అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యాస్సప్త ధామభిః । ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్ । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే । త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధర్మాణి ధారయన్ । విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత యతో

వ్రతానిపస్పశే ఇన్ద్రస్యయుజ్యస్సఖా। తద్విష్ణోఃపరమంపదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూరయః। దివీవచక్షురాతతమ్। తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాగ్ంసస్సమిన్ధతే। విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్॥ ౧౮॥ ఓమ్॥

(తచ్ఛంయోరావృణీమహే। గాతుంయజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీస్స్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతుభేషజమ్। శన్నో అస్తుద్విపదే। శంచతుష్పదే। ఓంశాన్తి శ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥

—పురుషసూక్తం సమాప్తమ్॥—

హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్। చన్ద్రాం హిరణ్మయీం లక్ష్మీం జాతవేదోమమావహ। తాం మఆవహ జాత వేదోలక్ష్మీమనపగామినీమ్। యస్యాంహిరణ్యం విందేయం గామశ్వం పురుషానహమ్। అశ్వపూర్వాంరథమధ్యాం హస్తినా దప్రబోధినీమ్। శ్రియందేవీముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీజుషతామ్। కాంసోస్మితాం। హిరణ్యప్రాకారామార్ద్రాంజ్వలన్తీం తృప్తాం తర్పయన్తీం॥ పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం త్వామిహోపహ్వయే శ్రియమ్। చంద్రాంప్రభాసాంయశసాజ్వలంతీం శ్రియాంలోకేదే వజుష్టాముదారామ్। తాంపద్మనేమీగ్ంశరణమహం ప్రపద్యేఽ లక్ష్మీర్మేనశ్యతాం త్వాంవృణే। ఆదిత్యవర్ణే తపసోధిజాతో వన స్పతిస్తవవృక్షోథబిల్వః। తస్యఫలానితపసానుదంతు (తి) మా న్నాంతరాయాశ్చబాహ్యాఽలక్ష్మీః। ఉపైతుమాందేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినాసహ। ప్రాదుర్భూతోస్మిరాష్ట్రేస్మిన్ కీర్తి మృద్ధిందదా

తు మే । క్షుత్పిపాసామలాం జ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహం ।
అభూతిమసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుద మేగృహాత్ । గన్ధద్వారాం
దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ సర్వభూతానాం
త్వామిహోపహ్వయేశ్రియమ్ । మనసఃకామమాకూతిం వాచ
స్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ రూపమన్న స్యమయిశ్రీశ్శ్రయతాం
యశః । కర్దమేనప్రజాభూతా మయిసమ్భవకర్దమా । శ్రియంవా
సయమెకులే మాతరంపద్మమాలినీమ్ । ఆపస్సృజన్తుస్నిగ్ధాని చి
క్లీతవస మెగృహే । నిచదేవీంమాతరగ్ శ్రియంవాసయ మెకులే ।
ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం పుష్టింసువర్ణాం హేమమాలినీమ్ । సూర్యాం
హిరణ్మయీంలక్ష్మీంజాతవేదోమమావహ । ఆర్ద్రాంయఃకరిణీం
యష్టిం పిఙ్గళాంపద్మమాలినీం । చంద్రాగ్ హిరణ్మయీంలక్ష్మీం
జాతవేదోమమావహ । తాంమఆవహజాతవేదో లక్ష్మీమనపగా
మినీమ్ । యస్యాంహిరణ్యంప్రభూతం గావోదాస్యోశ్వాన్విందే
యంపురుషానహం । పద్మప్రియేపద్మినిపద్మహస్తే పద్మాలయె ప
ద్మదళాయతాక్షి। విశ్వప్రియెవిష్ణుమనోనుకూలె త్వత్పాదపద్మం
మయిసన్నిధత్స్వ। శ్రియైజాతశ్రియఆనిర్యయా యశ్రియంవయో
జనితృభ్యోదదాతు। శ్రియంవసానాఅమృతత్వమాయన్ భవన్తి*
సద్యస్సమిధామితద్యూన్ । శ్రియఏవైనంతచ్ఛ్రియామాదధాతి।
సంతతమృచావషట్కృతగ్ సంధత్తగ్ సన్ధీయతెప్రజయాపశుభిః ।
యఏవంవేద । ఓంమహాదేవ్యైచవిద్మహేవిష్ణుపత్న్యైచధీమహి।
తన్నోలక్ష్మీఃప్రచోదయాత్ । హరిఃఓమ్ ॥

శ్రీసూక్తంసమాప్తమ్

హరిఃఓమ్ ॥ భూమిర్భూమ్నా ద్యౌర్వరిణాన్తరిక్షంమహి
త్వా । ఉపస్థేతేదేవ్యదితేగ్నిమన్నాదమన్నాద్యాయాదధే ।
ఆయంగౌఃపృశ్ని రక్రమీదసనన్మాతరంపునః పితరంచప్రయంతె
వః । త్రిగ్ంశద్ధామవిరాజతి వాక్పతంగాయశిశ్రియె । ప్రత్యస్య
హద్యుభిః । అస్యప్రాణాదపానత్యం తశ్చరతిరోచనా । వ్యఖ్య
హిషస్సువః । యత్వా క్రుద్ధః పరోవపమన్యునాయదవర్త్యా
సుకల్పమగ్నేతత్తవపునస్త్వోద్దీపయామసి । యత్తేమన్యుపరో
స్యపృథివీమనుదధ్వసే । ఆదిత్యావిశ్వే తద్దేవావసవశ్చసమ
భరన్ ॥

సత్యాసవితాన్నృతద్వ్యాక్

మేదినీదెవీవసుంధరాస్యాద్వసుధాదేవీవాసవీ॥ బ్రహ్మవ
సః పిపృణాగ్ శ్రోత్రంచక్షుర్మనః । దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రస
వరీ । సదనేసత్యాయనేసీద । సముద్రవతీసావిత్రీ హనోదేవీ
హ్యంగీ । మహీధరణీమహోవ్యథిష్ఠా శృంగేశృంగేయజ్ఞేయ
విభీషిణీ । ఇంద్రపత్నీవ్యాపినీసుర సరిహవాయుమతీ జలశయ
శ్రియంధారాజాసత్యంధోపరిమేదినీ । శ్వోపరిధత్తంపరిగాయ ।
ష్ణుపత్నీంమహీందెవీంమాధవీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీప్రి
సఖీందేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభామ్ ॥ ఓంధనుర్ధరాయవిద్మ
సర్వసిద్ధైచధీమహి । తన్నోధరా ప్రచోదయాత్ మహీందే
ష్ణుపత్నీమజూర్యాంప్రతీచీమేనాగ్ హవిషాయజామః త్రేధా
ష్ణురురుగాయోవిచక్రమే । మహీందివంపృథివీమన్తరిక్షం-తచ్ఛ్రో

హై తిశ్రవఇచ్ఛమానా । పుణ్యాగ్ శ్లోకంయజమానాయ కృణ్వతీ ॥
రఃఓం ॥

—భూసూక్తంసంపూర్ణమ్—

అథనీళాసూక్తమ్॥—నీళాందేవీగ్ శరణమహంప్రపద్యేసు
తరసితరసేనమః ॥ గృణాహి । ఘృతవతీసవితరాధిపత్యైః పయ
స్వతీగ్ స్త్రిరాశానోఅస్తు । ధ్రువాదిశాం * విష్ణుపత్న్యఘోరా
స్యేశానాసహసోయామనోతా । బృహస్పతిర్మాతరిశ్వోతవాయు
స్సన్ధువానా వాతాఅభినోగృణన్తు । విష్టమ్భోదివోధరుణఃపృ
థివ్యా అస్యేశానాజగతోవిష్ణుపత్నీ । మహాదేవ్యైచవిద్మహేవి
ష్ణుపత్న్యైచధీమహి తన్నోనీళాప్రచోదయాత్ ॥

నీళాసూక్తంసమాప్తమ్